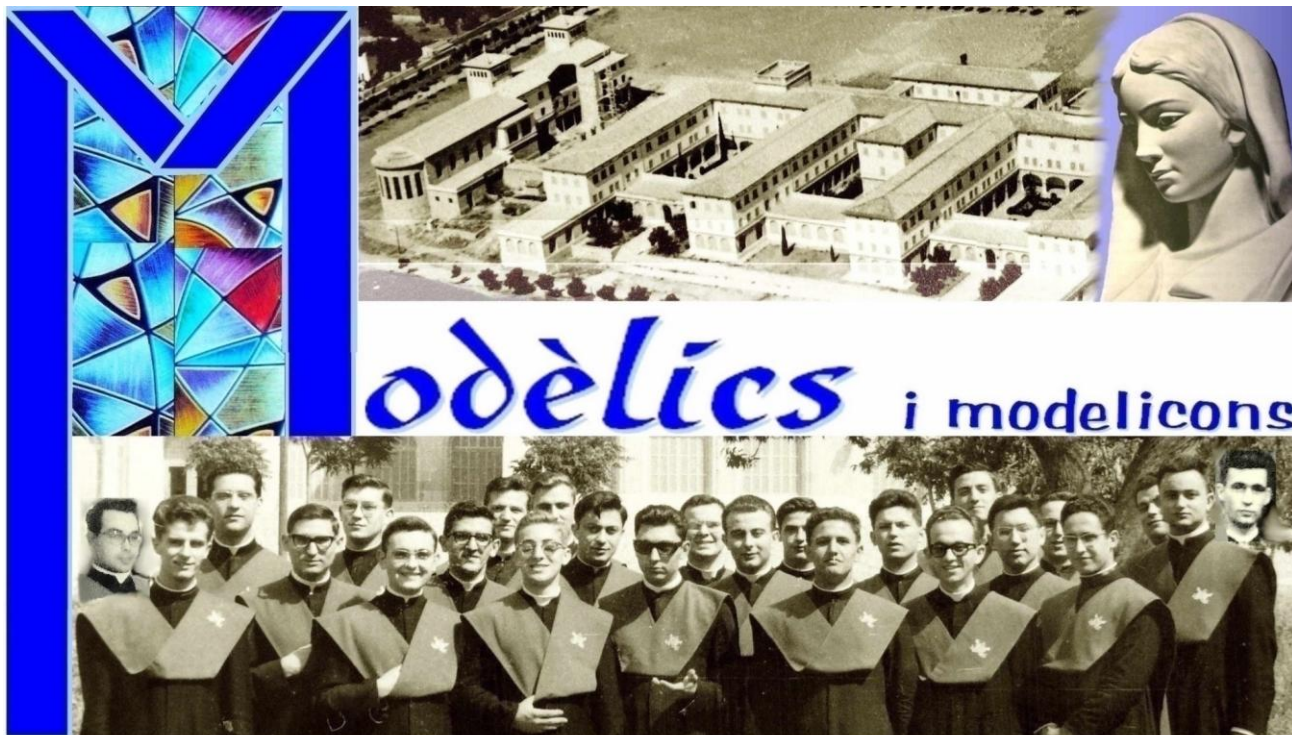

Gener 2016

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 40

Gener 2016, n° 40

Consell de redacció: Toni Bennassar
Jaume Gual
Domingo Mateu
Sebastià Salom
Jaume Sancho

Fotografia,
disseny i imaqetació:
Biel Rosselló

Edita: Gràfiques Sancho

Col·laboracions:

Per començar

Sebastià Salom p. 3

Modèlics i modelicons:

**“Axiu de memòria i
d’experiències”**

Pere Fullana p. 5

El nostre convidat

Jordi Gayà p. 9

Els capellans joves

Taula rodona p. 21

Dels nostres arxius

Nadal Palmer p. 42

Entrevista a Joan Matas

Domingo Mateu p. 43

Cronicó

Jaume Gual p. 54

**És encara possible la
felicitat**

Toni Bennasar p. 57

Què hauria de fer avui?

Guillem Ramis p. 60

**Memòria dels cursos
acadèmics**

Tomeu Moll p. 65

Balanç

p. 76

Cavil·lades

Jaume Sancho p. 77

Editorial

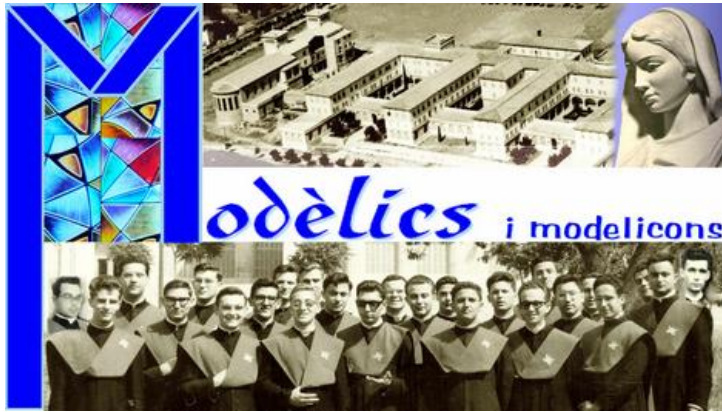
Mai no ens havia passat una cosa així, que ens sorgissin tants d’entrebanca a l’hora de trobar convidats per a participar a una Taula Rodona com aquesta vegada que hi convidarem capellans joves. Sembla que sorgeixen molts de problemes dins aquest estament quan se tracta d’haver-se de definir o d’haver de manifestar obertament les seves opinions davant els temes que els proposàvem tractar-hi... que, com veureu, tampoc no eren temes massa compromesos.

Gràcies a Déu, els que finalment hi volgueren prendre part ho feren exposant amb claredat les seves -creim- sinceres opinions, cosa que -estiguem o no d’acord amb elles- els honra i agraïm. Moltes gràcies, amics, per acceptar la nostra convidada.

La taula rodona amb els capellans joves, que és l’aportació més extensa d’aquest número, es completa amb quatre escrits, que mostren alguns altres perfils de capellans: “el nostre convidat” que aquesta vegada és en Jordi Gayà, una entrevista a en Joan Matas, dues cartes de fa cinquanta anys dirigides al bisbe de Mallorca, i les “cavil·lades d’un desenfeinat” que és una carta dirigida als capellans joves. Documents tots ells ben densos pel seu contingut.

També hi ha altres col·laboracions, com són unes reflexions d’en Toni Bennasar sobre la felicitat, unes “memòries” dels cursos acadèmics, unes fotos “dels nostres arxius” i un molt interessant article de Pere Fullana sobre la revista.

Capítol a part, volem esmentar també aquí una millora important que hem introduït en els ÍNDEXS de la nostra revista i que vosaltres podreu trobar en el DVD **“MODÈLICS i modelicons” Col·lecció completa**, d’aquest any: Hi hem afegit un quart índex **Onomàstic** amb tots els noms de persones que en el decurs d’aquests 13 anys han aparegut esmentats a “MODÈLICS...” Ens ha sorprès gratament la gran quantitat de noms propis que hi arriben a sortir, atès el caràcter *domèstic* de la nostra revista. Aquest quart Índex facilitarà enormement qualsevol consulta que es vulgui fer a la revista. És ben provable que molts dels vostres noms hi apareguin en alguna ocasió. I, si no hi apareixen... és ben hora que hi apareguin! I això està en les vostres mans. La revista està sempre ben oberta a les vostres col·laboracions.

Per començar...

Gener 2016

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 40

El prestigi social del capellà

Sebastià Salom Mas

Fa cinc o sis anys que el meu germà, mentre jo era a Burundi, en un dels correus electrònics que ens intercanviàvem cada setmana, em va dir que quan els seus amics li parlaven de mi, ell se sentia orgullós de tenir un germà capellà. I jo li vaig respondre amb una pregunta: ¿et sentiries igualment orgullós si un dels teus néts et digués que volia esser capellà? No em va contestar mai, ni li vaig demanar mai més la resposta.

No sé si m'equivoc, però pens que avui en dia a la nostra Mallorca la majoria dels cristians, i fins i tot dels qui més freqüenten les parròquies, no veurien amb bons ulls que els seus fills o néts volguessin fer-se capellans. Per què? Què hi ha darrere aquest canvi d'actitud davant la figura del capellà?

Aquest número de la nostra revista és una porta oberta que ens convida a fer una reflexió sobre aquest tema. Primer una reflexió personal i després, per ventura també, una reflexió compartida. Jo, capellà com som, que estic content d'esser-ho i que em sent més o manco satisfet dels meus 48 anys de capellà, si ara només tingués 20 o 30 anys, ¿m'enrolaria de bell nou a fer-me capellà? Ara com ara he de dir que jo, personalment, no sabria què respondre.

Vull dir que admir amb tot el meu cor el coratge d'aquests capellans joves que han emprès l'aventura de ser capellans, encara que no acabi de comprendre algunes de les seves maneres de pensar ni de les seves actuacions.

A la taula rodona veureu quatre capellans joves que responen unes preguntes que els formulen cinc capellans majors, quatre dels quals se secularitzaren en els anys 70.

Després llegireu a les “cavil·lades d’un desenfeinat” una carta que un capellà secularitzat dirigeix als capellans joves en general.

Quan jo em vaig ordenar de capellà els capellans teníem un gran prestigi social. Anàvem vestits de sotana, la gent ens besava les mans pel carrer, i, per respecte, el darrer seient que s’ocupava a l’autocar de línia o en el tren era el del costat nostre.

Ara els temps han canviat.

Quan jo em vaig ordenar de capellà els diumenges les esglésies s’omplien, fèiem sermons de Quaresma multitudinaris i hi havia llargues files davant els confessionaris.

Tothom es casava per l’església i tothom batiava els seus fills. Ara els temps han canviat.

¿Ens fèiem capellans moguts, en part o sobretot, pel prestigi social que donava aquest ofici? ¿O el motiu més profund era, de veritat, una cridada de Déu, una vocació de servir l’Evangeli i l’Església?

És ver que el desprestigi social actual dels capellans està propiciat, almanco en part, per les acusacions de corrupció, de pedofília, de pederàstia i de doble vida que alguna premsa ventila amb fruïció contra alguns membres del nostre col·lectiu. Però les causes d’aquest desprestigi crec que són més extenses i profundes.

Es fa difícil preveure quin serà el futur de l’Església catòlica.

Actualment tenim un Papa que obre moltes expectatives.

¿Serà només un altre miratge fugaç com ho fou el Concili Vaticà II?

25/09/1955 Entrada del bisbe Jesús Enciso a la diòcesi de Mallorca (eren altres temps)

“Modèlics i modelicons”

Arxiu de memòria i d'experiències

Pere Fullana Puigserver

Convidat per l'amic Jaume Gual, integrant de l'equip dinamitzador de *Modèlics i modelicons*, he recorregut de punta a punta aquesta publicació, a una velocitat prudent que em permetés observar els paisatges i amb la rapidesa que exigeix una carrera d'aquestes característiques, sobretot quan tens l'encàrrec d'escriure alguna coseta i disposes d'un temps limitat. Aquest escrit, en conseqüència, només és això, una reflexió superficial d'un historiador-arxiver que s'ha deixat impactar per una rierada de relats, experiències, documents, fotografies i detalls que tot plegat criden l'atenció de l'estudiós i mereixen tenir-se en compte. Es tracta, com sabem, d'una documentació relacionada amb la vida del Seminari de Mallorca, durant una cinquantena bona d'anys del segle XX. Una vida, la del Seminari, que es projecta en la història de l'Església de Mallorca de la modernitat i d'uns actors que protagonitzaren aquell episodi transcendental de la història de Mallorca, el pas d'una Societat-Església preturística a una societat i una Església afectades profundament per un nou paradigma ètic i social. Només aquest fet generacional, puntu-

al i gens anecdòtic, ja atorga a la publicació un valor afegit inqüestionable.

La publicació en el seu conjunt constitueix ja, amb aquests 39 números publicats entre 2003 i 2015, un arxiu notable de memòria i d'història que mereix un espai físic en les prestatgeries acadèmiques i un nínxol en l'univers de la història del país. Al marge de felicitar els promotors i col·laboradors de la iniciativa allò més notable ha estat la capacitat d'arreglar materials tangibles i intangibles de varies generacions de mallorquins, uns ingredients que avui ens ajuden a entendre allò que és l'Església de Mallorca i comprendre millor el país. Com podeu imaginar aquests elements tenen un pes desigual, però tots tenen valor i mereixen ésser arxivats, inventariats, estudiats i divulgats. Fins i tot serviran perquè demà esdevinguin la matèria primera transformada en coneixement. Per això mateix, valdria la pena pensar si com a societat tenim capacitat per socialitzar tot aquest magatzem de vestigis i els podríem treballar amb naturalitat, sense prejudicis i situant-lo en el lloc just que es mereix.

Modèlics i modelicons és una mostra encertada que indica la gran quantitat d'iniciatives d'aquesta casta que es podrien proposar per recuperar indicis i petjades de la història del segle XX a Mallorca. Rastres carregats de significat que el nou temps ens permet arreplegar, classificar i conservar d'una manera ordenada i posteriorment posar-ho al servei de tots. Les noves tecnologies ens indueixen a imaginar fórmules que ens permetrien disposar en format *on line* de tots aquests escrits, imatges, petites publicacions fins ara conservades de manera dispersa i de difícil localització, entrevistes, i tants elements que apareixen citats, publicats, explicats o insinuats en les pàgines d'aquest butlletí. Fa temps que aquesta publicació ja em va suggerir l'oportunitat de crear a Mallorca una mena de Centre de Documentació i Investigació de Religió, Cultura i Societat, una versió local d'allò que es creà a Lovaina, el 1976, per iniciativa de la Universitat Catòlica de Lovaina, conegut com a Kadoc. Els materials que ja ha publicat *Modèlics i modelicons* podrien ser l'avançada i el model a seguir per altres generacions, per altres col·lectius i per altres grups que podrien plantejar-se recuperar materials que el futur ja reclama i desafia a no perdre per res del món. La generació de 1940 que Gregorio Moran ha qualificat dels "nins de la guerra sense batalles" conforma la generació dels nostres mestres i referents, dels protagonistes de les grans transicions del segle XX.

En el context del deu primers números o dels quinze anys d'edició el grup mateix ja ha fet la seva reflexió i ens ha aportat perspectives d'un gran interès que ara no repetirem. La subscriuim i n'aconsellem la seva relectura. Servidor únicament vol posar de manifest que en conjunt aquests vestigis constitueixen un actiu, un arsenal d'informació i de documentació gràfica i de relats. Avui aquesta publicació que s'autodefineix com a "espècie de butlletí o lo que sigui" ha esdevingut, segurament de manera espontània i natural, una font gens ideologitzada ni contaminada per l'estructura eclesiàstica ni per cap casta de censura o d'autocensura. Conté la naturalitat de la vida filtrada i experimentada per un col·lectiu de persones que tingueren la sort de trobar-se en un indret estratègic de la història local i comparteixen les experiències viscudes arran de la diàspora provocada per la destrucció del "temple tradicional" durant la dècada de 1960. El Seminari apareix com el pretext i els condeixebles la mirada compartida i les complicitats que permeten que suri novament la gramàtica d'un temps i d'una circumstància específica que avui ja ha assolit el valor intangible i ha passat a ser patrimoni de tots. Tot allò que heu publicat reflecteix el passat, els anys cinquanta i seixanta en el Seminari, la secularització i la dispersió a partir dels setanta; la visió i l'anàlisi des del 2000. Té, també un aire de present. Parla d'una Església inexistent, una Església que en-

cara és viva en l'imaginari de molta gent practicant; una Església que explica elements significatius del teixit de la societat mallorquina actual. Tan important que es tracta d'una Església que ni era, ni és, ni serà.

Permeteu-me que de tot allò que hem analitzat en destaquí alguns elements i temàtiques que potser podrien servir per experimentar propostes de futur, algunes fins i tot transversals amb altres estudis o simplement com a dipòsit d'història emocional d'un temps que mereix un reconeixement i un capítol en la miscel·lània de la gran història:

1. **Les imatges:** el butlletí recull un nombre extraordinari de fotografies i de records d'època, vinculats als anys viscuts en el Seminari. Es tracta d'imatges que ens proporcionen les característiques de la iconografia clerical dels anys cinquanta i seixanta, amb tota la seva diversitat i complexitat. Hi trobareu imatges relacionades amb l'escolarització, les aules, fotografies de grup i activitats escolars. Però també imatges relacionades amb les activitats postescolars i pastorals (esportives, culturals, religioses i de lleure), en un entorn privilegiat com era l'edifici del Seminari Nou, obrat pel bisbe Joan Hervàs. Aquestes imatges ens proporcionen notes d'interès sobre les interioritats d'aquell centre de formació, però també molts altres elements, com ara les festes, el contacte amb les famílies, la teatralització dels actes religiosos, en definitiva tot un món real per

a l'època i que tindria una durada relativament curta. En qualsevol cas, el butlletí ha encetat el recull d'imatges i permet imaginar la gran quantitat de materials que es podrien recollir encara.

2. Els butlletins i revistes

escolars: el professor Joaquim M. Puigvert ens recordava la rellevància dels rectors del segles XVII i XVIII com a recopiladors de cultura i com a rectors cultivats. Molts rectors van esdevenir els cronistes del seu temps. Amb els seus escrits, en un temps en què la majoria a penes no sabia llegir ni escriure, aquests clergues rurals i urbans esdevingueren els intermediaris culturals. Certament això era possible perquè en el Seminari Tridentí hi havien après aquest tipus de pràctiques culturals. Havien de tenir cura dels llibres sacramentals i estaven en condicions de relatar allò que es vivia amb intensitat a les parròquies, tant fos en l'àmbit religiós com civil. Aquest clima de taller d'aprenentatge era ben viu encara en el segle XX i els seminaristes s'exercitaven a les acadèmies culturals. Capçaleres com *Reclama*, *Antorcha*, *Candelí* o *Enlace* insinuen un món desconegut encara per explorar i tractar d'una manera empírica.

3. Dietaris, records i tesselles de memòria:

pel que fa als dietaris voldria destacar quatre noms Pere Xamena, Joan Crespí, Francesc Caimari i Guillem Bibiloni. Quatre exemples de relats personals, alguns dels quals publicats, que podrien servir per recuperar dietaris existents, ama-

gats i oblidats en arxius i biblioteques personals. Altres preveres contemporanis ja ens han avançat capítols d'altres dietaris, com ara el mateix Jaume Serra. Tot plegat, per tant, ens referim a individus que se signifiquen per haver redactat records personals i vivències, documents que ens permeten conèixer l'escala de valors que s'interioritzava en un seminari diocesà. Aquests documents tenen en comú diverses característiques, i en la majoria dels casos també són la conseqüència d'una certa sensibilitat literària.

4. **Inventarii arxiu:** el butlletí ha publicat un catàleg interessantíssim d'entrevistes, notes necrològiques, galeria de superiors, professors i personatges singulars del Seminari (Miquel Moncadas, Bartomeu Quetglas i tants altres), ressenyes de llibres publicats per condeixebles i clergues que, des del punt de vista de l'alta cultura, potser poden semblar menors. David Gilmour a l'*Ultim Gatopardo* afirmava que per conèixer en profunditat la cultura d'un país s'ha de llegir la literatura de segona o de tercera categoria. Les ressenyes i els articles d'opinió completen aquest

gran registre de materials que ben segur demà seran fonts fonamentals per estudiar el segle XX en profunditat. Al costat d'aquests elements més vius la publicació ens ofereix una quantitat rellevant de registres més convencionals, però fonamentals com a documents d'època, com és tot allò que apareix sota l'epígraf d'arxiu: partitures musicals, poemes inèdits, apunts, programes, convocatòries d'esdeveniments culturals i de lleure de diverses característiques. Finament, encara apareixen

5. **Altres qüestions d'interès,** referides a temàtiques diverses, entre les quals consideram que hi té un paper rellevant tot allò relacionat amb la sociabilitat en el Seminari mateix: les associacions, instituts, acadèmies, grups formals i informals que es creen a l'interior de l'establiment seminarístic. Sense aquest teixit i aquestes xarxes difícilment no es pot ni es podrà entendre el component místic, reservat i secret que tenen algunes iniciatives, així com tampoc l'esperit missioner de la generació de seminaristes del cinquanta i seixanta, només per posar dos exemples que apareixen d'una forma recurrent.

Pere Fullana Puigserver,

Universitat de les Illes Balears

Arxiu Capítular de Mallorca.

El nostre convidat

Jordi Gayà Estelrich

Antoni Bennasar

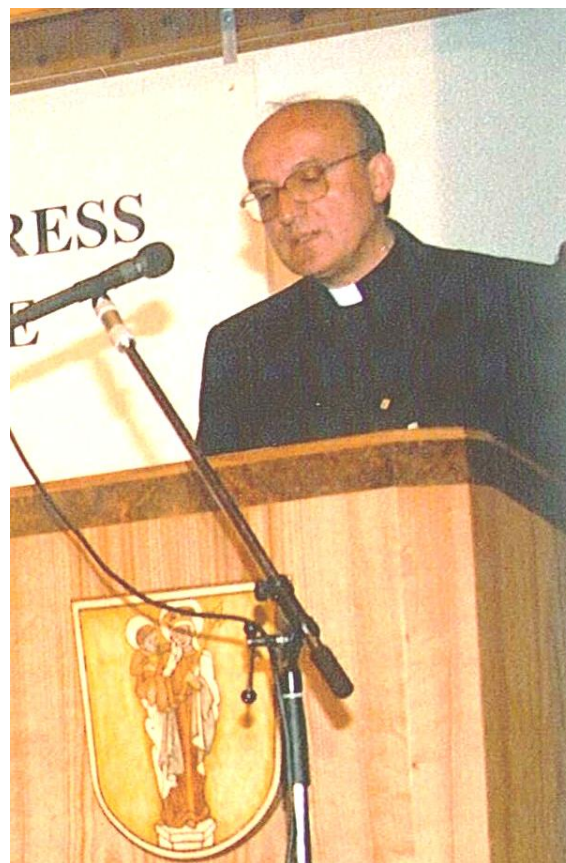
Any i figura de Ramon Lull

La figura del Beat Ramon sempre m'ha resultat enigmàtica, i he de reconèixer que els pocs acostaments que hi he fet han donat poc resultat.

Quan preparava els alumnes de COU per a la selectivitat, els professors de filosofia teníem l'alternativa d'explicar Ramon Lull o St. Thomàs d'Aquino, ambdós representants de la filosofia medieval.

Doncs jo, donat el meu escàs coneixement de l'insigne mallorquí, preferia explicar St. Thomàs, quedant-me una sensació de culpabilitat per haver postergat el nostre Beat. (Indubtablement aquesta sensació de culpa precedia un propòsit d'estudi del nostre gran filòsof)

Ara, jo i els que com jo hem esquivat l'estudi d'aquest gran savi, tenim una oportunitat d'acostar-nos-hi, llegint el que ens contestarà en Jordi, que sense cap dubte és un dels que millor el coneixen.

1- Parla'ns, Jordi de com fou la teva entrada al seminari.

Imagin que la meua entrada al Seminari se pot emmarcar ben bé amb la situació religiosa i social de mitjans del segle passat. Els meus primers 8 anys havien transcorregut en una possessió d'un poble de la pagesia de Mallorca, Sant Joan, tradicional, on els nins anàvem a "ca ses monges". A la família de més prop hi havia un capellà, Mn. Josep Estelrich, germà de ma mare, i, de part de mon pare una tia seva era germana de la Caritat (de la comunitat que estava a l'Hospital Psiquiàtric, "es manicomi") i fill de cosí seu era el franciscà P. Rafel Ginard.

Quan jo tenia 8 anys la família ens traslladàrem a Ciutat, a la barriada de la “plaça de toros”, on la majoria de famílies provenia també de la pagesia. I amb la decisió ja presa d’entrar al Seminari, vaig fer dos cursos preparatoris a una escoleta que un capellà, D. Bernat Pujol, regentava a un racó dalt dels jutjats que hi havia a Sant Antoniet, al carrer de Sant Miquel.

L’any 1958 vaig fer l’examen d’ingrés i començà el llarg període de Seminari.

2- Com fou l'experiència de seminari?

Llarga, variada, profitosa. Però és complicat analitzar-ho. Passar dels 10 anys als 21 pràcticament dins un mateix esquema de vida... Clar, hi havia diferents etapes marcades fins i tot ritualment, amb canvi de superiors, de blocs d’estudi, però sempre amb una continuïtat imposada per l’objectiu final. Possiblement aquest sentit de continuïtat –que és un altre nom per dir tradició– fou allò que els anys seixanta posaren més en qüestió en el conjunt de la cultura occidental. No vull dir que en el seminari ens enteràssem del que passava en el món, però arribaven esquitxos. Sobretot arran de la celebració del Vaticà II. El concili fou anunciat quan jo feia primer de llatí i acabà quan jo acabava filosofia. I els anys de teologia ens aplegà el primer postconcili i el maig del 68.

Tot sumat, m’atreviria a dir que foren anys de molts interrogants i d’intents de trobar respostes amb moltes lectures i amb l’ajuda d’alguns professors que anaven incorporant-se al claustre. Segur que això fou la causa que me decidí anar a estudiar a Alemanya una volta acabat el seminari.

3- I el primer destí? Fets, vivències, etc.

Després dels anys d’Alemanya (1970-1975), el 6 de gener de 1976 vaig rebre l’ordenació de mans del bisbe Teodor Úbeda. Les estacions del meu ministeri parroquial foren Sant Joan d’Avila, al polígon de Llevant; després vaig estar a les tres parròquies que hi havia a La Vileta: primer de vicari a La Vileta, després rector del Santíssim Redemptor (monges Oblates) i llavors de l’Esperit Sant (monges de la Puresa). De la Vileta vaig passar a Sant Ferran, a la Platja de Palma, més que res per celebrar per als turistes alemanys, i d’allà a Roma. Després dels 9 anys a Roma, des del 2004 som a Sant Agustí.

És ver que generalment han estat parròquies no massa grans i un poc peculiars, però és que mentre tant des del 1975 m’ho he passat fent classes al CETEM i al ISUCIR, llevat de dues temporades. En els anys 80 vaig fer feina durant uns cinc anys com a responsable de l’Institut d’Estudis Baleàrics i els anys 1996-2004 vaig treballar a Roma en el Consell Pontifici de la Pastoral per emigrants i itinerants.

4- Com et començà la curolla per Ramon Llull?

De fet en el mateix Seminari. A un Certamen vaig presentar una agosarada lectura d’un text de Ramon Llull sobre la definició de Teologia, amb influències “rahnarianes”. No li va agradar massa a D. Sebastià Garcias, però ara veig que el posen com a primer títol de la meua bibliografia.

Però tot hauria acabat aquí si no haguessin ocorregut un parell d’imprevists. Succeí que una vegada acabat el darrer curs de teologia, vaig resoldre anar a estudiar a Alemanya. El pla era

dedicar-me a un aspecte de la teologia que en aquell temps se coneixia com a “qüestions frontereres”. Se tractava del diàleg entre filosofia i teologia, un poc en línia de Teologia fonamental. Un dels autors més destacats, B. Welte, ensenyava a Freiburg i cap allà vaig partir. Vaig seguir les seves classes durant un semestre. Amb un resultat poc satisfactori. Supós que per culpa meva. Aquell semestre el dedicà a la filosofia lingüística (Wittgenstein i semblants), cosa que mai m’ha entusiasmat. En aquests dubtes estava quan a les vacances de Nadal vaig topar D. Sebastià Garcias. En demanar-me com anaven els estudis, li vaig comentar la feta. I ell me va dir que anàs a l’Institut de Ramon Llull, a la mateixa Facultat, que allà des de sempre hi ha una plaça per a un estudiant de Mallorca que vulgui fer feina amb Ramon Llull i que ara no hi havia ningú.

Aquest Institut, en alemany es diu “Raimundus-Lullus-Institut”, va ser fundat l’any 1957 pel professor de Freiburg F. Stegmüller, que entre d’altres coses se dedicà a la història de la teologia espanyola. Arran d’aquestes investigacions s’havia interessat per Ramon Llull. En aquell temps sorgien a diverses universitats alemanyes instituts que se dedicaven a autors medievals, com per exemple el dedicat a Sant Albert a Colònia, amb la missió fonamental de dur a terme l’edició crítica de les seves obres. Stegmüller cregué que Ramon Llull i l’edició crítica de les seves obres bé podien omplir les tasques d’un institut semblant. Stegmüller estava en contacte amb D. Sebastià Garcias, que per la seva part inicià el mateix any la revista *Estudios Lulianos*. L’acord fou que a Freiburg se preparassin els textos de l’edició crítica i que se publicassin a Mallorca, cosa que va succeir amb els primers cinc volums. I s’acordà també que a l’Institut hi hagués una plaça disponible per fer-hi feina un mallorquí. El darrer que l’havia ocupada era Mn. Manuel Bauzá.

I dit i fet. En tornar a Freiburg me vaig presentar a l’Institut i hi vaig quedar. En aquells moments el director era el professor H. Riedlinger, catedràtic de Dogmàtica. A més, de les altres persones que hi havia, amb dues vàrem fer equip fins ben passats els cinc anys que hi vaig romandre: el jesuïta americà Ch. Lohr (que cada any venia a Mallorca amb l’esbart de ciclistes que coneixem) i el gallec F. Domínguez, gràcies al qual l’edició de les obres llatines de Ramon Llull ha pogut arribar als 35 volums i segueix.

Així mateix he d’afegir que, una volta dedicat a Ramon Llull, mai vaig abandonar del tot el meu interès per a les “qüestions frontereres”. Quasi podria dir que Ramon Llull ha estat el meu ofici i la teologia fonamental el meu hobby. I en certes temporades a l’inrevés.

5- Els anys que passares a Alemanya. Què suposaren per a la teva formació?

El treball per a l’edició d’obres de Ramon Llull i per fer la tesi doctoral m’obligaren a una disciplina “germànica” d’investigació que, evidentment, marca per a sempre. I ja sia per l’ambient del medievalisme d’aquells anys o per una particular característica del professor

que dirigia la meva tesi, el fet és que per a sempre vaig fer meu un accentuat escepticisme abans d'arribar a qualsevol conclusió. Una conseqüència ha estat que sempre m'ha costat escriure textos llargs.

L'altra part, allò que deia el meu hobby, me va ajudar molt per fer-me un esborrany de pensament teològic. Per fer-ne una reconstrucció ràpida, diria que el fil conductor era la revisió de les grans crítiques a la religió, que havien portat al fenomen de la secularització. I les fites que vaig recórrer foren el marxisme (amb un estudi bastant ample de G. Lukacs i sobretot d'E. Bloch), l'estructuralisme (destacant C. Levi-Strauss i M. Foucault) i la fenomenologia (abocant a E. Levinas). L'altre part en diàleg era tota la literatura sobre la secularització, o el moviment de "teologia de la mort de Déu", que inundà les llibreries en la dècada 1965-1975. Però tot això no era material d'investigació. Era més bé una lectura per a informació i per a reflexió.

6- Abans has dit que de 1996 a 2004 feres feina a Roma. Ens ho pots explicar un poc?

Quan vaig arribar a la parròquia de la Platja de Palma, vaig descobrir un món que gairebé m'era desconegut: el turisme. O més exactament, els turistes. No sols perquè els diumenges omplien de gom a gom l'església i cantaven fins a rebentar. Sinó perquè molts s'acostaven i te feien topar amb tantes altres coses del turisme que generalment no se veuen.

Seria devers el 91 que me demanaren per ser director nacional de Pastoral del turisme a la Conferència Episcopal Espanyola. I el 1996 arribà al bisbe Teodor la petició per part del Consell Pontifici per a la meva integració a Roma.

Se tracta del dicasteri de la Cúria Romana que se dedica a la Pastoral de totes les persones "en mobilitat", és a dir, emigrants, refugiats, mariners, turistes, pelegrins, nòmades, aviació... Jo m'encarregava de la Pastoral del Turisme i de Pelegrinatges.

Els dicasteris de la Cúria Romana, en especial aquells dedicats a la Pastoral, tenen com a finalitat primera la coordinació entre les diferents regions i nacions, sobretot quan són temes que impliquen més d'una Conferència Episcopal. En aquells anys aquesta coordinació, a més de basar-se en informes rebuts, per exemple quan els bisbes fan la visita *ad limina*, donava molta importància a la presència en el lloc.

Això se feia amb assistència a Congressos nacionals, seminaris o reunions, visites etc. Era un contacte molt viu amb la realitat i he de reconèixer que vaig viure experiències personals ben fortes en diversos indrets del món. En aquells anys el turisme havia ja saturat els seus llocs tradicionals i colonitzava d'una manera escandalosa els territoris d'Amèrica Central i de l'Est asiàtic. Però foren també els anys on s'aconseguí un Codi Ètic adoptat per l'ONU, l'establiment de xarxes contra el turisme sexual infantil, noves fórmules de turisme social, etc.

És molt gratificant haver pogut participar a primera fila en tot això.

7- Tornant a Ramon Llull, quins estudis has fet sobre Ramon Llull?

Un poc de tot. Però ara, prest farà cinquanta anys que vaig començar, m'atreviria a fer una espècie de classificació.

D'entrada hi ha uns estudis abocats a l'edició crítica de les obres de Ramon Llull, algunes en llatí i altres en català. És la part més fatigosa. Has d'anar copiant els manuscrits, cercar si hi ha qualche paraula diferent en les diverses còpies i establint el text que seria el més original. Hi vaig dedicar molt de temps els anys de Freiburg. Per cert, llegint amb unes màquines primitives que havíem d'apagar cada deu minuts perquè no explotessin les làmpades. Ara tots els manuscrits lul·lians ja se poden llegir per internet.

L'altra part serien els llibres i articles publicats sobre diferents aspectes. Hi ha però un fil conductor: la teologia de Ramon Llull. El primer treball, la tesi doctoral, volia ser un estudi de la teologia trinitària de Ramon Llull. Una vegada encetat el tema la tesi sols pogué incloure un estudi d'un punt d'un tema important per a la demostració de la Trinitat que fa Ramon Llull. Vull dir, com si fos una dècima part del que volia ser el tema de la tesi.

Per això crec que bona part del treball fet té a veure amb aquell inici i no he perdut del tot l'esperança de poder arribar a entendre què diu Ramon Llull sobre la trinitat.

Moltes altres coses se deuen a les circumstàncies particulars que les motivaren: participació a congressos, articles encomanats, conferències, classes... Posar-se amb Ramon Llull vol dir exposar-se a parlar de tot. De totes maneres, els darrers anys un dels temes que m'ha ocupat més és el de la missió tal com l'entén Ramon Llull i com el seu pensament pot aportar elements ben importants per a la relació entre religions.

8- Què t'atreu d'aquest personatge?

Moltes coses. No sabia per on començar.

Com a teòleg i sacerdot m'atreu de Ramon Llull la seva exigència de que tot creient s'ha d'esforçar en comprendre la seva fe, raonar-la. No val creure per tradició, per l'autoritat dels pares o de qui sia; fins i tot perquè ho diu l'Evangeli. Ho repeteix incansablement: el primer manament és conèixer i estimar Déu, les dues coses amb la mateixa exigència. Com ell diu, "ciència" i "amància", sempre unides amb la mateix intensitat. Sols així el creient podrà després parlar de la fe, dir-la als altres, convidar-los a creure.

Una altra cosa que m'atreu de Ramon Llull és la seva capacitat intel·lectual. El seu sistema, l'Art, és una fita cabdal en la història de la filosofia. Ho reconegué Hegel mateix. Com també m'atreu la seva passió per escriure, particularment quan se tracta d'escriure en català, i més especial quan el tema toca la "amància", la mística, el diàleg entre amic i Amat. I la caparrudesca, la d'un vell de vuitanta anys capaç d'embarcar-se de bell nou i tornar a l'Àfrica, a veure si encara podia tenir una mica d'èxit allò que s'havia proposat quaranta anys abans.

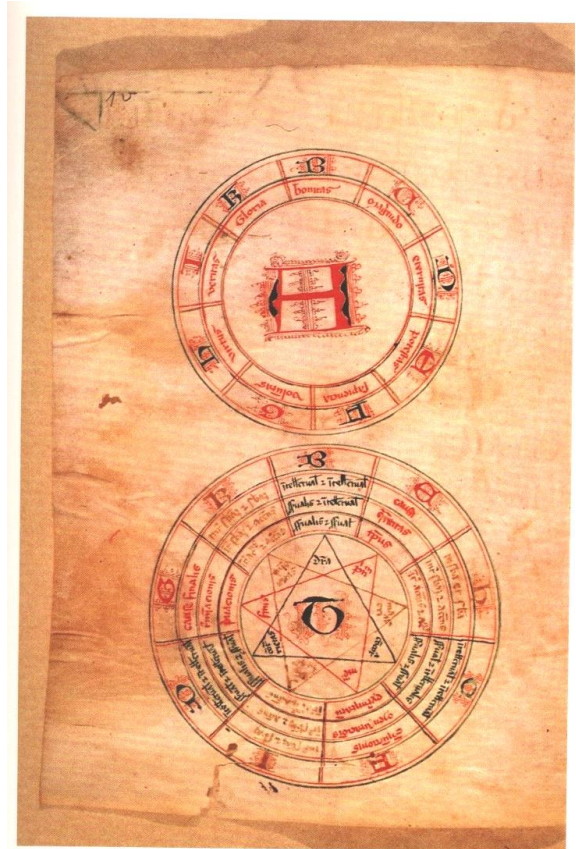
9- Perquè no ha estat canonitzat fins ara? Quins problemes hi ha hagut? Quins intents hi ha hagut?

Un altra història ben llarga. En tractar-se de Ramon Llull tot sembla complicat. Cercaré de treure les fites més aclaridores.

El primer a tenir en compte és el culte que se li retia a Mallorca una cinquanta anys després de la seva mort. Ho afirmen documents gens parcials, més bé escrits per enemics seus. A mida que la disciplina eclesiàstica restringí la validesa d'aquesta mena de cultes locals i exigí un procés de canonització, hi havia dos camins possibles: reconèixer el culte com a prova de santedat o iniciar un procés nou. La primera solució fou intentada al llarg de segles,

però se topava amb una dificultat quasi insuperable: l'acusació d'heterodòxia. I la segona via no era practicable si no se resolía abans aquesta acusació. I resulta que aquesta acusació era falsa!

Tot va començar amb l'inquisidor general d'Aragó, Nicolau Eimeric. Els anys 1380 aquest senyor lluitava contra un grup de Lleida amb fama de practicar la bruixeria i d'espargir doctrines sospitoses, algunes d'elles atribuïdes a Ramon Llull. Hi havia una mica de veritat, perquè ja anys abans, a València, un grup d'espirituals (el moviment franciscà que tant de renou i conflictes havia ocasionat durant el segle XIII) se servien d'escrits lul·lians. Per anar fins a l'arrel, Eimeric va preparar una llista d'errors que, segons ell, se trobaven en obres de Llull en català i va cercar que el Papa Gregori XI els condemnàs. El Papa va reaccionar ordenant que se revisessin les obres de Llull. Eimeric, però, redactava un manual, el *Directorium Inquisitorum*, on hi compareixien totes les heretgies condemnades per l'Església i hi va reproduir una llista d'errors de Ramon Llull com si fossen copiats d'una butlla papal, quan de fet els reproduïa dels apunts que ell havia redactat. Les discussions pujaren de to amb intervencions dels reis d'Aragó, de la Inquisició i del Papa. L'any 1419 s'arribà al que se coneix com a *Sentència definitiva*. Se donava per provat que de butlla condemnatòria no n'hi havia cap i, el que és més greu, que els errors que havia detectat Eimeric se basaven en una mala traducció seva (intencionada?) de textos en català. I s'ordenava que Roma fes revisar les obres de Llull.

Això hagués pogut significar la pau, però no fou així. En els segles XV i XVI a Mallorca hi havia una lluita aferrissada, afavorida per motivacions socials i polítiques, en torn a l'afirmació de la Immaculada Concepció de Maria. Els dominics la negaven i els franciscans, i els lul·listes, l'afirmaven. Els contendents arribaren sovint a les mans pels carrers de Ciutat i imatges o quadres de Llull foren destrossats.

Certa relació tingué amb aquests fets la decisió de l'inquisidor mallorquí Caselles, quan el 1503 publicà per primera vegada a Barcelona el *Directorium* d'Eimeric, hi va incloure la butlla (falsa) de Gregori XI. Evidentment les protestes dels lul·listes pujaren de to. Però el més greu fou que, amb l'antecedent de trobar Llull dins el *Directorium*, quan començaren a redactar-se els Índex de llibres prohibits, a iniciativa del concili de Trento, Ramon Llull hi fou automàticament inclòs. És ver que amb ajuda del rei Felip II els lul·listes aconseguiren que en altres edicions no s'hi inclogés Llull, però el mal ja estava fet i la sospita de l'heterodòxia de Llull seguia ben vigent.

Mentre tant, des de Mallorca, La Causa Pia Lul·liana seguia enviant papers i homes a Roma per tal de dur avant la causa de Llull. Ho pagaven els Jurats del Regne, no la diòcesi.

Finalment s'obrí un nou procés en temps del bisbe Teodor Úbeda. La Santa Seu insistí en allò que s'havia repetit des de la *Sentència definitiva*: que se revisin les obres de Ramon Llull. Finalment això se va dur a terme els primers anys del segle XXI. A partir d'allà se redactà i presentà a Roma la *Petitio* reglamentària per demanar la canonització, incloent-hi com a novetat la petició de que sia declarat Doctor de l'Església.

I aquesta és ara la situació. Se pot dir que les perspectives són bones. Encara que en coses com aquesta sempre convé ser prudent i donar-hi temps.

10- I la tradició del martiri, no s'ha tingut en compte?

Com he dit el nucli de la discussió s'havia centrat en les obres. Devers l'any 1751 el Papa Benet XIV, que havia estat i era un gran especialista en les qüestions de canonitzacions, deia que la necessitat de revisar les obres i la doctrina passava per davant del "pretès martiri".

La tradició del martiri és, de fet, molt antiga, però no tenim cap document o testimoni fiable. I repassant la literatura sobre aquest tema hom veu que quasi se dóna més importància al disig de martiri, que Llull repeteix tantes vegades, que a les proves de la historicitat del fet. A dia d'avui els historiadors mantenen que no morí màrtir a Àfrica, ni en la barca a conseqüència de ferides rebudes allà.

11- O sia, que morí de mort natural?

No oblidem les circumstàncies: Ramon Llull tenia 82 anys quan fa la travessia de Sicília a Tunis. Arribat allà, se posa a treballar de manera intensa, al manco això és el que ens fa pensar una carta que escriu a Jaume II perquè li enviï un frare per traduir escrits seus del català al llatí. La darrera notícia que fa referència a Llull és de l'octubre de 1315. Després res més. O sí: que l'enterraren a Sant Francesc. Per tant, o morí en la nau de tornada, o morí ja tornat a Mallorca. De mort natural als 84 anys.

12- Sabem que després de la conversió abandonà dona i fill? Pots explicar-ho?

El fet és ben real. Tenim una acta notarial que ens informa de l'acusació de la dona i de la decisió del jutge.

Ara no se tracta de cercar excuses, però si d'entendre què volia dir que Llull hagués abandonat dona i fills. I primer de tot cal recordar que fins fa ben poc la teologia i la moral deien que el fi del matrimoni cristià és el tenir fills, sense parlar massa de l'amor entre els esposos. I així era a l'Edat Mitja. I a més dels fills, la funció principal que corresponia a l'home era mantenir la casa. La dona de Llull l'acusa de no fer-ho perquè dedica temporades a viure com ermità. És a dir, sense ofici ni benefici. Altra cosa seria que el motiu de les seves absències fossin, per exemple, els viatges per mercadejar. Per això el nomenament d'un administrador dels béns familiars, més que una condemna, és una sortida jurídica preventiva.

Diria, per tant, que més que abandonó de la família, hauríem de parlar d'absències prolongades. De fet, anys més tard Ramon Llull redactarà escrits per a la formació del seu fill, com és ara la *Doctrina pueril*.

13- Perquè ni el papa ni el concili no l'acceptaren?

En el meu parer la relació de Ramon Llull amb els poderosos del seu temps, papes i reis, s'hauria de revisar. És ver que ell se queixa en repetides ocasions d'haver anat d'una cort a l'altra, haver presentat sol·licituds i programes, haver dedicat llibres a reis i papes, i no haver obtingut ni la més minsa ajuda. No crec que sia una exageració, però potser sí una inexacte interpretació dels fets. Dos exemples breus per explicar-ho.

A cada un dels papes del seu temps dedicà Llull llibres on explica el seu programa missioner i peticions ben concretes per dur-ho a terme. Però, no és massa probable que cap d'aquests llibres i peticions arribàs a coneixement del papa de torn. No sols perquè no hi cap document que ens ho digui, sinó perquè tal com ho feia Llull no eren les normes.

Un segons cas, la relació de Llull amb Felip IV el Bell, rei de França. En els anys 1309-1311 Llull residí a París, dedicà llibres a Felip, l'alabà fora mesura, possiblement s'entrevistà amb ell, fins i tot hi ha una carta de recomanació que presumiblement Felip li escrigué. Quina era la realitat? Estava al corrent Felip de tot això? En aquells anys Felip s'havia capficat en un misticisme exagerat, anava de convent en convent, com abans de cacera en cacera, governaven els seus ministres, i si algú arribava a la seva presència, encara que fossen ambaixadors per discutir el casament d'un fill seu, amb dificultat obtenien un "bon dia".

Però, davant aquests personatges, qui era Llull? Com a laic, no tenia cap dels privilegis dels clergues o dels frares. Molt manco tenia un títol d'estudis o un reconeixement universitari, o un encàrrec polític. Sols tenia el seu convenciment en la urgència de la missió. I en una altra cosa que tampoc el feia massa simpàtic: la necessitat de millorar (reformar, diríem ara) la vida moral de la societat i de l'Església de cap a peus, i això formulat de vegades amb termes ben aspres i fins i tot ofensius.

14- Tampoc no tingué cap deixeble?

Segons ell diu en el *Desconhort*, ningú feia cas a les seves idees ni llegia els seus llibres. Però de fet coneixem noms de persones que s'ocuparen de les seves obres, que li consultaren qüestions de teologia i medicina, o que l'ajudaren en algun moment de la seva vida, com els ciutadans de Pisa que feren una col·lecta per ajudar-lo. Els mateixos monjos de la cartoixa de París, a qui Ramon dedicà un exemplar del *Llibre de contemplació*; possiblement fou allà que narrà la seva autobiografia.

D'altra banda queda encara per investigar el que jo nomenaria "simpaties subterrànies". Pos un cas com a mostra. L'any 1319, Llull ja era mort, jutjaren i condemnaren a Narbona un tal Bernat Delitós, franciscà del corrent dels espirituals, que una desena d'anys abans havia promogut atacs contra la Inquisició, amb revoltes populars, havia participat en un complot contra el rei de França, havia estat causa de baralles entre Jaume II de Mallorca i el seu fill Ferran, etc. etc. Tot un personatge. Doncs bé, en el judici li demanen i ell confessa que, estant a Roma, Ramon Llull li havia regalat un parell de llibres seus, i en dóna els títols.

Efectivament se tracta de llibres que Llull escrigué a Roma el 1295, o sia que podia ser que Delitós se trobàs amb Llull allà aquell any. Però la qüestió és: quina relació tenia Llull amb Delitós com per fer-li un regal tant valuós? perquè en aquell temps quatre o cinc llibres com aquells eren molt cars de confeccionar.

15- Ell crec que diu que duia una vida dissoluta abans de la conversió. Fins quin extrem?

Sí, ho repeteix cada dos per tres. S'acusa sobretot d'haver pecat de luxúria, però també d'ira i violència, bé, de tots els pecats mortals possibles.

Crec que la primera cosa seria distingir entre el sentiment i la realitat. El sentiment personal de Ramon Llull, un convertit, no ho oblidem, segurament era sincer, no m'hi cap dubte. Més encara, no crec que se tracti de fórmules convencionals. Ell se veia pecador i sentia que havia perdut el temps i fet el mal. Si un com ell, per confessar-ho, recita el *miserere*, no hem de dir que sols empra fórmules convencionals.

I la realitat? La realitat també. Així era la societat a Mallorca en els anys de joventut de Ramon Llull. He usat en algun escrit el terme de “societat desestructurada” per definir la Ciutat d'aquell temps. Una societat composta de nous vinguts per ocupar el lloc dels esclavitzats, assassinats o expulsats; regida des de la distància (el rei no residia a Mallorca) i governada per delegats que encara no sabien ben bé quines funcions eren les seves. Era una societat violenta. Un document un poc posterior ens parla de la violència exercida als carrers de Ciutat per una colla de jovençans de les millors famílies, amb assassinat inclòs. No resulta difícil connectar les confessions de Ramon amb aquest quadre. En contrast anirà aprofundint cada vegada més en un ideal d'una comunitat de pau on sobretot la religió no sia incitació a la violència, sinó tema de diàleg.

16- Vertaderament no aconseguí convertir cap persona?

Crec que no ens queda altre remei que acceptar-ho. Ens ho hauria dit la *Vida coetània*. Allà, per exemple, se diu que en la primera estada que va fer a Tunis, l'any 1293, al final n'hi havia ja alguns (*quam plurimos*) disposats a rebre el baptisme. Però ell hagué de fugir per salvar la vida.

Però, en el relat d'aquest episodi hi ha un detall interessant. Quan el fan presoner i el rei li vol tallar el cap, un savi dels sarraïns fa d'advocat seu dient al rei que, encara que Ramon intenti difondre la fe cristiana, és un home en qui “predomina una abundant maduresa de bondat i prudència.” Allò de veres curiós, és que el relat ens ha dit abans que aquest savi discutia amb Ramon Llull segons l'Art. O sia, que d'aquí li ve al savi l'admiració per mestre Ramon? Diria que sí.

I això em fa recordar el final del *Llibre del gentil e dels tres savis*. Aquell cèlebre final on el gentil s'admira de que els tres savis (jueu, cristià, sarraí) no vulguin saber per quina de les tres religions se decideix el gentil. I és que les discussions religioses que presenta Llull mai acaben en conversió, sempre exigeixen continuació. És com si per sobre les decisions personals de conversió o no, l'objectiu de Llull fos assegurar la pau, la convivència que se deriva del diàleg –sempre que se faci en les condicions de l'Art, és clar.

17- Què aportà R. Llull en aquell moment?

Si ens referim a una aportació que fos reconeguda o al manco discutida pels seus contemporanis, probablement haurem de dir que res. Si ho consideram en una perspectiva de posteritat, podríem fer una llista més llarga.

Ell mateix diu que les decisions del concili de Vienne, que manava la fundació d'escoles de llengües, recollien les seves propostes. Però de fet el tema ja venia d'enrere i el model proposat no coincidia massa amb el que Llull havia projectat.

La posteritat sí que va reprendre aportacions de Llull. Principalment aprofitant l'Art. En el s. XVI, per exemple, en tota la discussió sobre el mètode, des de Galileu a Descartes, l'Art lul·liana va ser un punt de referència.

12a. En què es diferencià dels altres teòlegs?

Fa un bon grapat d'anys se va dir que la teologia de Ramon Llull era un "escolasticisme popular". No té massa sentit. L'escolasticisme se feia dins les escoles i el poble escoltava sermons. De totes formes hi ha dues coses a precisar.

Primer, que la curiositat de Ramon Llull el duia a enterar-se del que se discutia dins les escoles i a passar les novetats pel colador de la seva Art. Per això les doctrines teològiques (també les filosòfiques, mèdiques o jurídiques) que compareixen, de vegades just insinuades, en els textos de Llull, s'han de rastrejar en les discussions universitàries del moment. És una tasca que queda per fer.

Una cosa és certa, i aquesta seria la segona precisió, ell era ben conscient que en un tema divergia de l'opinió teològica comú, això és en la seva opinió de que les veritats de la fe se poden demostrar. Per a ell aquesta tesi era el fonament de tot el projecte de diàleg o disputa amb els jueus o sarraïns. I els teòlegs del seu temps, començant per Sant Tomàs, n'estaven del tot en contra.

12b- Podries sintetitzar el pensament de R. Llull?

Seria molt agosarat de part meva intentar-ho en pocs minuts. Màxim donar unes pistes.

Primer, d'on parteix. Parteix d'allò que era comú en el seu temps. Sense entrar a discutir si llegí molt o poc, crec que s'ha de situar cronològicament i, quan ell se troba en plena creació, diguem 1274, Tomàs d'Aquino i Bonaventura ja han deixat el seu llegat.

Segon, recordar el seu propòsit inicial: promoure una acció missionera basada en l'explicació i demostració de les veritats de la fe.

Tercer, com identificà el major obstacle que s'oposava a aquest objectiu, és a dir, com s'estava duent a terme en aquells moment la fragmentació del saber. Ramon Llull utilitza el nom d'averroisme per identificar el corrent que cerca separar teologia i filosofia, però també teologia i ètica, o societat i religió, etc.

El pensament de Ramon Llull vol respondre a aquesta situació. I la seva resposta, podríem dir, és un agustinisme renovat.

Com el construeix? Se comença per la definició de Déu en base a les seves propietats, que Llull anomena dignitats (bo, gran, savi, poderós...). Són una herència bíblica comuna a jueus, cristians i musulmans. I és un tema molt estudiat pels teòlegs de finals de segle XIII. Per arribar al clau de la unitat, Llull dona la passa de pensar que la presència de la dignitat en Déu i la seva manifestació en la creació, se poden considerar a partir d'uns principis universals (bondat, grandesa, poder, saviesa...). És el començament de l'Art.

18- Com funciona l'Art?

L'Art és una trobada vertaderament genial. Consisteix en visualitzar gràficament les coordenades del coneixement.

Les figures, generalment en base a cercles i triangles, se poden dividir en dues classes. Unes se refereixen als principis, que esmentava abans, i defineixen allò que la cosa és. Són, per tant, els principis, les dignitats, les virtuts o allò propi d'una ciència particular, com els planetes en parlar d'astronomia. Les altres serveixen per recordar les lleis que en cada cas s'han de seguir per a una correcta comprensió d'aquella realitat. Per exemple, la diferència, que se troba entre etern i creat, o entre foc i aigua. S'hi afegeixen també molts d'elements de la lògica tradicional, com, per exemple, com s'ha de respondre a la pregunta de quina és la causa d'allò que s'estudia.

S'ha de dir que això correspon més a la darrera versió de l'Art. Perquè Ramon Llull, des d'uns començaments bastant simples, aviat arribà a complicar-ho tant, amb tantes figures, que, segons conta, els qui l'escoltaven no entengueren res. Per això va anar simplificant, però també modificant alguns aspectes de fons. Un dels principals va ser passar d'utilitzar paraules (com bondat) a utilitzar lletres (B). El que passa és que les lletres poden tenir diversos significats (B pot ser bondat, diferència, *utrum*), i això complica més les coses.

Ramon Llull va entendre que així s'obtenia una Art universal que establia d'alguna manera com estava ordenat absolutament tot a partir d'uns únics principis. Això era la primera part. La segona era aplicar aquesta ordenació universal a cada camp de la realitat: Déu, home, animals, oficis... O a través de les ciències: teologia, física, medicina, lògica, astronomia... Ell mateix va escriure llibres amb l'adjectiu "nou" apareix en el títol, com Lògica nova, Física nova, Metafísica nova, Nova astronomia...

19- Quin interès té R. Llull fora d'Espanya.

Molt considerable. La figura de Ramon Llull ha entrat de ple en el quadre del pensament medieval. No és excepcional trobar manuals d'història de filosofia on se dedica a Llull tant d'espai com a Tomàs d'Aquino. En teologia, però, no passa encara el mateix.

Hi ha diferents centres on se treballa sobre Ramon Llull. A més del de Freiburg, hi ha un centre molt actiu a Brasil, un a Sicília, un altre a París. I hi ha una presència molt nombrosa quan se tracta de Congressos sobre Edat Mitja.

El més destacable és possiblement la quantitat d'obres que són traduïdes a altres llengües. Alemanya, italià, brasiler, francès, anglès, però també danès, rus, finès etc. etc.

Un punt que també contribueix a estudiar Ramon Llull és l'atenció que li prestaren altres personatges. En estudiar Giordano Bruno, per exemple, no se pot ometre referir-se a Llull. Com tampoc se pot tractar de les baralles del segle XVII a Europa en torn a la lògica, sense estudiar el lul·lisme. O la combinatòria de Leibniz. Fins i tot l'invent de l'ordinador!

20- Què pot aportar R. Llull a l'Església d'avui?

En referir-nos a aquest tema crec que el primer que s'ha de destacar és el fet que la seva és la proposta d'un laic. Massa sovint els sants, Sant Francesc d'Assis mateix, tenen un missatge que se desdobla, al peu de la lletra per alguns i una aplicació més àmplia, fragmentària per a la majoria dels fidels, que són els laics. En Ramon Llull és a l'inrevés: al peu de la lletra per tothom. Després, si s'han d'assenyalar diferències, seran en raó del lloc que hom ocupa o de l'estat que ha elegit.

Traduint una mica el que ell diu, crec que el primer que exigeix és la comprensió de la pròpia fe. El cristià ha de saber el que creu. No se tracta d'estudi, sinó de contemplació, que vol dir sempre enteniment i cor.

La conseqüència és la vida virtuosa. Vida virtuosa vol dir que l'evangeli i l'ètica (expressats en el catàleg tradicional de les virtuts) dirigeixin el comportament de cada u en la seva responsabilitat diària: dels pares en l'educació dels fills, del bisbe en el ministeri diocesà, del governant en el servei del bé de tots (comuna utilitat, diu Ramon), del llaurador en el treball del camp, del mercader en els seus negocis, del frare en els seus vots...

Aquesta vida virtuosa ha de ser sempre missionera. En totes direccions. Cada cristià ha de poder ser model per als altres. I sempre que en tingui l'ocasió ha de ser un interlocutor ben preparat front els membres d'altres religions. Llull, per exemple, repeteix en diverses ocasions que els mercaders han d'aprofitar els seus viatges a altres terres per donar bon testimoni de la fe que professen, d'obra i de paraula.

21- Creus que el veurem canonitzat?

Tot fa pensar que sí. El procés corresponent ha superat moltes passes que encara no fa gaire semblaven quasi irrealitzables. Falten dos o tres "exàmens finals", però el material presentat inspira tota confiança.

22- Se li atribueix algun miracle?

De moment no se n'ha presentat cap. En el material dels processos anteriors hi ha testimonis de fets que se consideraven miraculosos, però difícilment compleixen amb les normes que se solen seguir ara en declaracions d'aquests tipus.

Haurem de rellegir aquesta entrevista per assimilar i assaborir la densitat de les respostes d'en Jordi. Som ben conscients que només un bon expert és capaç de resumir amb tanta precisió el pensament d'un savi com el Beat Ramon.

Gràcies, Jordi. Amb la teva ajuda ens sentirem més a prop del "gran Amic de l'Amat i fill major de la nostra raça", com canta l'himne de Llorenç Riber.

Taula Rodona

TAULA RODONA AMB CAPELLANS JOVES

18 novembre 2015

Després de molts de contactes amb capellans de diferents promocions i havent resolt les problemàtiques que sorgiren en les respostes personals d'alguns convidats que desistiren, per diferents motius, a la seva participació, motivacions que no varen convèncer massa l'equip de Redacció de la revista, ens poguérem reunir, el dia 18 de novembre de 2015, al lloc ja habitual de la Residència Sacerdotal de Sant Bernat els membres de l'Equip de Redacció, en Jaume Sancho, en Toni Bennasar, en Domingo Mateu, en Jaume Gual, en Sebastià Salom i en Biel Rosselló, fotògraf, dissenyador i maquetista de la revista, que va enregistrar les imatges de la trobada que acompanyen l'escrit. Els convidats que acceptaren la seva participació aportaren una breu ressenya biogràfica i foren:

Carles Seguí Pou

Vaig néixer a Lloseta, el 22 de maig de 1978, de pares sabaters, germà de tres.

Vaig estudiar a l'escola pública d'Es Puig, a Lloseta. I després vaig seguir els estudis d'FP a l'Institut Pau Casesnoves d'Inca, al mateix temps treballava ajudant els germans amb petits treballs d'instal·lacions elèctriques per després passar a treballar en un taller de maquinària industrial a Inca. Vaig assolir el títol de tècnic en instal·lacions electrotècniques. Des del 1999 fins al 2011 vaig treballar a una oficina d'enginyeria en el disseny de projectes i tramitacions de documentació per a la legalització d'activitats i d'instal·lacions.

Durant l'època de la infància i l'adolescència vaig començar el camí cristià a partir del carisma de Comunió i Alliberament, iniciat per Mn. Rafel Horrach i Llabrés a la parròquia de Lloseta. Particip de la vida

parroquial, sobretot en el servei de l'Esplai parroquial i als cors musicals de la parròquia.

El setembre del 2005 decidesc entrar al Seminari diocesà per discernir la meva vocació.

El primer de maig de 2012 vaig rebre el diaconat i el 3 de novembre del mateix any l'ordenació presbiteral a la Seu Mallorca, juntament amb quatre companys més.

He servit en la pastoral com a seminarista les parròquies de Lloseta, el seminari menor, Binissalem, Artà i Colònia de Sant Pere i d'una forma més permanent la parròquia de Santa Catalina Thomàs de Ciutat, on vaig servir, ja prevere, un any i mig, ajudant en totes les tasques de catequesi infantil, juvenil i sacramental.

Actualment serveix l'Agrupació de parròquies de la Mare de Déu, d'Inca, Lloseta, Selva, Mancor, Caimari i Biniamar, com a vicari parroquial, residint a Selva, formant equip amb un grup de tres preveres i un diaca.

Pere Oliver Vives

Vaig néixer a Deià, tenc 47 anys. Soc el més petit de 4 germans. Els primers estudis els vaig fer al meu poble, amb les monges franciscanes i amb el mestre, després vaig passar a Sóller, on vaig acabar secundària i vaig començar FP, rama electricitat que vaig completar a Palma, al Politècnic, amb el títol d'instal·lador d'electricitat. El darrer any d'FP ja vaig entrar al seminari. Quan vaig començar els estudis al CETEM, al meu curs érem 4, dels quals només vaig acabar jo. El Bisbe Teodor em va ordenar a Sineu, el gener de 1995. Allà vaig treballar amb en Joan Parets i en Joan Rosselló (Firella). Foren uns pares per a mi, i sobretot uns bons pastors on vaig poder entrar en el camp de la pastoral. He estat rector

solidari de Llubí, Costitx i Maria de la Salut. Poc després, rector de Maria de la Salut i capellà de l'hospital de Manacor. Posteriorment, l'any 1999, vaig ser nomenat rector de Sencelles, Biniali, vaig deixar Biniali i vaig agafar Costitx. Aquí hi vaig estar 7 anys. També vaig treballar a l'Hospital general.

El Bisbe Jesús em demanà que anàs a Bunyola, a l'any següent em varen afegir Palmanyola. Quan feia 14 anys de prevere em varen enviar a estudiar Teologia Litúrgica, a Barcelona, on vaig obtenir la llicenciatura.

De retorn a Mallorca, en l'actualitat estic de rector de Sant Josep Obrer i Corpus Christi. Som Arxiprest de Palma II. Delegat de Litúrgia i ministeris laïcals, membre de la vicaria episcopal del Clero, Confés de Santa Clara.

La meva vocació es la litúrgia, però per damunt de tot em sent Pastor. Treballar a les parròquies i intentar viure obert al buf de l'Esperit.

Toni Pujol Bosch

Després d'estudiar història a la UIB, vaig ingressar al Seminari Major de Mallorca l'any 1996, i vaig concloure els meus estudis de teologia l'any 2001.

Vaig ser enviat a Pollença, on el bisbe Teodor Úbeda em va ordenar prevere el 2 de febrer de 2003.

Vaig servir les parròquies de Pollença i el Port de Pollença, com a vicari, fins al 2010.

Vaig ser rector des Pla de na Tesa, durant quatre anys i, des de l'any passat ençà, ho som de Valldemossa i Deià."

Francesc Vicens Gomila

Vaig néixer a Artà l'any 1984, fill d'un artanenc i una manacorina, i per aquest motiu vaig passar la meva infantesa i adolescència entre aquests dos pobles, Artà i Manacor. Amb la parròquia d'Artà he fet tot el meu procés de fe (catequesi infantil i juvenil) i a la parròquia de Crist Rei de Manacor assistia des dels 12 anys a l'esplai. Amb 16 anys vaig començar a freqüentar el Seminari Menor (encara intern) i l'any següent amb 4 companys més fórem els primers a obrir el Seminari Menor en família. Després de la selectivitat (18 anys) vaig entrar al Seminari Major (curs 2002-2003) i les meves experiències

de pastoral varen ser amb les parròquies de Sant Llorenç i S'Illot, l'Encarnació, Campos i Ses Salines. A Campos vaig rebre l'ordenació dia 11 d'octubre del 2009 i després d'un curs vaig ésser destinat de vicari a les tres parròquies de Manacor on hi he estat tres anys. Després me nomenaren rector del Seminari Menor en família i formador del Major, alhora que era vicari de Corpus i St. Josep Obrer. Paral·lelament he desenvolupat la tasca de consiliari general dels esplais durant els darrers quatre anys. Des del setembre d'enguany som el rector de Pollença i Port de Pollença, continuant de consiliari i de nou director de l'escola de l'esplai.

Tenint a mà el qüestionari previst i que havíem remès als convidats en el seu moment, encetam la conversa i en Jaume Gual exposa el següent:

La revista "Modèlics i modelicons" és una revista dels condeixebles del Seminari de Mallorca, que vàrem ser ordenats capellans l'any 1967. Érem 24. Uns continuen exercint el ministeri sacerdotal, uns altres es varen secularitzar i uns pocs ja són morts. Coneixeu la revista?

Pere Oliver **(PO)** Sa revista l'he vista alguna vegada però sa veritat és que no la conec; sabia de sa seva existència i des vostre grup perquè he estat amb alguns des vostre curs.

Francesc Vicens **(FV)** Jo també sabia de s'existència de sa revista però no l'he tenguda mai físicament amb ses mans; me'n parlaren sobretot quan hi va haver sa trobada d'ets amics des Seminari.

Toni Pujol **(TP)** Jo n'havia sentit parlar prou, l'he fullejada alguna vegada i en es darrer número el vaig rebre, que així mateix té 85 pàgines, Déu n'hi do!. Vaig veure sa taula rodona que féreu amb dones d'Església.

Carles Seguí **(CS)** Jo no tenia consciència de la seva existència.

En Jaume Sancho enceta la següent qüestió:

Quina valoració global feis des capellans de ses nostres edats, d'entre 70 i 80 anys?. Què pensau d'aquestes generacions?

FV. Jo he tengut dos rectors i ara un tercer que més o manco coincideixen en persones d'aquestes edats. Un era en Francesc Munar, un altre n'Andreu Genovart, i ara en Joan Servera. A mi, entrar a valorar, per bé o per mal, sa feina feta en un moment determinat me costa molt, perquè me costa molt creure que hi hagués mala voluntat.

En Jaume Sancho insisteix amb les conseqüències que s'ha derivat de la nostra actuació.

FV. Ses conseqüències? En un moment on tot bullia, era normal que també bullís es clero, sincerament. Crec que amb so pas des temps s'han anat calmant molt es màxims i es mínims, hem pres consciència, almanco amb sos contactes que jo he tengut amb companys vostres, que a lo millor no val la pena presentar batalles per temes que avui en dia ja no són necessaris. Per ventura, a vegades, se varen llevar coses però va faltar s'alternativa. Això és un des punts amb sos que jo puc ser més crític; llevar per llevar perquè mos fa ràbia, fins a un cert punt, hem de proposar qualque altra cosa. Un exemple molt clar que jo he vist a Crist Rei de Manacor. D. Llorenç Bonnín per mi va ser un exemple. Aquest home quan va arribar es concili, després des concili, en lloc de llevar s'Hora Santa la va reconvertir amb una pseudo-lectio divina: exposició del Santíssim, rosari, afegit a lo nou però sense llevar lo antic. Això és s'únic punt crític que jo hi puc veure.

TP. Jo en tenc una bona opinió, fins i tot afectiva, de sa vostra generació en general. Crec que vàreu tenir s'oportunitat i sa responsabilitat per una part i per altra part sa mala sort d'haver d'assumir, probablement, sa reforma més important que ha patit l'Església des des Concili de Trento. Tot d'una se va veure que això s'hauria de fer contra corrent en una societat que canviava molt aviat i contra corrent a ses resistències internes de sa mateixa Església que se manifestaren claríssimament a partir de sa clausura des Concili i sobretot a partir del 68. Jo encara me vaig apuntar en aquesta Església que volia canviar en sa línia des concili. Voltros vàreu tenir aquesta responsabilitat històrica i crec que vàreu intentar dur-la

endavant. Remar contra corrent tant d'una societat que se secularitzava més aviat que lo que a noltros mos hauria agradat que ho fes, segurament, i contra ses resistències internes dins sa mateixa Església que se manifestaren a partir quasi ja de l'any 70. En resum, no compartesc amb absolut lo que alguns diuen que noltros haurem d'arreglar lo que s'ha romput. Dir això en es millor des casos és ignorància.

És evident que hi ha hagut errors. Ara bé, es qui innova sempre mos fa un favor (an es qui venim darrera), un favor, tant si l'encerta com si s'equivoca. Si l'encerta perquè mos mostra per on hem d'anar i si s'equivoca perquè mos diu per on no hem d'anar. Innovar com a conseqüència des Vaticà II, obligava a fer canvis i fer-los aviat. Innovar sempre és un risc. També hem d'agrair ets errors, fins un cert punt, perquè ets errors és lo que mos permet a dir "no anem per aquí". Jo tenc una opinió molt favorable de la vostra generació de capellans.

PO. Es fet que poguem parlar d'aquest tema no és en absolut judicar. Jo estic d'acord amb en Toni, que vàreu esser es des vostres cursos es qui vàreu haver de fer es pas des Concili. Jo sempre m'he demanat si sa formació que vàreu rebre en es Seminari pràcticament no vos servia quan vàreu sortir des seminari perquè es Concili ho havia girat tot. Amb sa pressa que hi havia per posar es Concili en marxa, sa pregunta que jo me faig es si hi va haver una preocupació per renovar sa formació que en aquell moment s'exigia, primera cosa. Segona cosa, com a cosa crítica, jo crec que amb alguns aspectes se va fer una interpretació així com se va poder. Potser que sí, que en uns aspectes es va anar molt envant, sa Gaudium Spes per ventura va ser es document que més es va filtrar entre es clero, però jo no sé si hi va haver un esperit molt ferm d'entrar en es documents i de treure tot lo des documents en d'altres camps i es va anar una mica a lo fàcil. Jo he sentit aquesta expressió de sa vostra generació de que es Concili va obrir finestres. Potser que sí, que es varen obrir aquestes finestres per deixar entrar aire nou però as mateix temps es va aprofitar dins l'Església per tirar per sa finestra tot allò amb que no s'estava d'acord que hi fos. Fos lo que fos, en aquest sentit. I en un moment determinat mos hem trobat amb sa pregunta: " idò ara què tenim?". I a vegades, tornant a aquest moment que tenim ses parets buides tornam a agafar lo que abans hi poguéis haver. Que a lo millor això no sempre és bo. Sí que era bo tirar, però hagués estat millor posar altres coses. Vos posaré un exemple, ja sabeu que jo som de litúrgia. Abans des Concili a moltes parròquies, es diumenge vespre, hi havia Vespres, i es Concili que fa una aposta per la litúrgia de ses hores, a totes ses parròquies desapareixen ses Vespres. En aquell moment que podies introduir sa gent an es salms i a sa litúrgia de ses hores, això desapareix. Se substitueix per ses misses. I això és un problema. I és lo que hem heretat: sa quantitat de misses. També fruit de tant de clero que hi havia.

Jo en principi de sa vostra generació no és que en sigui crític negatiu. Jo he estat amb en Joan Parets, he estat amb en Joan Firella, al cel sia, que més o manco són des vostres anys. Es primers anys d'ordenació, perquè estava amb ells, vaig anar amb so grup de Part Forana. Aquest ambient sí que l'he tastat un poquet. Sí que és veritat que un cert sector, des des primer moment, va ser molt crític amb sos capellans joves que sortien. Jo fa 20 anys que som capellà. I això sí que em va frenar una miqueta. De trobar un clero que era crític, en segons quins aspectes me vaig haver de resituar.

CS: Jo m'afegiria a tot lo que ells han dit. Subscriu lo que diuen. Però més que una valoració des de sa meua visió sinó des judici que jo faig quan veig sa gent que ha viscut aquests anys. Me referecs an es poble de Déu. Jo, per exemple, no vaig tenir contacte directe amb una certa pastoral de posada en marxa es Concili. Jo crec que ni en Xisco ni jo en som testimonis, encara que jo som més major. Sa visió que jo veig, mirant es poble de Deu que ho va viure, és curiós com recorden sa figura des capellà d'ets anys 70 i 80, per dir-ho d'alguna manera, amb una admiració excepcional, hagués fet lo que hagués fet. Amb una valoració excepcional perquè varen fer coses que sortien de s'homo des culte, de s'homo des sagraments, de s'homo de sa moral fèrria.

Sa gent recorda aquell rector des moment que començà sa transició espanyola, per dir-ho de qualque manera, el recorda perquè era com una nova primavera però dins aquesta primavera es va viure sa frescor de s'evangeli, però me dóna sa sensació que aquesta gent no va descobrir es fruits que naixien d'aquesta primavera. I es fruits no donaven fruits de fe; donaven fruits d'acció social, d'humanitat, que tot això són fruits evangèlics però resulta que allà dedins també volies veure el fruit de la fe, de s'experiència objectiva de sa fe. Jo vaig en es menjador social perquè jo celebr l'eucaristia i no me puc quedar per mi lo que jo reb, o me faig voluntari unes hores, o faig catequesi. Sa gent ho veu com una figura admirable, quasi bé heroica, però després resulta que d'aquella primavera no s'han vist es fruits que voltros mateixos cercàveu. A lo millor desitjàveu que fos una església més formada, una església més madura. Per fugir des clericalisme entraren dins una altra forma de clericalisme i després un altre sentiment, en general, és clar. Jo no se fer un judici; però si ho pens, jo que som fill de Lloseta, sí que m'ha marcat molt. Sa figura que va posar en marxa es postconcili va ser don Andreu Llabrés i Feliu, que si ho demanau a qualsevol llosetí, tots estam a punt de començar sa causa de beatificació. És una exageració, però l'admir molt. Si jo hagués de personalitzar sa figura des capellà de sa vostra generació, jo tenc un record positivíssim d'aquesta persona. I de persones que han vengut després també. Però de D. Andreu, concretament, sí que diria que se veien es fruits, així com d'altres persones no ho sabia dir, darrere sa seva nova mentalitat, sa seva conversió an es concili se veien una sèrie de fruits. De fet, sa gent que anava a missa en aquell temps, si no ha mort, segueix anant a missa ara.

FV: Jo tot això que conta, jo no ho vaig viure. Vaig néixer el 1984, Tot això que estau contant a mi m'ha passat per damunt. Lo que sí que jo, essent artanenc, vaig viure unes conseqüències derivades de sa posada en marxa de ses reformes des Concili i per desgràcia no es va fer amb sa delicadesa amb què s'hauria d'haver fet. Que hi havia fruits de caràcter social? Sí. Però ve una ventada i es sentit de comunitat no hi és, es sentit de pertinença eclesial no hi és. Es primer problema gros que hi va haver dins sa Comuna. Per exemple a Campos. Quina era la gent amb la que podies comptar a Campos? Es joves de Don Guiem Parera. Ells tenien gravada sa seva pertinença eclesial. I havien redolat per mil experiències eclesials i ben diverses. És aquesta consciència de l'origen, d'on neix tot i on hi posam l'esforç.

CS: S'homo per una part és molt complex i per una altra molt simplista. Te diuen: per ser cristià que he de fer? No has de fer res per ser cristià. Has de posar qualcú en es centre de sa

teva vida, que és Crist. En això me referesc quan dic fruit de sa fe. Sa centralitat amb sos esforços que vàreu fer per depurar s'imatge del Bon Jesús varen tenir un fruit que era fer veure que era homo, experimentar s'humanitat de Jesucrist i ses conseqüències que això tenia a nivell social, polític, de pensament. Però si tu presentes un Crist tan humà, tan humà, i... ¿s'experiència cristiana és tenir un homo en es centre?. S'experiència cristiana és tenir Déu. Ho dic per sa complexitat de sa persona però també de sa simplicitat. He de resar? No. Has de tenir un encontre amb Jesucrist que doni origen a una satisfacció interior, trobar una resposta dins sa teva vida que te llanci en el món a partir d'aquest origen. Quan dic fruits d'aquesta primavera me referesc què no sé si es fruit era massa clar ni quin era es seu origen.

En Jaume Sancho intervé i demana:

Voltros ¿vos sentiuh continuadors o vos sentiuh com una cosa que és una altra història?

PO: Jo me sent continuador. Es qui me varen introduir dins sa pastoral varen ser gent des vostre curs i m'hi sent amb molta comunió. Es meus primers anys els vaig viure amb ells i vàrem treballar junts i m'hi sentia completament com a projecte d'Església.

FV: Em varen ensenyar a ser capellà dos capellans de les vostres quintes; perquè es seminari t'ensenyava, però no t'ensenyava a ser capellà enmig de sa gent. Jo a en Francesc Munar i n'Andreu Genovart no els puc agrair mai lo que m'han ensenyat. Lo que ho diferencia d'ara és es moment històric, s'historia del 2014.

En Toni Bennasar, dirigint-se a en Carles, diu:

Aquesta labor majoritària que férem en aquell temps que jo li diria una pre-evangelització, ¿no creis que era necessària?

CS: Jo crec que no s'havia deixat de fer, però ara es començava d'una altra manera. Era un nou mètode, crec jo. Jo pens que sa reforma no la vàreu fer es capellans des postconcili. Crec que feia 200 anys que s'estava gestant a dins el món. A partir de sa Il·lustració l'Església ja tenia poques respostes en el món. No me'n vaig per ses bardisses, jo crec que s'evangelització ja la feien ses franciscanes filles de la misericòrdia en es segle XIX, quan varen començar; després se va depurar es mètode, crec jo. S'evangelització és una continuació i que no depèn ni de vostè ni de mi. Que depèn de l'Esperit Sant que té formes diferents d'anar manifestant es seu mètode però per transmetre lo mateix.

En Domingo Mateu intervé dient: Jo crec que lo que va canviar era lo essencial de la societat...

És impossible que puguis comparar sa realitat de la Il·lustració amb so moment des concili i amb so d'ara tampoc...

CS: Jo crec que sa crítica, si s'ha de fer una crítica, una crítica negativa no l'hem de fer a nivell de dins l'església, es a dir, que sa societat canvia... Posau un altre exemple, un batle de poble d'ets anys 70 que segueix governant es primers anys de democràcia... És que sa crítica no és an es clero, es sa societat que ha fet un canvi.

Segueix parlant en Domingo Mateu: No és comparable en absolut, es canvi que fa sa societat a partir des darrers 25 anys des segle XX. No és comparable. Pensa en un món pagès, que no era urbà, que ha canviat de mentalitat radicalment, és a dir, no té res a veure, sa generació de mon pare amb sa meva i sa meva no té res a veure amb ses d'ara. Es canvis que se produeixen darrerament, amb una rapidesa que mai dins sa història s'havia donat, això és lo que va provocar es trauma dins una gent que mos havíem preparat per un món que ja no existia.

FV: Fixau-vos, però que estam repetint es mateix modus operandi, és a dir, canviat es verb, però s'estructura és sa mateixa.

Jo posaria una prèvia, com diu en Toni Pujol, crec que es pura ignorància dir que qui se pensi que arreglarà l'església de Mallorca va errat; redemptor n'hi va haver un i fa molts d'anys. La resta feim lo que podem... Però si hem de fer una crítica és que es feien moltes de coses però no hi havia consciència de comunitat cristiana, de col·lectivitat, de ser membre d'una església, d'una experiència personal que te movia a ... I per tant això a lo millor se va traduir o una de ses conseqüències és que dins es poble de Déu i es record és molt guapo, però te diuen: no jo no som de sa parròquia tal, jo som des capellà qual; i quan es capellà qual no hi és, tot bota i se fan estelles. Això passava i ha passat; vol dir que és una cosa molt personalista. I avui estam reproduint sa mateixa estructura.

Estam tornant a fer una església de perfectes i només mos interessen aquells que tenen... Jo som un defensor i ho he estat sempre i ho he procurat dir a sa gent amb qui m'he trobat, de ses parròquies i de ses parròquies de Part forana perquè precisament hi ha una gradació molt gran d'implicació segons es moment vital. Tu no pots exigir a uns pares que tenen un infant petit que te vénguin dia si dia també a sa parròquia per fer lo que sigui. No poden. Si ho fan, els ho agrairàs enormement, però no els ho pots exigir. Per tant no sé si sa crítica que se podia fer en aquell moment històric de fer una església de perfectes en so caire social, per dir-ho d'alguna manera, avui estam repetint es mateix error d'una església de perfectes en caire social amb so còmput d'hores que estam dins l'església.

En Toni Bennasar intentant remarcar la temàtica, diu: Jo voldria fer un matís per reconduir es discurs. Tu has dit a un moment donat que per ventura no hi havia intenció d'arribar a aquella gent que tu reunies... Jo crec que sí, que hi havia intenció. Una altra cosa és que no s'aconseguís.

TP: Per fer un judici mínimament objectiu de lo que han estat es darrers 60 anys de l'Església de Mallorca, en es fons feim això, un element que s'ha de posar enmig són ses enormes resistències creixents que s'han anat produint a s'interior de l'església en ses seves determinades iniciatives pastorals. A lo millor quan voltros vàreu començar pareixien que eren ses millors i llavors no han anat endavant senzillament perquè han estat escapçades, o no s'hi ha posat prou interès. Això no ho hem de deixar de tenir present. Es concili Vaticà II va obrir una sèrie d'expectatives en quant a sa implicació des laics dins sa pastoral de

l'església i a s'assumpció de responsabilitats pastorals per part des laics que després no han anat endavant i que hem vist frustrar sistemàticament una darrere s'altra i per tant no hem arribat aquí on voltros volíeu arribar perquè pes camí algú va decidir que allò no importava que anàs enlloc més. A mi me fa s'efecte que això ha passat molt dins sa nostra història recent .

CS: Estic d'acord. Però que si s'ha frustrat mos hauríem de demanar per què s'ha frustrat. O qui ho ha frustrat. Qui i per què.

TP: Segur que sortirà més d'un per què i més d'un responsable.

FV: Per exemple: per què 30 anys després del Concili jo arrib a una parròquia i no hi ha Consell parroquial ni n'hi ha hagut mai?.

TP: Jo vaig viure en es Seminari es darrer Sínode diocesà des qual no s'ha tornat dir res mai.

¿Vos en recordau del LEM: Laics de l'Església de Mallorca? Va sorgir després des Sínode de Mallorca. El Bisbe Teodor hi va posar al cap davant en Jaume Oliver. Va funcionar durant dos o tres anys o quatre i després va desaparèixer. Jo he assistit a sa pràctica dissolució de Justícia i Pau de Mallorca aquests darrers anys.

En Sebastià Salom, per respondre an es perquè, aporta sa següent reflexió:
Aquí hi ha una diferent percepció des concili Vaticà II. Jo crec que sa nostra generació tenia sa percepció que es Concili Vaticà II va obrir un camí i que havíem de seguir caminant, havíem de parlar de si es sacerdocí se pot donar an ets homos casats, i altres qüestions. És a dir es concili era una porta oberta per seguir caminant. I mos trobàrem amb una altra mentalitat que estava molt protegida per sa jerarquia de dalt, començant pel Papa i sa majoria de bisbes, que opinaven que es Concili havia estat un punt d'arribada. Hem renovat l'Església; hem posat ses misses en llengües vernacles, però tot s'ha de fer exactament igual. S'ha obert sa porta a un diaconat permanent, però fins aquí hem arribat. Es tanca sa porta a una paternitat responsable i a obrir-se a uns possibles mètodes anticonceptius, és a dir, uns que pensaven que es Concili era un punt de partida i volíem que darrera es Concili, amb so Sínode de Bisbes o com fos, l'Església continuàs dialogant amb so món modern i sa mentalitat de l'Església començant pes capellans, i seguint pes bisbes i el Papa... Es sínodo ha aconseguit una sèrie de coses; però se va tancar sa porta, ara s'han de resar ses oracions que toca,.. no podíem avançar. I aquí és una de ses causes que han fet que molts de capellans no s'hi sentissin a gust. Es capellans de sa nostra edat vàrem estar uns anys a sa corda fluixa. Si un capellà d'aquells anys te topaves amb una al·lota de qui t' enamoraves i estaves a sa corda fluixa, i fàcilment tombaves per una al·lota. Un altre tombava perquè s'havia topat amb un rector o amb una discussió amb el Bisbe i ell va dir: jo per aquesta situació no pas i sortia. I un altre se topava amb una altra cosa. Però quan estàs caic no caic hi ha una goteta que fa vessar es tassó. Volíem una Església que havia començat una renovació i mos trobàvem amb una Església que se tancava a continuar sa renovació. Vull dir que si en es nostro curs se'n varen secularitzar set, amb unes altres circumstàncies es secularitzat seria jo i voltros continuaríeu; i no sé en concret es procés personal de cadascú de voltros.

TP: Totes dues esglésies sostenien que ells eren ets autèntics i garants des documents des Concili.

En Toni Bennasar incideix novament i intenta centrar la qüestió: Tornaré a sa pregunta inicial que ha fet en Jaume: **Volia saber quina relació hi ha entre voltros i noltros, parlant d'edats, volia veure quin equilibri hi havia.** Jo plantejaré una cosa: noltros, es primers anys de sacerdoci, sa majoria, si teníem rectors, teníem problemes amb so rector perquè mos veien com a massa avançats, massa moderns, un poc rebels... Noltros vèiem es capellans majors que noltros com un fre i ells mos veien a noltros com uns immadurs.

¿Voltros també heu tengut aquesta sensació que heu estat massa avançats, massa progressistes, diríem?

FV: Jo amb sos dos rectors que he tengut m'he entès com un rellotge. Jo sempre he procurat ser mal d'encaixonar. Jo he pogut dur endavant sa meva tasca com a vicari amb dues persones de dues generacions completament diferents: Don Llorenç i n'Andreu.

En Toni Bennasar abundant amb lo que ha dit, aporta un exemple: Un rector, a un company nostre que era vicari des poble, li va tancar es micro quan ell deia sa missa. Ho cont com un fet simptomàtic d'aquells temps.

TP: De totes maneres hi ha friccions entre generacions, perquè se produeixen dos processos simultàniament que són complicats cada un per separat i quan conflueixen ho són més.

Com se comença a ser capellà és un problema seriós però encara és més serio com se deixa d'exercir es ministeri i de dur es "mando en plaza"... i sempre provoquen friccions. Jo he tengut sa immensa sort de poder treballar i de poder fer feina plegats amb homos de ses vostres edats.

Però me pareix que en aquests moments trobam que s'edat mitjana des clero de Mallorca és de 72 i jo crec que hi ha dificultats. Aquesta massa de capellans que estau entorn des 70 manifestau dificultats per anar deixant responsabilitats. Me pareix que això és evident. I as mateix temps noltros també en manifestam a s'hora n'assumir-ne. Aquesta fricció de generacions jo supòs que se produeix i que és inevitable. Ara també per ventura seria interessant que una institució que ho té previst quasi tot també tengués previst això. Que aquest relleu generacional se produís sense tant de conflicte.

FV: Hi ha un matís: no és lo mateix una capellà que ha fet esforços per adaptar-se al "devenir de los tiempos", posant un aggiornamento constant també per a ell mateix, que un capellà que, amb tots es respectes, va quedar fossilitzat en el 70. N'hi ha que no accepten aquest canvi de que l'Església del 2015 sigui molt diferent de com la recorden... per molt enmig del món que estiguin.

Per anar avançant, crec que ja es tema està bastant debatut, —diu en Jaume Gual—, anem avançant i entrem al tema de sa identitat des ser i de s'existir des capellà per esdevenir un referent per sa societat d'avui.

Quines creis que han de ser ses prioritats pastorals pes servei de cada dia? N'estau contents o creis que calen orientacions bàsiques o reorientacions? Hi ha algun distintiu de mentalitat que caracteritza es capellans joves?

TP: Jo crec que tenim problemes clars d'incomunicació entre el món i noltros, entre l'església evangelitzadora o que se proposa evangelitzar el món però no l'entén. Jo no sé fins a quin punt noltros també entenem el món. Me sembla que no emetem amb sa mateixa longitud d'ona que ells com a receptors. No comunicam. Per tant sa meva pregunta de com ha de ser un capellà avui, crec que ha de ser un homo cada vegada més implicat en el món present i no lo contrari. No un homo que afirma sa seva identitat per oposició sinó un homo que afirma sa seva identitat per implicació dins el món. I tenir una arrel teològica molt interessant des del meu punt de vista segons el qual es nostro sacerdoci en tot cas no només té sentit com a realització del sacerdoci de Crist que va ser sacerdot que anava pel món i era com ets altres homos del món.

Per tant sa meva opinió és aquesta: un capellà hauria de ser un homo que fes feina com ets altres homos, evidentment som partidari que pugui tenir una família si troba que l'ha de tenir i que sa seva missió pastoral s'hauria de realitzar amb una implicació encara més profunda a dins el món en què viu i no lo contrari.

FV: Ha de ser un homo encarnat, perquè de vegades tenim s'excusa que ho han de fer es laics, cream uns mandos intermitjos, i unes super estructures laïcals que fa que es capellà sigui es director gerent d'una entitat que només té contacte amb quatre laics més propers i després li pega un síndrome de Moncloa bestial, és a dir, una desconexió amb so món que l'enrevolta. Això crec que no mos pot passar. Amb què se tradueix? Es nins de catequesi han de veure es rector; es joves de confirmació han de veure es rector; es que vénen an es funerals han de veure es capellà; es despatx l'ha de fer un altre, sí; però han de poder tenir un moment amb so capellà. Si no hi ha contacte humà, si no hi ha contacte o bé quedam tancats a la sagristia amb ses nostres historietes. Ha de ser un home amb contacte: fent olor d'ovella, aquesta frase tant de moda. No vol dir dur sa bandera des més pro laics del món però significa estar constantment en contacte amb sa gent, no amb sos teus. Això vol dir també sortir a sa palestra perquè te'n diguin quatre de ben dites i aguantar sa calabruixada així com ve. No passa res; s'aguanta.

El concepte previ, almanco sa nostra generació, no té aquesta dicotomia de culte i no culte. Jo no l'he viscuda. Jo no he viscut una església tan cúltica que hagi de menester fugir-ne. Per mi es culte és una altra manera més de poder fer evangelització i de poder fer pastoral. És una eina més que tenc a sa meva disposició. Per tant inclinació an es culte no. Que me fa peresa fer-lo tampoc. És un element més, important dins sa pastoral d'una parròquia. Parl sempre de parròquia perquè crec que és es lloc natural des diocesans. Tota la resta són

accidents. No me sap greu haver de dir missa cada dia. També no me'n sap no haver-ne de dir. Tot està an es servei des mateix fondo, que és primer de tot, que és s'evangelització i després també plataformes. No mos carreguem plataformes de contacte amb sa gent sense tenir alternativa.

Es rector, encara que li escupin a sa cara, ha d'anar a s'esplai perquè es joves que hi vénen han de saber que aquell edifici amb so portal gros, no és es túnel des terror i que un capellà no és un gallifante rosa. Un capellà és una persona normal com ets altres. Què haurem aconseguit? Que ets al·lots no tenguin por d'entrar dins l'església. Per a mi ja és suficient.

CS: Mos demanau ets aspectes essencials, mos demanau com noltros mos sentim. Jo crec que estam a una època de tanta transició que ni basta tenir l'església oberta, ni basta oferir una certa qualitat. És un moment de molt de canvi i es canvis no depenen de noltros.

Si me demanau quina vol ser sa meva identitat per viure dins aquest moment jo vos diré que és lo que més m'ha cridat s'atenció dins sa figura des sacerdoti que vaig començar a discernir a partir des 27 anys. Per tant no era una il·lusió adolescent, no va ser un discerniment precoç, va ser una cosa feta dins sa maduresa després de fer feina 11 anys o més: som fill de sabaters, que estan malalts perquè han fet feina tota sa vida; des des 13 anys tenc consciència de fer feina, de forma contractada a partir des 16 perquè era legal; fins an es 27 vaig fer feina 8 hores a una oficina tècnica; després fins an es darrer any de seminari vaig fer feina 4 hores cada dia a una oficina tècnica també. No me consider un capellà burgès. Supòs i basta dir que tenim 8 parròquies i em sent molt orgullós.

Què faig jo? Quina ha de ser sa meva essència per sentir-me capellà? Lo mateix des d'ets orígens s'autenticitat des prevere. S'autenticitat de s'experiència de vida cristiana. Crist dóna sentit a sa meva vida? Sí. Què te demana aquest sentit? Ocupar-te de sa realitat. Sa meva vocació va néixer a partir de veure sa realitat. Jo me sent plenament fill de l'Església. En aquests moments puc dir que he anat madurant molt sa pertinença a l'Església, la sent ma mare. I me fa molt de mal quan tant des de dedins com des de defora la malmenen. És una experiència de dolor.

Com vull ser autèntic? Partint de s'experiència original de Jesucrist. Sentir Jesucrist com una presència viva, ara i aquí. Que parteix de dins sa comunitat. Faré proselitisme, m'és igual, però sense això jo no som capellà. Per a mi, sense s'experiència cristiana d'un moviment molt concret que se diu Comunió i Alliberament, s'experiència cristiana hagués quedat dissolta: esser un bon monitor d'esplai, cantar en es coro, estar amb sos joves. Però en un moment determinat aquesta autenticitat de Jesucrist me va fer prendre una decisió. Aquesta decisió continua? Sí.

Vaig sentir Jesús present dins meu. I encara més: a mesura que Jesucrist es fa present a través des sagraments, un; després l'Església. Tots ets altres se'n deriven. I després totes ses experiències: de pregària, d'acció social, de convivència, de testimoniatge, a partir d'aquí,

m'alimenten una cosa grossa. I vius dins aquesta voràgine de sa societat essent autèntic que no vol dir perfecte. Sentir-te tan necessitat com ets altres però sentir-me autèntic en aquests moments es saber on he de mirar. A Crist. On es Crist? Jo quan veig un sagrament dic aquí hi ha l'Església, aquí hi ha una comunitat reunida, aquí hi ha testimonis. Aquest estiu he estat 7 dies de vacances al Santuari de Covadonga: allò és tota una experiència de forma d'estar dins l'Església des d'una autenticitat per ventura molt diferent a sa meua, però sa riquesa des testimoniatge de l'Església. Ser autèntic i cercar una oferta una mica "competent" enmig de totes ses ofertes que hi ha avui en dia. Cercant s'autenticitat lo que necessit és testimoniatge i te'n dónes compte de que hi ha el Senyor i reconeixes que el Senyor hi és i ja està. Si una persona me traspua aquesta autenticitat i me dóna arguments per ser "competitiu" fantàstic. M'és igual si ha nascut tot just després des concili, 30 anys després des concili. Intent, vull ser un cristià que parteix de s'autenticitat de s'experiència cristiana. A través de sa realitat, que per a mi també és un sagrament, és un signe, he demanat al Senyor què faig?

I a un moment determinat va sorgir aquesta resposta, com una possibilitat no dins el món ja, sinó dins l'Església. Des de l'Església, llançat al món.

Heu sentit parlar d'aquesta concepció del món i l'Església. El món és tota aquella realitat negativa. Dins aquest gran mostrador que és el món, ser una oferta competent, jo hi lluitaré per això. I el Senyor, dins aquest gran mostrador m'ha anat com a donar a entendre que vol que servesqui aquesta realitat que se diu món, que per mi no en té res de negativa, des de l'Església i des des seu sacerdocí que no control jo. I ¿què fa l'Església per mi en el s. XXI per poder viure còmodament dins el món? Per poder viure com un ciutadà més d'aquest món i enmig de tanta oferta. Va educar sa meua mirada perquè pugui reconèixer que tot és signe des seu amor. Això és l'Església per mi: aquella comunitat de dones i homes que eduquen sa mirada per poder viure enmig del món no com una lluita. Per ventura hi ha tensió, però no és una guerra. Davant ses perplexitats, dius Senyor on ets? L'Església m'ajuda; per tant, ¿què li puc oferir des des meu sacerdocí? Ser una oferta més. Intentar viure sa pobresa que vultros no teníeu necessitat de viure, viure sa pobresa de ser una oferta competent. En es vostro temps era s'única oferta: feia bo anar a missa, feia bo ser amic des capellà, i ser amic des vicari jove encara més.

TP: Depèn molt s'experiència personal. No es tracta de fer la biografia de cada un. En moltes ocasions en comptes de mirar on hi ha el Senyor te fa mirar altres coses. En moltes coses te fa mirar altres coses i descobreixes un altre Senyor diferent des que està en ets evangelis. Hi ha molta distància. Per tant depèn un poc de s'experiència personal, de s'experiència d'Església que un ha tengut amb sos anys que fa que circula per aquí.

A lo que diu en Carles se li ha d'adjuntar un esperit crític. Perquè dins l'Església, és ver que és una comunitat però regida per uns jerarques. I a vegades diuen i fan coses que a noltros no mos agraden. Te pots trobar amb capellans i jo segurament en som un, que dins es seu testimoni personal és ver, però també hi ha això i això que... He viscut moments que en lloc d'educar sa meua mirada per descobrir el Senyor, he viscut experiències que m'han fet viure

el contrari. Arribar a sa conclusió que positivament en aquella realitat eclesial hi ha el Senyor i te fa dubtar. Dubtar sempre es bo.

PO: Quan jo me vaig ordenar, fa 20 anys, després de tres mesos ja vaig ser rector i ho he estat tota sa meva vida. Jo vaig sortir amb aquesta mentalitat que jo havia de ser un referent per sa societat, pel món. Al llarg d'ets anys, per s'experiència he anat matisant un poc i pens que en aquest moment a mi me costa parlar de sa societat i en canvi parlar des cristians, és a dir, jo crec que sa societat passa olímpicament de l'Església i de noltros. A s'hora de situar-mos ¿de quina manera mos situam?. Sí que me sent enmig d'una comunitat, sí que intent ser referent enmig d'aquesta comunitat i sí que amb aquesta comunitat vull intentar ser un referent enmig del món. Ara jo com a prevere individualment jo no m'entenc si no és en referència a l'Església i en referència a sa comunitat. I si hem d'evangelitzar, si hem de donar a conèixer Jesús, l'he de donar a conèixer amb sos cristians amb sos que estic. I és en lo únic en què me sent una mica encoratjat. Jo no veig que tengui més possibilitats. No vull dir que hagi renunciat, però sí que m'he re-situat. I tampoc pens que sigui per por, sinó que crec que ses circumstàncies d'aquest moment són molt diferents i ja no podem pensar que l'Església és el referent des nostre món. Tenim un paper important però noltros som una generació de transició, de deixar que l'Església se pugui tornar a construir diferent enmig d'aquest món que a lo millor es cristians seran mitja dotzena. És ver que encara tenim segons quina aflluència de funerals, de comunions; però la pregunta és: dins tot això ¿quants de cristians hi ha que vulguin seguir a Jesucrist un poquet seriosament? Voler arribar segons on... hi hem d'arribar, però amb criteris una mica clars.

I després quin paper? Es nostre paper està canviant moltíssim i estam en un moment en què ha de morir una certa imatge de l'Església i jo en aquest moment no sé què naixerà. Però no podem tenir 154 parròquies obertes. Jo aquest diumenge vaig dir 5 misses. Som homos de culte? Si jo vos he de dir sa meva agenda, idò en certa manera sí que ho som perquè sa realitat m'hi obliga. Fins que el Bisbe no decreti que només es diu una missa per parròquia... jo he tengut una batalla amb so Consell parroquial perquè a s'estiu vaig demanar de llevar una missa... per poder desconnectar i descansar un poc. Jo visc una realitat molt canviant. I poder estar una mica a s'expectativa i poder estar a respondre. I a lo millor jo no som d'un esperit excessivament crític, patesc des des silenci amb segons quines actuacions, però amb so meu esperit de servei intent esser-hi. Jo no m'entenc en aquest moments sense una comunitat.

CS: Demanau, ¿hi ha un distintiu de mentalitat que caracteritza els capellans joves?

Jo crec que no; però perquè sa mentalitat d'avui en dia no es única. Sa globalització mos ha duit a una pluralitat de mentalitats. No es pot generalitzar ni etiquetar es grup de capellans joves.

FV: Jo crec que som molt distints i amb diferents tarannàs i idees. No som etiquetables.

TP: A mi me sembla que està sorgint un fet i és que a mesura que sa mitjana d'edat augmenta i per tant es recursos humans des que disposa sa diòcesi minven, i això és un procés que fa molts anys que dura i que s'està accelerant si en els pròxims anys no hi ha un

miracle que ho eviti, no sé exactament què, però estam organitzats d'una manera com a col·lectiu que a s'hora de destriar què és lo important i allò en què hem de dedicar preferentment ets esforços, tot va passant pes garbell i en es final queden ses cinc misses des diumenge. Pareix que es culte i sa celebració des sagraments ocupa una part creixent des temps disponible des capellans que estam en exercici en aquests moments.

Intervé en Jaume Gual, com a moderador, dient: Mos convé avançar i podem passar a s'apartat de **l'Església de Mallorca en es futur, tasca des seglars, Mallorca missionera. Quines perspectives hi veis en un futur? Què passarà d'aquí a vint anys?**

FV: Serem minoria i no passa res. Haurem d'agafar cotxo per fer segons quines activitats i no passa res.

CS: Una oferta més dins una gran competència. Es prevere des futur, per ses circumstàncies, haurà de viure com en un petit cenobi. Haurà de viure aquesta comunió en petites comunitats.

Sa nostra vida ens durà a ser anacoretas per dedicar-nos a allò essencial que se'ns demana. Jo ho veig com a una possibilitat de futur, no com a una obligació. També entenc que no tothom té la vocació d'estar devora segons quines persones i també vull que quedi constància que no tots es preveres poden fer feina junts. Hi ha molts de tarannàs diferents i moltes personalitats diferents.

En quant an es seglars jo voldria dir que no els posaria en es mateix nivell que es diaques perquè a aquests els hem de deixar s'espai que els correspon. En quant an es seglars crec que es pastor ha de conèixer ses seves ovelles i ha de discernir, juntament amb sa comunitat, quins són es talents de cada un des seus seglars. Es pastor ha d'ajudar a descobrir i a confirmar es talents de cada un des membres de ses comunitats per encomanar-los allò que tenen es talent per fer-ho.

PO: No tendrem ses 154 parròquies. Vivim sa resistència des capellans de 60 anys que no volen que sa reducció se faci. Entre tots hauríem de fer una mica de pla i hauríem de dir cap a on anam, com ho hauríem de fer. Per què dins sa cúria hi pot haver laics remunerats? I per què dins sa pastoral no hi pot haver diaques i laics remunerats? Fa 50 anys que parlam de laics, però costa trobar laics preparats i laics que se vulguin comprometre sèriosament. Però sa por és clericalitzar es laics. Volem formar laics perquè puguin fer celebracions, fer funerals si no hi ha capellans: això es clericalitzar.

Fa falta un replantejament més seriós de lo que han de ser ses parròquies, de lo que han de ser ses maneres de celebrar es sagraments, sa figura des preveres, des diaques, des laics. Hem d'anar una mica més enfora. És una qüestió que ara mos urgeix. Si no canviem sa manera de fer i de ser Església, aquesta preocupació no mos la podem plantejar perquè necessitam noves eines per aquest món. I aquestes comunitats que

haurien d'evangelitzar, no existeixen. Aquestes comunitats que tenim són comunitats que s'estan morint. Què es salvable? I a partir d'aquí fer un nou replantejament.

TP: Sa reducció no me preocupa mentre jo no sigui reduït. Es a dir, en sa mesura que m'afecta, me preocupa i molt. En quant a sa resposta a sa pregunta de com veig jo l'Església de Mallorca en els pròxims 15 anys, una cosa és com m'agradaria que fos. La meua resposta aniria per llarg. Per això tenc una resposta prefabricada: com a Eivissa. Informau-vos de com està Eivissa i veureu com estarà Mallorca d'aquí a 10 anys. Me pareix que tenim es model a prop. Amb una barcada de llatinoamericans. Si continuen ses inèrcies actuals, està cantat. No importa ser sociòleg ni futuròleg.

Mos podem trobar dins una diòcesi amb 14 o 15 preveres; amb més ordenacions de bisbes que de prevere; amb bisbes que passen per aquí cada 5 anys, lo que ha estat sa diòcesi d'Eivissa es darrers 15 anys. Hi ha pocs capellans d'Eivissa i són molt majors. No es tracta de descriure Eivissa però me pareix que tenim models pròxims que mos poden il·luminar molt sobre com evolucionen ses coses. A partir de ses inèrcies que duim. I si no som capaços d'afrontar cap des problemes centrals com aquest, amb solucions que vagin més enllà d'ara farem un experiment aquí i veurem com va; si va bé alabat sia Déu i si no hi va ja en farem un altre allà, si podem l'any que ve. Amb ses respostes que se donen mos negam a afrontar aquest problema. Com si aquí no passàs res. I tenim sa mateixa pastoral ara que sa mitjana d'edat és de 71, que quan era de 44. Hem canviat molt poc, o almanco molt manco de lo que ha canviat sa mitjana d'edat. Si continuam amb aquestes idees que duim des des 20 anys enrere, i no hi cap indici de canvi, sa situació a Mallorca evolucionarà així com ha evolucionat a Eivissa, per exemple.

Intervé en Toni Bennasar i diu: En aquesta reducció que deis que no vos preocupa o que os frustra me sorgeixen dues preguntes: una és **¿què podem fer organitzativament perquè un capellà no hagui de dir vuit misses?, ¿com mos podem adaptar a aquesta situació?;** i s'altra, que a mi me preocupa més, és **¿com tornar a revitalitzar això?, ¿com tornar a crear es foc que pugui encendre comunitats?**

FV: Lo organitzatiu no té remei, si no se pren una decisió institucional. Perquè basta mirar s'arxiprestat des Pla. Ets experiments que s'han fet dins s'arxiprestat des Pla no tenen nom. Sa barbaritat que s'està fent en es Nord, no té nom. Per exemple: fas caminar quatre parròquies plegades no sé quants d'anys i ara perquè an es rector no li va bé, les xapes de dues en dues. Inicies que Porreres vagi amb Algaida i després ho xapes, després poses Algaida amb Montuïri, després ho tornes xapar, poses Montuïri amb Pina...

En es Nord nomenes un rector per Sa Pobla, Muro i Platges de Muro i després un rector per Alcúdia i Port d'Alcúdia. Resulta que aquest rector. "ah no, jo no hi vull anar" i an es dos de Muro i Sa Pobla els encolomes Alcúdia i Port d'Alcúdia. Fa por. Això són barbaritats. Per què? Perquè no hi som a temps. A ses unitats de pastoral no hi som a temps. Mos ha fuit es tren. Ja no mos basten ses unitats de pastoral.

CS: Però d'això no en té la culpa el Bisbe, en aquest moment.

FV: En aquests moments, sí que la té.

CS: No només. Tots sabem que hem d'esperar que un capellà se jubili per fer un canvi.

FV: Tots sabem que del Bisbe aconseguixes lo que vols quan més crides. Es capellans que anam a Part Forana, i no me sap gens de greu d'anar-hi. Però hi ha capellans que per treure'l de sa conillera li han hagut de donar sa parròquia més rica de dins Ciutat.

Revitalitzar sa catequesi infantil. Des des Bisbat se proposa un nou itinerari. Me pareix fantàstic. Ara bé, per supervivència psicològica meva, jo no me'n vaig an es papàs i mamàs de 1ª Comunió i els dic que a partir d'ara combregaran an es 10 anys amb tres anys de catequesi si jo no tenc un paper si no comença per Nos i acaba pes seu canceller-secretari. Si no tenc aquest paper que me véngui de Palma, jo no ho faig. Sa bona voluntat se m'ha acabat. Rebre fuetades des poble de Déu, perquè es qui va vestit de morat no les vol rebre, jo no. Per tant si no hi ha solucions oficials i dràstiques, no té remei. Ho he compartit amb molts de companys, però després és "sálvese quien pueda". Es qui passam gust d'estar en una parròquia ho toream i ho duim lo millor que podem.

PO: És problema no són es 3 anys de catequesi. Es problema és demanar-mos si funciona. No feim seguidors de Jesucrist. Lo que feim és pagar sa festa i ses fotos ben fetes des recordatori. I punt.

Jo lo que veig —*diu en Jaume Gual*— és que no sorgeixin contestacions a aquesta situació...

En Toni Bennasar intervé i diu: Vegem, una pregunta innocent: Aquesta sinceritat amb què parlau aquí, ¿a ses assemblees de capellans se pot donar?

TP: No, perquè no hi ha assemblees de capellans. I això, no és culpa del Bisbe. Se'n va proposar una que ha acabat en no-res. Perquè sa diferència entre assemblea i trobada és que en es final de s'assemblea hi ha unes resolucions que s'han de votar i no va anar bé. I se va canviar. Es presbiteri no ho va voler. I no es va fer res. No n'hi ha perquè noltros no hem volgut. El Bisbe no en té sa culpa. Aquest problema no l'hem preparat i ara estam sense preparar.

Per quin motiu? —*demana en Jaume Sancho*—.

TP: Crec que no n'hi ha hagut d'assemblees perquè som molt conservadors, es capellans joves i es vells. Refractaris en es canvis, per principi. Falta disponibilitat. Som es primer que no estic disponible per segons què. Seguir en disponibilitat en es meu cas és un mecanisme de defensa psicològica. Davant una diòcesi que no té un projecte de pastoral, què fas? Esdevens conservador.

En Jaume Sancho encara insisteix: Una actitud contestatària, com teníem noltros, ¿ara no hi és entre els capellans joves?

FV: Contestatari sí. Jo crec que li he dit al Bisbe lo que li havia de dir. Lo que passa és que no he anat an es diaris.

TP: Jo crec, és sa meva opinió personal, que estam disposats a dir tot lo que pensam però no a actuar amb totes ses conseqüències.

Passant a una altra pregunta que hi ha en es qüestionari sobre ses missions —*diu en Sebastià Salom* — vull contar lo següent. Jo vaig venir del Burundi molt dolgut amb s'actitud des capellans joves. M'explicaré: es temps que estàvem allà en Tomeu Barceló, en Pere Mascaró i jo vàrem dir: "si això no ha de continuar, mos ne podem anar". Si han de continuar venint capellans joves podem aguantar un parell d'anys més mentre uns altres prendran es relleu. Va coincidir amb so darrer temps de D. Jesús i es començament de D. Javier, aquesta circumstància no va afavorir es diàleg. I vàrem dir: "No hem de tancar el Burundi per una decisió unilateral, presa només pes capellans que estam a Burundi. Tampoc el Bisbe no ha de tancar el Burundi per una decisió només seva perquè no hi ha capellans. Si s'ha de tancar, s'hauria de tancar a tres nivells: es capellans que som allà, el Bisbe amb sos Consell presbiteral i es capellans joves". Aquesta era sa proposta nostra. Un any durant ses meves vacances em vaig moure per fer una reunió amb sos capellans joves. Me va costar perquè es capellans joves estaven molt ocupats en s'estiu. No hi havia manera de trobar-los. Vaig aconseguir que, en es Seminari major, mos veiéssim. Però no va poder ser pròpiament una reunió perquè cada un arribava quan podia. A sa reunió hi havia en Toni Vadell, en Rafel Mas, en Tomeu Villalonga, n'Eugeni Garcia. Sa proposta era que vinguessin dos capellans, estiguessin dues o tres setmanes allà, veiessin sa realitat, i llavors donassin sa seva opinió. Jo he de dir que sa millor experiència que m'ha passat com a capellà i com a persona és s'experiència de Burundi. I aquesta experiència la voldria per a qualsevol persona. Se varen mig comprometre a venir en Toni Vadell i en Rafel Mas. Ja tenien dates per un estiu venir. A darrera hora un ho va anul·lar perquè tenia un casament i s'altre perquè havia de fer exercicis. Quan vaig tornar de vacances vaig saber que precisament ells dos havien anat a passar un mes a Xina. No varen poder anar a Burundi. En es mateix temps vaig saber que en Pep Adrover, no sé si ja era secretari o no, a un dinar de sant Julià de Campos, digué: "Aquests capellans que són a Burundi, ¿hi són a títol individual o hi són de part de sa diòcesi?". Mare de Déu!, vaig dir jo.

Noltros hem tornat de Burundi i hi ha quedat en Jaume Obrador es temps que sigui. Si s'ha de continuar no ho sé. Que s'hagi de continuar d'aquesta manera tampoc. El Bisbe Jesús mos va dir que si hi havia un capellà que volgués anar-hi tot serien portes obertes però va afegir "noltros no podem obligar a sa gent". S'acabarà s'experiència de capellans a Burundi, no ho sé. Vaig quedar molt dolgut perquè me va parèixer que es capellans joves no estan per la labor.

FV: Jo te puc contar sa meva experiència. Jo quan era seminarista vaig anar un mes al Perú. S'experiència africana no la conec. Me va servir de molt. Primer perquè considerava que

com a preparació a ser capellà havia de conèixer almanco una de ses realitats de missions que tenia Mallorca. I en segon lloc dos perquè vaig ser conscient que sa meua vocació no és de missioner. Allà vaig veure que feien lo mateix que podien fer aquí. Amb unes facilitats que fins i tot aquí no teníem. Que és es beneplàcit social. Jo allà me va qüestionar molt sa nostra tasca. Què hi feim aquí per mantenir aquesta parròquia? Per fer això com a diòcesi, què hi aportam? Per fer això ho puc fer a ca nostra, que fins i tot no sé si és més necessari. S'experiència africana crec que té unes altres realitats diferents i no

les conec. Per tant no puc opinar.

CS: Jo estaria ben obert a fer una experiència missionera. Lo que passa és que dins sa meua consciència, en aquest moment, no sé si seria capaç de dir: me'n vaig de Mallorca durant un temps, deixant un buit i sabent que es meu buit afectarà an es meus germans i també a nivell de salut perquè som pocs. És que és una qüestió de manca de personal. Hi podem anar? A mi me sabrà molt de greu si se tanca però pens: a consciència, m'hauria de plantejar anar-hi?

TP: Jo no hi vull anar. No m'ho he plantejat mai. Quan estava en es Seminari encara hi havia el "ritornel·lo" d'anar cinc anys a missions. I jo vaig plantejar an es rector que si hi havia d'anar no ho faria. No m'atreu es tema i no hi vull anar.

PO: Jo estant en es Seminari hi vaig anar dues vegades. Es problema que jo hagués tengut és es de s'idioma. Si de jovenet m'ho haguessin demanat, a lo millor hi hagués anat: però a aquestes altures, no m'hi veig amb coratge.

*En Jaume Gual planteja les preguntes finals del qüestionari i diu: **Parlem ara sobre celibat obligatori, celibat opcional... quina és sa vostra opinió?***

FV: Jo trob que sí, que té sentit s'opció que he pres. Però si l'Església obre ses portes perquè hi hagi altres maneres de ser capellà, tot sigui per sa causa. Jo ja sé lo que he promès. També som molt conscient que amb dona i infants no podria fer lo que faig ara.

En Jaume Sancho matisa que el valor del celibat "opcional" no el posam en dubte cap dels que som aquí reunits.

FV: A lo millor el diaconat permanent seria una solució a lo que estam parlant, però estam ordenant escolans majors.

TP: De totes maneres mos hauríem d'aclarir tots, no només l'Església de Mallorca amb so tema de ses ordenacions, no només des diaques sinó també des capellans.

*En Toni Bennasar insisteix: **¿Veis compatible que hi hagi capellans cèlibes i capellans que no?***

FV: Sí, però això no soluciona cap problema. Tal vegada es diaques podrien ser ordenats. Però tal vegada n'hi ha que volen esser diaques.

TP: Jo estic d'acord amb so celibat opcional. Ho veig completament compatible i desitjable.

CS: Jo també estic content amb s'opció que jo he pres. Jo crec que és un do. Si l'Església ho aprova jo no tenc cap problema que sigui opcional. Si depengués de mi, en el meu cas, tendria una dona molt insatisfeta, així de clar, no li podria dedicar es temps que jo voldria.

Què opinau des tema des clergyman? *Demana en Jaume Gual.*

Intervé primer en Jaume Sancho dient: En sa nostra generació el mos posàvem per ser més iguals a sa gent i ara molts el se posen per ser diferents de sa gent.

PO: Jo no me sent diferent de sa gent. I es musulmans que van amb sa túnica, són distints? Jo no som distint pes vestit. Jo no me sent distint. Crec que vaig ser es primer de sa meva generació que el me vaig posar, i amb moltes crítiques des capellans majors. El me vaig posar primer perquè era capellà. Jo a un capellà mai li he discutit per anar vestit de laic. Es Concili ¿on va dir que havíem d'anar vestits com es poble? Jo en aquest moment, a ses barriades on estic, duc clergyman, som un signe de que l'Església catòlica existeix.

CS: Jo aniria a una cosa més mundana. Voltros heu vist un jove que escolti un determinat grup de música per exemple, metàl·lica, rock i fins i tot sa "pachata". ¿Voltros heu vist que aquests joves vestesquin amb sa roba del Corte Inglés? Es joves si escolten un determinat tipus de música o tenen una filosofia de vida, tenen un distintiu i ningú en fa problema. Jo com en Pere, no me sent distingit.

PO: S'opció que voltros vàreu tenir de dur sotana noltros no l'hem viscuda. Jo no ho tengut com una imposició i voltros la hi vàreu tenir.

FV: Es vestit és una eina. Hem canviat es collet, però no hem llevat s'uniforme. Es meus companys que no creuen ni en Déu ni en Santa Maria, ateus rematats tots, varen venir a sa meva ordenació perquè eren amics meus. Varen identificar claríssimament tots es capellans quan entraven a l'església. Me varen dir: "és que tots vesteixen igual". Hem canviat es collet, però no hem canviat s'uniforme. Mos veuen d'una hora enfora. S'estètica és molt igual entre tots. Això no deixa de ser una eina. Es dia que ho facem un absolut, a mi me troben a s'altre costat.

CS: Si sa pregunta és per distingir-mos, jo crec que no ho és. A mi no em separa en absolut de ningú. Jo estic a Caimari que és un poble de muntanya. Es primer dia quan vaig anar a dur sa comunió an es malalts, sa gent no te coneix. Jo si me vestesc de seglar me poden confondre amb en Pablo Iglesias... —en Carles, pels qui no el coneixen, du coeta en el seu pentinat— jo he de donar explicacions a cada instant. Es dia que sigui per distinció el me llevaré.

TP: Jo no en duc mai, ni en duré, ni en tenc. I això és perquè me va vacunar un Nunci. Quan jo estava en es Seminari va venir de visita a Mallorca un Nunci i record que en es diari Ultima Hora crec, li varen demanar, "¿vostè com creu que ha de ser un capellà?" i va fer una llista de ses senyes d'identitat. Sa primera era: "que vista como un sacerdote". I ses altres deu

que venien eren totes coses que només pot fer un capellà. Perfectament dins sa línia que assenyala en Jaume. S'identitat d'un capellà es defineix per tot allò que es distingeix de tots ets altres, no per allò que el fa semblant an ets altres homos. Aquesta era s'opinió des Nunci.

Feim la darrera pregunta, un poc indiscreta però de resposta voluntària:

Heu tengut alguna crisi?

TP: Jo sí un dia que me vaig barellar amb el Bisbe. A vegades te posen en es límit de replantejar-te seriosament si no t'has equivocat. Quan te sens com un os fora de lloc, t'entra sa crisi. Això te provoca una crisi.

CS: Una cosa que encara me provoca crisi és es mètode de formació dins es Seminari. A mi, com a persona ja adulta que vaig entrar en es Seminari, haver de sofrir un tipus d'ensenyament, i no m'estic referint an es formadors, això sí que me va fer entrar en crisis.

Encara en Toni Bennasar fa una darrera pregunta:

Quan un jerarca de l'Església diu una cosa que va en contra des vostres principis, ¿vos sentiu obligats i representats per ell?

FV: Jo si no hi estic d'acord, callaré; ho parlaré amb qualcú. S'obediència no és acotar es cap sempre.

TP: Jo crec que si un jerarca de l'Església diu qualque desbarat, hauria de ser conscient que va destrossant qualque capellanet o qualque seglar. Xerrant per la COPE un cardenal, per exemple, pot desfer en un minut tota sa feina que noltros feim en un any.

Agraïrem la col·laboració dels quatre companys que han acceptat participar en aquesta taula rodona. Passàrem al jardí de la Residència i en Biel Rosselló va enregistrar unes fotografies per donar fe del nostre encontre.

Consell de redacció

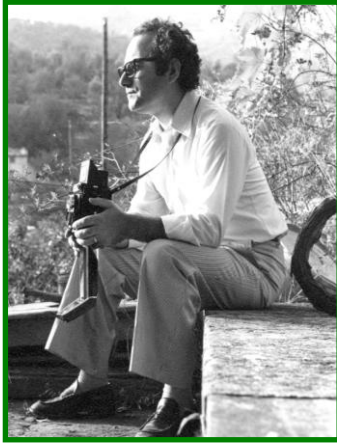
Transcripció: Jaume Gual i Mora

Dels nostres arxius

(Arxiu Nadal Palmer)

Domingo Maten

ENTREVISTA

A

Joan Matas

MÉS DE QUARANTA ANYS DE SERVEI MINISTERIAL EN TERRES DE CALIFÒRNIA

JOAN MATAS MESTRE. Porreres, 1937. És el més petit de 7 germans. Sa mare, Joana Maria Mestre, tenia 50 anys quan ell va néixer i son pare, Joan Matas, ja en tenia 68. Després de preparar a Porreres les assignatures d'ingrés i de primer curs, entra el 1953 en el Seminari Nou, l'any mateix en què aquest fou inaugurat. És ordenat de prevere el 20 de juny de 1965 i el 24 de juny celebra a l'església de Porreres la Missa Nova. El mes de setembre de 1965 s'incorpora com a vicari a la parròquia de Sant Joan Baptista de Calvià i a l'any següent és destinat a la parròquia de Santanyí, on n'era rector Mn. Guillem Perera i vicari el seu condeixeble Miquel Mascaró, qui a més de Santanyí, es feia càrrec de la parròquia de Els Llombards. L'any 1968 els tres preveres destinats a Santanyí iniciaren la creació del col·legi lliure de batxillerat "Bisbe Verger", dependent dels instituts de Palma Ramon Llull i Joan Alcover. El 1971, Joan Matas va constituir el "Petit Grup" de cantaires de Santanyí, molts dels integrants del qual provenien de la Coral Sant Andreu. Una de les seves interpretacions més memorables va ser l'oratori recitat i cantat sobre els drets humans, obra arranjada i dirigida per Joan Matas.

El 8 de desembre de 1973 deixa Mallorca i s'incorpora, per un any, a l'arxidiòcesi de Los Angeles, Califòrnia, als Estats Units, per exercir el ministeri a la parròquia de "Ntra. Sra. del Santo Rosario" ubicada a la barriada de Sun Valley. Al cap de l'any, li autoritzen d'allargar-hi l'estada per un període de tres anys. Aprofita l'estada de vacances a Mallorca per manifestar al bisbe la bona acceptació i la reconeguda efectivitat del seu servei ministerial a Los Angeles. El bisbe l'autoritza a continuar treballant a Los Angeles fins a 5 anys. Complint aquest termini, el cardenal Manning li atorga la incardinació permanent a l'arxidiòcesi de Los Angeles i obtén la "Green card", la targeta de residència permanent als EE.UU. El maig de 1974, a més del servei parroquial, accepta de treballar a la "Escuela de Cursillos" com a ajudant del director espiritual, el pare Moreno.

El 1977, després que el pare Moreno fos nomenat bisbe, el designen director espiritual dels "Cursillos" per a californians de parla castellana. El 1980 accedeix al càrrec de vice-director del Departament de Comunicacions i durant 14 anys dirigeix un programa de TV transmès cada diumenge pel canal hispano comercial dedicat a comentar els temes de la vida diària i els problemes dels hispans. Abans i durant cinc anys transmet per ràdio un altre programa, diferent del de televisió, molt escoltat pels camioners hispans.

El 1985 és distingit amb el títol honorífic de "Capellà de Sa Santedat", amb el títol de monsenyor, i el 1988 rep del papa Joan Pau II, per mediació de l'arquebisbe Roger Mahony, la distinció de "Prelat d'Honor". El gener de 1994 el terratrèmol de Northridge, de gran força destructora, va arrasar l'estudi de TV i, a conseqüència d'aquest greu accident natural, decideix de deixar d'emetre el programa de TV. El 1996 és assignat a la parròquia de San Antonio de Long Beach com a prevere associat i, al cap de sis mesos, passa a exercir el càrrec primer d'administrador i poc després de rector d'una parròquia de nova creació, "Ntra. Sra. de la Medalla Milagrosa", a Montebello, edificada on hi havia abans un convent de pares vicentins, en els voltants de la qual hi residien 24.000 famílies, el 90% d'aquestes de parla anglesa. Annexa a la parròquia, hi erigeix una "free school" i es fa càrrec de la gestió de l'escola, amb 60 professors que imparteixen ensenyança a 600 alumnes.

El 2004, mentre continua com a rector de "Ntra. Sra. de la Medalla Milagrosa", es fa càrrec de bell nou de la "Escuela de Cursillos" en qualitat de director espiritual i exerceix simultàniament els dos càrrecs durant uns anys. L'any 2011, per motius de salut, es veu obligat a deixar la responsabilitat de la parròquia i passar a la situació de prevere retirat per dedicar-se a temps complet al moviment de "Cursillos de Cristiandat".

El 14 d'abril de 2015 deixa definitivament el servei pastoral com a director espiritual de "Cursillos" i inicia l'etapa de prevere jubilat a la mateixa ciutat de Los Angeles on hi resideix des de fa més de 40 anys. El dia 23 de maig de 2015, en una sala de festes de la ciutat de Pasadena, un gran nombre d'amics personals, altra gent amiga procedent de "Cursillos" i de les parròquies on havia prestat servei li van retre un agraït homenatge en ocasió de complir els 50 anys des que va ser ordenat prevere. El dia 12 de setembre de 2015, estant de vacances a Mallorca, Porreres, la seva vila natal, volgué celebrar, en una gran festa, l'especial i doble efemèride commemorativa dels 100 anys d'edat de la seva cunyada Margalida Gelabert Serra, esposa del germà Francesc, i del cinquantenari de l'ordenació sacerdotal de Joan Matas.

Joan Matas, tot al llarg d'aquest 2015, ha viscut l'eufòria exultant d'haver coronat, amb cor agraït i plena satisfacció, dos cims memorables: l'accés a la quietud daurada de la jubilació i la doble celebració festiva, a los Angeles i a Porreres, del 50è aniversari de la seva ordenació sacerdotal. Potser el broll d'emoció joiosa nascut de l'arribada a ambdues fites ha eliminat la ferma cautela d'abans a ser entrevistat i, a les acaballes de la seva estada estiuenca a Mallorca, ha acceptat de bon grat de sotmetre's al nostre desitjat escorcoll.

Joan fa més de quaranta anys que viu a Los Angeles i ara, jubilat del servei ministerial, ha decidit de continuar residint a Califòrnia. No obstant aquesta llarga llunyania, els qui passàrem junts aquells anys 50 i 60 del Seminari mantenim ben viva la imatge inoblidable del jove Joan Matas al cap davant de la teràpia ascèticament miraculosa, recomanada pels nostres formadors als qui gaudien d'un cor resistent, de la dutxa d'aigua freda, els matins de l'hivern i de l'estiu, tot just després d'aixecar-nos. Lligada a les grans festes del Seminari, servam igualment clara la imatge d'un Joan Matas brillant, convincent i persuasiu, guitarra en mà, cantant les cançons més exitoses d'aquell temps convenientment adaptades al nostre immutable tarannà de selectes aspirants a prevere.

Quant a la meva especial relació amb Joan Matas i amb en Toni Perelló, el tercer costat del triangle amical, puc definir-la, manllevant la imatge poètica de Costa i Llobera, com una veritable fraternitat de l'ànima (1) que, al llarg de més de 60 anys, tot i la llunyania, ens ha unit les vides més fort que la fraternitat de sang. I això que l'espira del punt de trobada inicial fou més aviat un xoc fulminant. Adolescents orats com érem, vinguts de pagesia, fèiem entotsolats, cadascú rere la seva taula, les dues hores silencioses dels deures de la vesprada. En un gest dissimulat, ben calculat i ràpid, Joan Matas deixà sobre la meua taula aquest advertiment inesperat i amenaçador, pouat a Proverbis 3,34 i manuscrit en un minúscul paperet: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Tocat de mort el meu arrogant amor propi, el manuscrit de resposta va ser també fulminant. Esquivant la vigilància del prefecte, vaig deixar-li sobre la taula un altre paperet amb aquestes paraules de Mt 7,3: ¿Com és que veus la busca a l'ull del teu germà i no t'adones de la biga que hi ha al teu?

En es bosquet de Son Gibert. 1963

Aquella sobtada i immotivada col·lisió es convertí inesperadament en un fil d'avinença i comprensió tan gran que, passats molts anys, el ferm arrelament d'aquella amistat, especialment compartida amb Joan Matas i Toni Perelló, em va inspirar els següents versos:

*“Mai no sabrem quin déu s'entossudí a fer-nos l'ànima bessona;
però hi parà tan gran esment que, aquí el teniu,
l'ull de la font de l'amistat rajant encara a doll
després de més de quaranta anys.”*

(1) Miquel Costa i Llobera, *Amistat de Horacianes i altres poemes*. Edicions 62 i La Caixa. Barcelona, 1990

Ara, manllevant-li unes hores de les seves vacances estiuenques a l'inici del mes de setembre, el tenc per mi sol, assegut sense presses en la taula d'un bar ubicat en un gran magatzem, amb l'indefugible destorb de fons d'una molesta cridada de la clientela. Advertiu amb quin genuí i fresc parlar porrerenc, tot i haver viscut tants anys immers en les llengües castellana i anglesa, em respon a les preguntes de l'entrevista.

1. Abans d'indicar-nos les fites més assenyalades del teu llarg recorregut ministerial, -el gran cercle d'amics i familiars n'ha celebrat enguany joiosament el cinquantenari en una doble gran festa a la Ciutat de Los Angeles i a la vila de Porreres - descriu-nos ara breument quines varen ser les persones i les circumstàncies que, gaudint encara d'una infància feliç viscuda en la dolçor de ser el més petit i afalagat dels 7 germans, et motivaren a prendre la decisió d'entrar en el Seminari per ser capellà.

He de dir dues coses que per mi varen ser molt importants: una és que, des dels 8 anys, ja sabia que jo volia ser capellà perquè ma mare un bon dia em va dur a missa d'un prevere que

celebrava la seva primera missa i això em va agradar molt. Record que ja en aquella edat tenia clar que volia ser capellà i no volia ser frare per la història que ara et contaré.

A ca nostra érem una família molt pobra, a part que jo estava malalt. Quan havia de fer la primera comunió, ma mare no va tenir doblers per comprar-me unes sabates noves i va haver de manllevar 15 pessetes per comprar-me unes sandàlies. Per a mi, el meu petit món financer se definia entre ser frare o ser capellà diocesà. No és que volgués fer-me capellà per fer doblers; però tenia molt clar que això d'haver de demanar doblers per comprar-me unes sabates no tornaria a passar mai més. Un jesuïta de Porreres em festejava; ¿no t'agradaria entrar en el nostre orde? De seguida li vaig demanar, ¿han de demanar permís al superior per comprar unes sabates? Me contesta, sí, però sempre dóna permís. Doncs, ja n'hem parlat prou, li vaig contestar. Vingué després un frare franciscà. El mateix punt de diàleg: sabates sí, sabates no. Doncs, no seré franciscà. Per a mi era vital tenir autonomia per comprar-me unes sabates.

Llavors va venir a ca nostra el rector, acompanyat del vicari, i jo sabia que aquests no eren frares. Els qui, davall davall, havien preparat la visita eren el jesuïta i el franciscà. Varen dir als pares: si voleu, el vostre fill Joan podria anar al Seminari. Pot fer l'ingrés i el primer any a Porreres amb don Miquel Melià i, si els aprova, entrarà a segon curs. Jo ho havia escoltat tot. Quan se n'anaren, vaig dir a ma mare, ¿què? ¿Què de què?, me respon. De tot el que han parlat, contest. Me diu: ara és hora de sopar; ves a comprar un pa en el forn. En lloc d'anar al forn, vaig anar a l'església. Assegut davant el sagrari, vaig dir: tu saps que jo vull ser capellà; però perquè això passi, tu m'has d'ajudar. Tu ja saps lo que has de fer. La pregària s'havia acabat. Me'n vaig anar a comprar el pa.

La segona cosa important és que, quan vaig entrar en el Seminari, el 1953, l'any mateix en què es va inaugurar el Seminari Nou de Son Gibert, me va entrevistar don Miquel Moncadas i me va fer una pregunta que me va estranyar i, a la vegada, me va agradar molt. ¿Tu vols ser capellà de bon de veres? Doncs, hi ha unes quantes coses que hauràs de fer. En arribar a vuitè curs, hauràs d'haver aconseguit tant de bon comportament, tant de pietat, tant de ser bona persona. Jo li vaig contestar: bé, si s'ha de fer, se farà.

Fent un salt molt llarg de tot el temps de Seminari, al final de la formació, el rector Sureda em va cridar per dir-me: “els directors espirituals han aprovat que et puguis ordenar”. D'acord, vaig respondre, per això vaig venir aquí. Tot d'un cop, em va entrar un temor, una por de tal forma que me'n vaig anar a la capella, en el banc número 12, el que habitualment ocupava des que vaig entrar, i vaig dir-li al Senyor: fins ara he estat dins aquesta casera d'abelles, molt protegit, i m'ho he passat molt bé. Tu saps del problema del meu cap per a l'estudi a causa de la dislèxia. Farem una negociació: Tu et cuides del meu cor i jo em cuidaré de la teva gent o almanco faré tot lo possible. No esper que me parlis, jo et parlaré i crec que tu m'escoltaràs. I vaig sortir de la capella.

2. Després d'exercir la tasca ministerial a Calvià i a Santanyí, decideixes anar-te'n a la Ciutat de Los Ángeles, a Califòrnia, per dur-hi a terme l'etapa pastoral de més llarga durada. ¿Quines varen ser les circumstàncies que t'impulsaren a deixar Mallorca per traslladar-te a Los Ángeles?

Passats 7 anys de ministeri a Mallorca, vaig veure la cosa confusa des del punt de vista que l'Església havia d'emprendre uns canvis tan grans, tan grans que jo pensava que aquí s'està obrint un precipici tan profund que deixam darrere tot un món que fins ara i durant segles ha estat un tot estable. Això se'n va i no tornarà pus. Vull veure què més hi ha arreu del món.

Aquella visita que et vaig venir a fer quan tu eres a Brussel·les, a la casa de Chaussée de Wavre on residies, no va ser una casualitat; jo cercava a Brussel·les, a París, pertot arreu. I enlloc no vaig trobar lo que cercava .

Llavors, després de 7 anys de ser ordenat, vaig anar a veure el bisbe i li vaig dir: segons el dret canònic que hem estudiat, em sembla que vostè pot concedir-me un any de permís per anar a estudiar sociologia a un altre lloc que no sigui Europa. Aleshores un capellà de Santanyí, don Gabriel, que havia treballat en els EE.UU., em va dir: jo t'ajudaré perquè puguis anar a Los Ángeles. Jo no tenia ni idea ni d'on es trobava la Ciutat de los Ángeles, ni de la seva geografia, ni si parlaven anglès o espanyol, res de res.

La frase clau que, per a mi s'ha convertit en el lema de la meua vida, és lo que li va passar a Abraham, si ho miram amb ulls bíblics: “surt de la teua terra i ves-te'n al lloc que jo t'indicaré”. ¿I on és aquest lloc? Tu camina, ja t'ho diré. ¿Per quin camí? No et preocupis, tu camina, ja t'ho diré.

I fins ara he fet això i m'ha anat com a bé. He passat de tot, però no me puc queixar.

Abans havia estat a Calvià, la primera destinació, mot lluny de Porreres, i a ma mare li va resultar massa enfora de ca seva. I, entre tu i jo, poseu com vulguis, va ser el rector, Guillem Parera, qui va intervenir per unir-me a Santanyí amb el condeixeble, Miquel Mascaró, per fer un trio molt bo, tot el temps que treballàrem junts, una experiència molt agradable de la qual en guard molt bona memòria, tant d'en Guillem Parera, com d'en Miquel Mascaró, com de tot Santanyí. El que va passar és que, en aquell període, em sembla que no hi havia bisbe a Mallorca i que don Teodor, des d'Eivissa, exercia com a administrador apostòlic de Mallorca. La qüestió és que en Parera se les va arreglar perquè jo, a poc a poc, anàs passant de Calvià a Santanyí i un bon dia digués: “aquest és de Santanyí”. I així es va escriure i així es va quedar. Hi vaig estar 7 anys a Santanyí i a Calvià només hi vaig estar un any, però durant aquest any anava i venia de Calvià per dir les misses dels diumenges, en moto, amb sol i amb pluja, vestit de cap a peus amb aquella llarga lloba negra, que pareixia talment un fantasma que corria per la carretera.

A Califòrnia hi vaig anar el dia de la Puríssima, 8 de desembre de 1973. M'assignaren el número de la Seguretat Social i me va dur 6 mesos aconseguir els altres papers.

Te n'he de contar una de bona. Lo primer que has d'aconseguir per residir als EE.UU. és la coneguda “Green card”, la targeta verda que et dóna la residència permanent als E.U.A. Això és or. Cinc anys després d'això ja ets “american citizen”, però és molt complicat d'aconseguir. Vaig anar a Palma per veure el senyor Bestard, cònsol dels EE.UU. Me diu: has de tramitar aquesta petició a Barcelona. Vaig a Barcelona, a la Via Laietana, i me diuen: No, has d'anar a Madrid. Aquí me responen: per la carta verda, et fan falta més papers.

Foto de Simó Tortella publicada en el Diario de Mallorca de dia 15 de setembre de 2015, acompanyant la ressenya de la celebració a Porreres del 50 aniversari de l'ordenació sacerdotal de Joan Matas.

Cansat de donar voltes inútilment, vaig anar a veure el batle de Lluçmajor, amic meu, del qual sabia que era íntim amic del director general de Banc d'Espanya. M'has de fer un favor, li vaig dir. Vull que conversis amb el teu amic, el director general del Banc d'Espanya, i que li diguis que jo me'n vull anar a fer de capellà a Los Ángeles i el Departament d'Emigració no me dona el permís per anar-hi a residir. El batle li escriu i al cap de pocs dies m'envien una comunicació per donar-me dia i hora per a una cita amb el director general del Banc d'Espanya. Vaig cridar la meua germana, Maria, i junts vàrem anar des de Barcelona a Madrid, 8 hores en tren sense moure't més que per anar al bany i quasi sense menjar. Arrib allà a les 10 del matí. Surt la secretària i me diu: "Buenos, días". ¿Qué puedo hacer por Vd.? Li dic: "Me han notificado que me han dado cita con el director general del Banco de España." La secretària li va anunciar que jo era allà i me va fer passar. Molt educat, molt humil, me diu, ¿que vols que faci? Miri, li contest, fa 6 mesos que me'n vull anar als EE.UU. a fer feina de capellà i no hi ha forma d'aconseguir el visat per entrar allà. Me diu, però vostè sap que ha vingut a l'edifici on hi ha el Banc d'Espanya?; això és una banc i ens dedicam a tocar doblers. Sí, li responc, tot això ho sé, però també sé que vostè cada dijous juga a golf amb l'ambaixador dels EE.UU. Ah, sí, d'acord, respon el director general; doncs, esperi un moment. Al cap d'uns minuts, surt la secretària i me diu: tenguí aquesta carta i ara mateix vagi a presentar-la al Departament d'Emigració. Ho faig així i dic al funcionari que m'atén a la finestra d'Emigració: "Traigo esta carta del director general del Banco de España." La va obrir per llegir-la i de seguida se'n va corrents a cercar el responsable de la Secció corresponent. No vaig haver d'escriure res; ell mateix va transcriure les dades. "Si tiene la bondad, señor, firme aquí." Ni que fos el rei. "Dentro de 11 días vuelva Ud. otra vez aquí y tendrá la documentación necesaria para irse a donde quiera de EE.UU." I així va ser gràcies a l'amistat influent del batle de Lluçmajor.

3. ¿Quines empreses i responsabilitats pastorals has portat a terme durant aquest llarg període d'estada a Califòrnia?

Durant els dos primers anys de viure a Los Ángeles vaig ser vicari de la parròquia de Ntra. Sra. del Santo Rosario, on hi confessava i deia missa. Aquest primer servei me va anar molt bé per perfeccionar l'anglès i per entendre la idiosincràsia americana, que t'obliga a fer-te veure, a donar-te a conèixer perquè sàpiguen qui ets; de no fer-ho així, passaràs com un més.

El dia 4 de maig de 1974 me convidaren a col·laborar en la impartició d'un "cursillo" per a dones. Jo, abans de partir de Mallorca, ja havia participat a dos "cursillos", amb en Jaume Vives, amb el rector Parera i altres; coneixia els "cursillos". Així que vaig dir a qui n'era el director espiritual que aquesta feina, el personal, la gent m'agradaven i que, si m'havia de mester, em trobaria a la parròquia. Em va dir: m'agradaria que vinguessis cada vegada que hi hagi "cursillos". Més tard me va demanar que anàs a fer classe cada setmana i a dir missa a l'Escola de "Cursillos". I això me va enganxar. El director espiritual, el pare Manuel Moreno, era un capellà mexicà que deixà l'Escola quan el nomenaren bisbe, i a mi, per substituir-lo a ell, me feren director espiritual diocesà de l'arxidiòcesi d'espanyol. Era el 1977 i vaig passar a viure en el seminari de la Misión de San Fernando, on es feien els "Cursillos".

Uns anys després, el 1980, sense deixar de treballar en la tasca de "Cursillos", me nomenaren vice-director del Departament de Comunicacions de l'Arxidiòcesi per promoure la comunicació amb la gent de parla hispana. Això significava exercir de primer director de comunicacions en espanyol. Varen ser primer 5 anys de ràdio i després, 14 anys de TV. Vaig començar a la ràdio, mitja hora cada setmana. Llavors vaig pensar: això que explicam per ràdio seria millor que ho donàssim per TV. Vaig fer una reunió i vaig exposar: necessit

34.000 \$ per comprar dues càmeres i tot lo necessari per a la transmissió dels programes. Sabia què havíem de fer i qui ho podia fer. I així es va poder iniciar l'emissió dels programes. Tot d'una que em varen posar de director de comunicacions, em feren anar 9 mesos a l'Arxidiòcesi, em posaren en un gran despatx i m'instal·laren una potent línia de telèfon. Vaig demanar, ¿què he de fer jo aquí? Per què m'heu posat aquí?. T'hi hem posat perquè tu mateix proposis el que vols fer; el director de comunicacions és qui decideix. Vaig respondre: per començar aquest any, donau-me 40.000 \$ i ja tenc 52 programes preparats i pagats a 400 \$ cada un. I d'aquí vaig treure els comptes: 400 \$ per cada programa durant 52 setmanes. I així poguérem mantenir aquesta programació per TV per espai de 14 anys, tots els diumenges ben de matí, mitja hora dedicada a temes i problemes de la vida diària dels hispans i l'altra mitja hora a sèries bíbliques.

Per triar el tema dels programes, tenia un grup de persones que em deien allò que la gent tenia com a motiu de més preocupació en la societat, allò de què més parlava la gent, quines eren les preguntes més freqüents, quins eren els punts d'ignorància. Has de tenir en compte que em dirigia a una comunitat d'hispanoparlants, molts dels quals no creien en res. Jo feia la presentació del tema: avui parlarem d'això i tenim un especialista que té preguntes i respostes sobre això. A vegades exposava el tema un professor universitari, un professional de sanitat o un expert en serveis socials. Fèiem els programes des de l'estudi que vàrem muntar a un racó gran d'una antiga fàbrica de cortines que ens varen deixar per instal·lar-hi l'estudi. Vàrem començar fent entrevistes, un "tu a tu" que més tard es va transformar en un programa amb presència d'auditori. El primer bloc de temes va durar molts d'anys perquè disposava d'un bon grup de gent que coneixia molt bé els temes que picaven a la gent pel fet de treballar en temes socials, en escoles, en tasques d'anàlisi i coneixement de la realitat.

Vaig fer també la presentació de temes de caràcter religiós. Vaig anar a veure el cardenal de Guadalajara per demanar-li que em deixàs el seu professorat de l'escola bíblica que funcionava tot l'any a la seva diòcesi per fer una sèrie de 50 programes dedicats a explicar el que és l'Església. Em digué el cardenal, ¿Quant de temps els llevarà, això? Vaig respondre: jo els donaré la temàtica que han de preparar amb la direcció de qui és el director de l'Institut Bíblic i vendran a Los Àngeles per fer la "gravació" en dues setmanes, despeses pagades i manteniment inclòs. El cardenal hi va estar d'acord.

Dos dels professors i jo mateix, en diferent format, elaboràrem els 50 temes per donar a entendre què és l'Església. ¿Qui som? ¿Qui és qui la integra? ¿De què està feta? ¿Qui mana? ¿Per a què serveix el qui mana?

Després vaig demanar de tractar temes de l'Antic Testament, que ningú no en sabia res. Coneixia un expert molt bo, rector de la Universitat Pontifícia de Mèxic, que era doctor en Ciències Bíbliques de l'Antic Testament. Vaig anar a Mèxic i finalment vaig aconseguir que acceptàs. Jo feia la presentació del tema, ell l'explicava i al final feia un resum de 7 minuts i me donava 2 minuts a mi per acabar.

Heu d'entendre que el temps canvia i també la manera d'entendre i de dir les coses, Llavors era llavors; ara és ara. Va ser "una bomba" aquest programa. Em vàrem fer 100.

La feina per TV no és més important que la trona ni que fer catecisme. És un maldecap molt gros. No vaig tenir mai problemes personals. Feia la feina amb gust; però també tingué les seves dificultats. No te pots posar davant una càmera i començar a xerrar de "basura". Has de saber lo que has de dir. Jo, com a final del programa, dic lo que pens d'acord amb el tema tractat sense haver-ho escrit prèviament. Tu durant el programa te vas fent una idea i al final penses: he de dir això.

4. ¿És cert que el vostre estudi de TV va ser destruït per un terratrèmol?

Ben cert. El mes de gener de 1994 hi hagué a Northridge un gran terratrèmol que ens va fotre l'estudi, les càmeres i ens ho va fotre tot. Va ser un accident natural, però a la vegada va ser l'ocasió, el signe de dir fins aquí hem arribat, ara s'ha acabat. El terratrèmol acabà amb 14 anys de TV i 5 de ràdio. És molta feina i potser era hora d'acabar.

5. Acabada l'etapa de director diocesà del Departament de Comunicacions per a gent de parla hispana, ¿quines noves tasques pastorals assumeixes?

Finalitzada l'etapa de la TV, vaig sortir també de la tasca de "Cursillos" perquè ja m'havia cansat de fer la mateixa feina. El 1996 vaig anar com a prevere assignat a la parròquia de San Antonio de "Long Beach" i, al cap de sis mesos, m'enviaren, primer com a administrador i al cap d'un any com a rector, a una parròquia que es va obrir en el centre mateix de Los Angeles, a Montebello, amb una extensió de 7 milles exactament, que es diu "Ntra. Sra. de la Medalla Milagrosa", un 90% de població de parla anglesa i tota la resta hispanos, però de segona mà, fills de gent que ja havia nascut a Califòrnia. El "background", el teló de fons de tot l'assumpte és que aquesta parròquia va ser edificada en el lloc on abans hi havia un convent de frares vicentins que se'n varen anar d'allà perquè no tenien gent per atendre-la. És una parròquia de 24.000 famílies, amb una escola annexa de 600 alumnes i 60 professors. No tenien capellans a bastament per servir-la i a més havien de passar de la mentalitat de frares a la de clergues seculars, perquè d'ara en endavant passaria a ser una parròquia diocesana. D'entrada vaig exposar la dificultat que em comportaria fer la transició. Joan, em digué el bisbe, el problema no és l'anglès, el problema és proveir la transició, fer un canvi saludable. Lo que em va voler dir el bisbe és que a la nova parròquia s'havia de deixar passar una generació i poc a poc s'aniria fent l'adaptació. Tu pensa que és lo millor que pots fer, em digué el bisbe. El que vaig fer, després que els frares se n'haguessin anat, va ser convidar cada diumenge un dels frares que sempre deia missa a la parròquia i així la gent veia lo mateix que hi havia abans i poc a poc s'avesaren al nou estil. Vaig ser rector d'aquesta parròquia durant 13 anys i, mentre exercia aquest càrrec, l'any 2004 vaig acceptar, per segona vegada, de ser el director espiritual de "Cursillos". L'any 2011, per motius de salut, vaig haver de deixar la parròquia i, com a capellà retirat, vaig dedicar-me a temps complet al Moviment de "Cursillos de Cristiandat"

6. Has dit que, a més de la gran parròquia, et feres càrrec d'una escola annexa.

Oh, sí. Vaig muntar la primera "free school" que tenia la parròquia i per això em vaig haver de preparar durant tot un any. L'escola tenia un "Kindergarten", un jardí d'infància, que podia acollir infants de 1 a 4 anys, però vaig optar per tenir només infants a partir dels 4 anys perquè llavors aquests, en complir l'edat, ja enganxaven directament amb l'escola de primària. Mai vaig tenir menys de 600 alumnes a l'escola i aquests obtenien graduacions boníssimes que els permetia accedir a les millors escoles d'estudis superiors; però la feinada i la responsabilitat que això comportava no te la pots ni imaginar. Sens dubte, ha estat la feina més gran, més feixuga i més mala de dur que he fet als EE.UU.

El 14 d'abril de 2015 vaig deixar definitivament el servei pastoral com a director espiritual de "Cursillos" i vaig començar l'etapa de prevere jubilat a la mateixa ciutat de Los Angeles on hi continuu residint des de fa més de 40 anys.

7. ¿Quines diferències més destacables has observat entre la manera de treballar de l'Església d'allà i la forma com exerceix les tasques pastorals l'Església de Mallorca?

Han passat 43 anys d'ençà que som a Califòrnia. Han passat moltes coses a Mallorca de les quals no en tenc cap referència. Un dels fenòmens que segurament ha fet més bé a l'Església és el fet d'haver sortit a la llum pública els fets fins ara amagats de pedofília dins l'Església. Vull dir que és una cosa bona en el sentit que es vol acabar amb aquesta epidèmia silenciosa, tapada per la mateixa Església, a causa crec jo que els qui ho podien comprendre tenien por de comprendre-ho i que arribàs lo que realment ha arribat: que, com una de les mostres, l'arxidiòcesi de Los Angeles ha hagut de pagar 600 milions de dòlars per indemnitzar les famílies afectades i altres famílies que potser no estaven afectades, però que s'han aprofitat dels fets i han pogut cobrar la indemnització. Ha passat a Califòrnia, a Irlanda i a altres llocs del món. La qüestió és que el papa Joan Pau II va ser el primer que va qualificar aquests fets de crim i de llavors ençà són considerats crims no només des del dret canònic, sinó des del dret civil. El papa actual ha reiterat el que els anteriors havien establert: que no només els tribunals eclesiàstics, sinó els civils jutjarien aquesta gent. Benet XVI, que no era massa popular, va fer algunes coses que mai cap papa s'havia atrevit a fer. Un dia, del no res, es va treure la qüestió dels infants que moren abans de rebre el baptisme. ¿Què passa? Se'n van al cel, va confirmar. Mai abans s'havia dit. ¿D'on ha sortit això dels llimbs? Benet XVI és un intel·lectual; té cinc cervells aquest papa. Una altra qüestió compromesa que també va resoldre va ser l'acusació de ser els jueus qui mataren el Bon Jesús. Qui el va matar, diu ell, va ser "the mob", la màfia del temple; el temple era el cau de la màfia. Eliminau del Divendres Sant aquella pregària que qualificava de "pèrfids" els jueus: ells no mataren Jesús.

8. Com la majoria de benvolents lectors de l'entrevista, mantenim encara intactes aquells lligams nascuts de la vivència paral·lela del precís i acurat aprenentatge del Seminari dels anys 50 i 60 del segle passat. Comenta breument el que consideres que millor va afavorir el teu creixement personal i allò que recordes com a més negatiu o inadequat.

M'ho vaig passar molt bé tot el temps que vaig viure en el Seminari. Me va agradar molt el món on ens movíem en García Mallada i jo quan preparàvem i cantàvem les cançons d'aquell temps. Vaig arribar a saber de memòria més de 100 cançons, de tota classe. Si no ho podíem cantar en espanyol ho escrivíem de bell nou traduït del francès o d'altres llengües; però ho cantàvem. Record que, quan estava de vicari a Santanyí, vaig fer un oratori privat, cantat i recitat, sobre els drets humans: "El món vers Déu i el món vers l'home", es titulava. I va resultar molt bo.

Contestant a la teva pregunta, et puc dir que hi ha molt poques coses negatives que jo puc recordar del Seminari, perquè jo lo que sempre vaig tenir va ser allò mateix que havia demanat. I tenia més del que em mereixia, com aquell qui diu. Allò que em va empenyar va ser que en els estudis vaig tenir problemes tan accentuats que, a quart curs, vaig arribar a creure que era un estúpid. Dins la sala gran, on hi teníem dues hores d'estudi, el temps que en Miquel Ambrós, amb un quart d'hora feia així i ja s'havia "esclovelat" 24 pàgines. Jo, en dues hores i un quart, no era ni a la meitat de la primera pàgina. Confonia les lletres: ¿és una b, és una d, és una a, és una o? Arribaren a diagnosticar-me que es tractava d'una dislèxia i que era un problema mental, no personal, sinó del meu cervell. ¿Vol dir això que seràs beneït? No, ni de molt. És el sistema que tu tens de percebre el món de manera diferent de com ho fan les altres persones. Les altres persones són com una "gravadora", mentre que tu no "graves" res.

Vaig anar a la consulta del Dr. Hevia i em va confirmar que es tractava d'un problema psíquic, però no d'una psiquiatria dolenta, sinó d'un problema de desordre anormal. M'enviaren a ca nostra i hi vaig estar fins al setembre. Vaig aprofitar per estudiar amb el canonge Baltasar Coll. Tenc molt que agrair-li. Cada dia anava en bicicleta a Lluçmajor i no tenia peresa de res. En el setembre tot va quedar igual. Mai me suspengueren de cap assignatura. Però vaig estar malalt de dislèxia i me donaren medicaments molt forts. Agafa a poc a poc la idea, em recomanaven, què és el que això vol dir, i no lo que diu literalment.

Vaig anar a parlar amb en Pesquero, que era prefecte i li vaig explicar: mira, me passa això. Veus aquell que seu allà, n'Ambrós? En 15 minuts ha "esclovellat" les dues hores d'estudi i ara ja no sap què fer. Deixa que ell m'expliqui lo que diuen aquests llibres i així ho podré explicar millor a classe. I així ho vaig fer. Vaig començar una època dins mi que lo primer que feia no era llegir, sinó escoltar i tractar d'entendre lo que deia.

9. Els qui passàrem junts aquells anys de Seminari guardam ben viva la imatge, lligada a les grans festes, d'un Joan Matas dalt de l'escenari, exultant i feliç, cantant, guitarra en mà, les cançons més exitoses d'aleshores, tot i que amb una modificació de la lletra adaptada a l'inviolable ideari forjador dels aspirants a prevere, a tothora present i reglamentàriament en vigor. ¿Qui es cuidava de preparar aquestes versions adaptades i recordes si se'ls obligava a passar-les prèviament a l'aprovació de la superioritat?

No, una vegada fetes les cançons, els superiors ens deien si els agradaven o no; però no passaven una censura prèvia. Al contrari, el rector don Pere Sureda me cridava a vegades perquè anàs a cantar "Els vells", de Jacques Brel, davant un grup d'amics que venien a visitar-lo. Recordes? "Els vells ja parlen poc i quan ho fan solsment ho fan a poc a poc..." Noltros mateixos si consideràvem que la cançó no era prou bona, ja no la repetíem. Record que me convidaren a cantar una cançó molt coneguda el mateix dia que me'n vaig anar. (Cantusseja un fragment de la cançó) "Cuando yo era un niño, me gustaba jugar por las calles del pueblo donde un día nací. Cuando yo era un niño..." La cantava en castellà perquè la vaig traduir jo mateix.

(Jo li faig memòria d'aquella reconeguda cançó d'Yves Montand "Les feuilles mortes" que traduïren com "La nit". Ara hem sabut, en férem un extens comentari a la Revista núm. 38, que l'autor d'aquella intel·ligent i poètica adaptació és en Rafel Servera i n'hem pogut recuperar la lletra original i la música. Torn a insistir en la qüestió de la possible censura.)

No, me contesta, no hi havia cap censura. Teníem absoluta llibertat, encara que anàvem una mica d'amagat. Solíem pujar a les torres a fer les nostres "movidas"; però no tinguérem mai cap problema.

10. Aquesta aptitud quasi innata i àgil disposició a la interpretació musical i a l'espectacle que conreares en el Seminari, ¿l'has emprada després com eina pastoral en la teva tasca ministerial?

Et contestaré que no vaig utilitzar jo la música, sinó que en el Seminari vaig aprendre la diferència entre la bona i la mala música. Era lo que noltros, en Mallada i jo, fèiem, experimentàvem i rebíem del públic. Sabíem del poder de la música, del ritme, del jazz. Quan em va tocar ser rector d'una parròquia que podia disposar d'un cor modern, d'un acompanyament professional de bateria, violins, violoncels, contrabaix i bona gent que sabia cantar bé, que litúrgicament sabia què feia, ben pagada, amb un pressupost de 100.000 \$

cada any, jo mateix vaig promoure aquest tipus de música. Cada diumenge tocaven la música d'acord amb les lectures corresponents i per Setmana Santa tocaven directament les cançons d'acord amb el temps litúrgic. Es tractava d'un cor de 20 persones, tots professionals, que cobraven 100 \$ per cada missa, més els acompanyaments instrumentals. Feia això no perquè la gent anàs a missa per gaudir d'un concert, sinó perquè consider que la música és un reforç molt gran per a la litúrgia i que la litúrgia és la celebració de la passió, de la resurrecció i del sopar de Jesús.

11. Després d'haver dedicat tants d'anys a l'Església de Mallorca i a la de Califòrnia, ¿com veus la presència de l'Església en la societat actual, especialment en relació amb les generacions més joves?

Per la meva experiència, tenc molt de contacte amb la gent jove, he de dir que són molt bones persones, però la majoria de gent jove no connecta amb l'Església actual. Ja t'he dit abans que estam al costat d'un precipici o sigui, dues coses que ho contenen tot i que s'han separat. El concepte de Déu no el tenen clar: Déu per a ells és qualcú que ens fa fer coses; no, qualcú que vol ser el nostre amic. Qualcú que, com a Déu, es va fer home perquè noltros aprenguéssim, des d'aquest Home a ser homes i de la seva bondat aprenguéssim a seguir el seu camí.

La gent jove és bona gent; si te poden fer un favor, el te fan; l'única cosa que tenen en contra és que no creuen en moltes coses de l'Església, no van a missa, no ho acaben d'entendre. Això demana un canvi, que no arribarà de la nit al dia, però que és urgent i necessari. A nivell del llenguatge mateix que empra l'Església, hi ha d'haver un canvi, que el papa Francesc ja ha començat a fer. El llenguatge que utilitza el papa actual és molt proper a la gent jove. El fet que hagi escrit una encíclica sobre el canvi climàtic i sobre la responsabilitat de tots en la tasca de donar a la nostra mare terra l'atenció i la cura que reclama i es mereix l'acosta a les noves generacions i per ventura sí el connecta millor amb les inquietuds de la gent jove.

A mi em sembla que si l'Església es donàs a conèixer un poquet més, hi hauria molta gent que en voldria saber més coses; però aquesta és la meva pregunta, també com a capellà, ¿Què he de fer i com ho he de fer? Lo que sí sé és que quan parlo o quan jo parl de Déu a la gent, m'escolten. Ara ja m'he desfet dels "Cursillos" i tenc més de tres grups que em corren darrere; un d'ells és un grup de matrimonis que els agradaria que un capellà adesiara els parlàs. Et puc ben assegurar que són matrimonis amb qui ens entendríem ben aviat.

No voldria acabar amb coses negatives. Si em preguntes com serà l'Església en el futur, et diré que no ho sé, que necessita un canvi radical, que tampoc sé com ha de ser aquest canvi. El cert és però que l'Església no s'acabarà. Hi ha d'haver un canvi que ha de venir de Déu o no sé de qui ha de venir. La gent, en temps de Jesús, li corria darrere. Tu diràs perquè els donava menjar i tot això. No, era qualche cosa més.

Ara, si tu me dius, ¿t'afectarà aquest tipus nou d'Església? ¿T'afecta aquest tipus d'Església que veus aquí a Mallorca, que es mor, que vas a Santanyí i abans l'església estava plena de gent i ara no hi ha ningú? Doncs, no; no m'afectarà ni m'afecta. Déu proveirà.

Cronicó

REUNIÓ DE CONDEIXEBLES A MONTI-SION DE PORRERES

Jaume Gual

El passat dia 28 de desembre, dia dels Sants Innocents, tal com teníem previst d'ençà de la trobada del mes de juny, ens reunírem a Monti-Sion de Porreres.

Quan arribàrem els de la comarca del Raiguer, en Parets, n'Amengual Saurina i jo, ja trobàrem allà d'alt en Sebastià Salom, rector de Porreres, que ens esperava, ell era amfitrió i ho tenia tot organitzat.

Poc a poc anaren arribant els demés companys, en Jaume Sancho i en Toni Mateu, que d'ençà que va estar malalt va un poc sorrer, però es va recuperant. En Pere Orpí, en Rafel Umbert, en Tauler, en Biel Rosselló, en Tomeu Moll, en Tomeu Català, en Miquel Bestard, que aquesta vegada va pensar en venir, no es va oblidar, en Tomeu Fons, en Joan Bauzá i en Guiem Ramon, que tenia visita al metge i es va retardar un poquet. En total vàrem ser 16. No hi foren presents, en Joan Sunyer que es troba a Cuba al front de la Parròquia de Nostra Senyora del Rosario, en Joan Darder, en Joan Pol i en Mateu Buades, aquests dos darrers es troben malalts. En Toni Perelló tampoc no pogué venir perquè tenia l'ascensor espanyat.

Acomodats a l'habitació, diríem de la rectoral, reservada al rector de Porreres, obrírem el col·loqui, sense una temàtica concreta prevista.

En Biel Rosselló va parlar en primer lloc dient que el Bisbe li havia proposat ser el capellà de la clínica Rotger, juntament amb en Felip Guasp. —a dia d'avui el seu nomenament ja és realitat—.

Tots els que tenen tasques parroquials, poc a poc, assoliran l'edat de jubilació, els 75 anys; alguns ja estan jubilats. Aquest fou un dels temes tractats.

Inicia el tema de la jubilació Joan Parets i ens dóna una informació, molt exhaustiva, de la seva situació en relació al tema. No s'ha jubilat encara perquè estava molt pendent del problema que ha sorgit amb la malaltia del seu germà Miquel, resident a Lima. Per altra part, quan es jubili, pensa anar a la residència de sant Pere i sant Bernat i actualment no hi ha plaça. Sembla que per aquest curs ja no es jubilarà, continuarà tenint cura pastoral de les parròquies de Campanet i Moscarí.

En Tomeu Català, que complirà l'edat de 75 anys el dia 31 d'agost d'enguany, diu que seguirà si el Bisbe no hi té inconvenient.

En Tomeu Fons afirma que, tot i estar jubilat, ajuda a les parròquies de Son Macià i Vilafranca.

En Rafel Umbert manifesta que demanarà la jubilació tot d'una que pugui, encara li manquen un poc més de tres anys per complir els 75 anys.

Davant les dificultats que sorgeixen en relació a les obres a les esglésies i les rectories que es deteriorenen, rectories moltes deshabitades, es donen diferents opinions sobre aquest tema, però no es treuen conclusions concretes.

En Rafel Umbert explica un fet que li ha passat amb el centre públic de Can Picafort, on la direcció no va permetre que es passàs una nota per recollir les dades dels infants que desitjassin anar a catequesis. Està clar que la direcció pot actuar d'aquesta manera, però tenint en compte que als centres hi ha mestres que imparteixen l'assignatura de religió, aquestes persones poden fer aquesta tasca ja que estan en contacte amb els alumnes a les seves classes, si bé només ho podran fer amb aquells alumnes que la família hagi escollit l'opció de l'ensenyament de la religió.

Després es donen algunes informacions sobre els companys malalts. En Mateu Buades va caure i l'han operat del ballador i està ingressat a l'Hospital General. En Joan Pol, segons diu en Toni Bennassar, està ja amb Alzheimer i no parla ni reconeix les persones, està amb la seva fillola.

En Joan Bauzá informa sobre els professors nostres que estan a la Residència, D. Bruno, que ja ha complit els 100 anys, D. Pao Suárez que ja està bastant decaigut, D. Pep Ollers que és molt major però té es capet ben clar. D. Toni Pérez, que no està a la Residència i quan en Joan li telefona es posa a cantar.

Molt breument es parla del Bisbe, només en Joan Bauzá fa una anàlisi, totalment real i exhaustiva, sobre l'actuació de la premsa, Diario de Mallorca i Ultima Hora en relació a la informació donada.

A les 14 hores posam peu davall taula: arròs brut, els escaldums i les postres que ens havien preparat els donats del santuari.

Acordarem retrobar-nos el dia 20 del mes de juny de 2016, també a Monti-Sion de Porreres. Ens acomiadarem amb el cant de la Salve de Mn. Rafel Vich, a la capella del Santuari.

CONFIDENCIALITAT

MODÈLICS i modelicons és una revisteta privada i els escrits que conté no suposen mai manifestacions públiques dels seus autors: són tan sols comentaris espontanis, amistosos i confidencials entre amics i per a amics, sempre de caràcter privat.

És encara possible la felicitat?

Toni Bennasar Cirer

La vida de l'home està determinada per l'alternativa inevitable entre el progrés o la reculada. Qualsevol intent de tornar enrere és dolorós i a la llarga condueix a algun tipus de malaltia mental. Cada pas endavant també provoca dolor, però, com que l'home no pot quedar aturat, ha d'avançar. Ni que tengués totes les necessitats instintives cobertes, no resoldria el problema de la seva existència perquè les passions més intenses no arrelen en el cos.

Tot ser humà se sent impulsat a cercar una solució existencial. Ho fa el neuròtic i també l'home mentalment sà, amb la diferència que aquest té en compte totes les dimensions de la persona, anant més enllà de les necessitats del cos.

Però no totes les solucions són igual d'aptes. Quines són, doncs, les que veritablement ajuden a les persones a aconseguir la felicitat? Quines tenen en compte l'autèntica naturalesa del ser humà, sense retallar cap de les seves dimensions?

Per contestar aquesta pregunta seguiré l'anàlisi d'un gran psicòleg humanista americà: ERICH FROMM.

Segons ell, les condicions necessàries per sentir-se realitzat i mentalment sà són:

- Relació
- Transcendència
- Sentiment d'identitat
- Necessitat d'una estructura orientadora i vinculant.

Relació

La història de l'home comença amb un acte de "llibertat", desobeint la llei a la qual Déu l'havia sotmès en el paradís terrenal. Aquesta desobediència li provocà la primera consciència d'ell mateix, a la vegada que una sensació d'aïllament i desconhort. És expulsat de la pàtria originària i dos àngels amb espases de foc li impedeixen tornar-hi.

Hom no podria afrontar aquesta tràgica situació si no trobàs nous vincles que substituïssin els originaris.

En realitat la persona pertorbada no és altra que la que ha fracassat per complet en la recerca d'aquests nous vincles.

La necessitat de vincular-se és imperiosa, i del seu èxit depèn la salut mental i, conseqüentment, la felicitat de la persona.

Hi ha diverses maneres d'aconseguir el nou vincle:

–Per **submissió** a una persona, grup o institució. D'aquesta manera s'aconsegueix sentir-se part d'algú més gran.

–Per **poder**. És la solució contrària. Fa dels altres parts d'ell mateix.

Tant la submissió com el poder tenen un element comú: han venut la seva pròpia llibertat a canvi de seguretat.

La llibertat mai no és un regal. És una meta a aconseguir, en el camí de la qual s'hi troben molts d'entrebancs i no són pocs els que desisteixen de

l'aventura. És aleshores que hom cerca aferrar-se a algú més gran que ell, entregant-li la seva persona a canvi de seguretat.

(¿No us recorda això l'estratègia d'algun partit polític amb els seus típics eslògans: "Nosaltres tenim la solució. No cal que cerquis per tu mateix. Nosaltres ho farem per tu. Vota'ns"?)

Per **amor**. Aquesta és la tercera solució. L'amor és la unió amb algú a condició de retenir la independència i integritat d'ell mateix. En l'amor es dona la fusió entre dues persones que segueixen essent dues, al mateix temps. El vertader amor implica sol·licitud (preocupar-se pel bé de l'altre), responsabilitat (respondre a les seves necessitats fins i tot a aquelles que mai no ha manifestat), respecte (veure-la tal com és i no deformada per les nostres passions i temors) i coneixement (arribant al centre del seu ser).

Ningú mai no es pot deixar utilitzar. A la llarga ho pagaria ben car. Què pensau que diria l'esposa si el marit li digués: "Som molt feliç amb tu perquè em dones la possibilitat de perfeccionar-me, d'exercir moltes virtuts"? ¿No li contestaria ella: "Si jo només servesc per això ja te'n pots cercar una altra?".

Qui no coneix parelles que es mantenen unides perquè un d'ells ha quedat sacrificat en funció de l'altre? (Dins la nostra societat és ben general que la persona sacrificada sigui la dona, encara que actualment això sembla sortosament estar canviant.

No vull acabar aquest punt sense abans dir que la més genuïna forma d'amor és la que es dona entre l'home i la dona. I amb això no vull dir que estigui en contra del celibat, sempre que aquest s'entengui opcional.

Transcendència

L'home és llençat al món sense el seu consentiment i en serà allunyat de la mateixa manera. ¿A algú se li ha preguntat si volia néixer? Fins aquí no hi hauria cap diferència amb els animals. Però, en tenir l'home raó i imaginació, no es contenta amb un paper passiu de criatura i se sent impulsat a transcendir aquest paper convertint-se en creador.

L'home pot crear vida, produir coses, crear art, inventar idees, estimar, etc. però quan no és capaç de satisfer aquesta capacitat de transcendència, també pot crear destruint. Destruir vida també és transcendir-la. Destruint vida l'home es posa per damunt d'ella.

Així que el ser humà es planteja el tràgic dilema d'elegir construir o destruir, estimar o odiar. (Freud parla de l'instint de vida i l'instint de mort) Però cal tenir clar que aquest instint de mort només sorgeix quan hom no ha pogut satisfer la voluntat de crear.

La voluntat de crear porta a la felicitat, i la destrucció al sofriment.

La situació laboral actual, amb quasi 5 milions de persones sense ocupació dificulta enormement la dimensió creadora, que és la que permet sentir-se realitzat a la vegada que útil.

Sentiment d'identitat

L'home, apartat de la natura, necessita formar-se un concepte d'ell mateix, necessita poder dir "jo som jo". Ha de ser capaç de sentir-se subjecte de les seves accions, sentiments i idees i poder respondre a la pregunta fonamental de "qui som jo".

Descartes situà la identitat en el pensament quan afirmà allò de "*si dubt és que pens i si pens és que existesc*". Però no tengué en compte que la identitat també passa pel sentiment i per l'acció creadora.

En aquesta carrera cap al sentiment d'identitat existeixen molts de subterfugis que tenen com a finalitat esquivar la responsabilitat de sentir-se

un mateix i d'assumir les conseqüències de les accions. Per a uns serà la idea de nació, per a altres, la religió, la classe social o fins i tot la mateixa professió. Com si més enllà d'això no quedàs res més. Aquí es dona una confusió entre tenir i ser.

A vegades la identitat és gregària. *“Jo som i em sent com el grup vol que sigui”*. *“Només vull que m'acceptin”*. *“Sentir-me part del grup i actuar d'acord amb el que esperen de mi”*. Aquesta identitat suposa la renúncia a les pròpies conviccions.

Això em recorda una pel·lícula que, en el meu temps de professor, vaig utilitzar assíduament en les meves classes. Es diu *“L'Ona”* i fou dirigida per Dennis Ganeel (2008). Aquesta pel·lícula arribà a ser líder en taquilla a Alemanya i tracta d'un experiment que féu un professor amb els seus alumnes. Consistia l'experiment en la creació d'un grup fortament cohesionat amb uns distintius molt rellevants i amb una obediència total al líder carismàtic, que no era altre sinó el professor. Aquest perdé el control de la situació i el grup caigué en actes de vandalisme. Les consignes donades pel líder havien substituït el sentiment d'identitat personal per un altre col·lectiu.

Necessitat d'una estructura orientadora i vinculant

L'home es troba rodejat d'innombrables fenòmens enigmàtics i, com que té capacitat racional, necessita entendre'ls. Els ha d'incloure dins un context que li resulti comprensible i coherent. D'això els psicòlegs de la *“Gestalt”* en diuen *“món fenomènic”* i és el món tal com jo me'l represent.

Aquest món propi necessita un sentit, una direcció. (Els filòsofs escolàstics l'anomenarien *“sentit teleològic”*)

I és la raó la que ens permet descobrir aquest sentit i la coherència dels fets i de les coses però sempre cercant la darrera anella de la cadena, la *“veritat”* (quina paraula més ambigua i més densa a la vegada).

Però aquesta raó orientadora és incapaç d'il·luminar tots els racons. Sempre queda qualche espai fosc. Jo diria *“misteriós”* (donant a aquesta paraula el significat que se li dona dins l'àmbit de la fenomenologia de la religió).

La raó és limitada. Aquí vull citar una expressió de Chillida quan digué: *“De la mort la raó diu que és definitiva, però de la raó, la raó diu que és limitada”*.

I com que el ser humà no té únicament idees sinó també sentiments, necessita que aquesta estructura orientadora tenguí elements emocionals, es a dir, ha de ser un objecte de devoció.

Aquest objecte de devoció pot adquirir multitud de formes: animisme, sistemes no deistes com el budisme, filosòfics com l'estoïcisme o el monoteisme.

Tots ells compleixen el mateix fi: servir com objecte de devoció que doni sentit a l'existència i a la situació en el món.

Quan aquesta dimensió orientadora del ser humà no troba cap objecte que li doni plena satisfacció ha de crear qualcú absolut que atregui les potencialitats de la persona. La nostra societat és experta en absolutitzar coses. ¿Haurem perdut els autèntics objectius?

¿És la nostra societat un espai on la persona encara pot realitzar-se mitjançant una satisfactòria **relació**, sentir-se motivat per un esperit de **transcendència**, amb possessió d'un **sentiment d'identitat** realista i amb una vivència engrescadora i orientadora d'un **objecte de devoció**?

Tots aquests interrogants, per a mi, es podrien sintetitzar en un de sol: ¿“Pot l'home d'avui ser feliç?”

La meua resposta és que sí, sempre que doni l'espai adequat a les quatre dimensions mencionades.

Què hauria de fer avui l'Església per ser fidel al missatge de Jesús

(I)

Guillem Ramis i Moneeny

Hi va haver un temps en ma vida que hauria respost de manera genèrica i triomfalista, posant esment en el gran potencial cultural i demogràfic de la institució Església. Avui als meus setanta-set anys tenc una visió més petita, reduïda al lloc on visc i que, amb perspectiva de futur, va més enllà del moment present. Diuen que el dimoni sap més per vell que per dimoni. He recercat dins el "bagul del temps" i, a l'estil de la paràbola que diu: "*Tot deixeble del Regne del cel és semblant a un cap de casa que treu del seu tresor coses noves i coses velles*" (Mateu 13,52), vull aquí transcriure íntegrament dos antics "documents" de fa quaranta-set anys que, sorprenentment, en la majoria d'aspectes són vàlids encara avui.

a) CARTA AL BISBE DE MALLORCA, signada per trenta-un joves militants de la JOC masculina i femenina de Mallorca.

b) CARTA AL NOSTRE BISBE, signada per tres capellans. Crec que dos eren en Ramon Serra i en Josep Cabrinetti, ja difunts i el tercer era el qui escriu aquest article.

No consta que es rebés resposta a cap del dos documents ni que es fes cap entrevista per comentar-los personalment amb el destinatari, el bisbe o el seu equip. Convé revisar quins aspectes d'aquestes documents són encara avui, —després de quaranta-set any— totalment vigents. Deman que la persona lectora en faci també l'anàlisi i hi trobi possibles coincidències amb l'enunciat del tema, tot i que hagin passat tants anys.

Aquests documents donen motiu a seguir la reflexió en un proper article.

CARTA AL OBISPO DE MALLORCA. Palma, agosto de 1968

Ante la necesidad de presentar un testimonio unido de sacerdotes y seglares nos hemos reunido un grupo de militantes cristianos, conscientes de nuestra responsabilidad de Iglesia, que nos exige manifestar que en nuestra lucha por la consecución de un mundo mejor, nos encontramos frenados por la poca colaboración que recibimos del clero y jerarquía, quienes frecuentemente dificultan nuestra labor social y cristiana y condicionan además a los pocos sacerdotes con que contamos para llevarla a cabo y que son, con su testimonio, los que están más presentes en la realidad en que vivimos.

Una vez estudiada nuestra postura como seglares integrados en la sociedad, nos exigimos personalmente: una austeridad auténtica, lucha por una mayor justicia social y, en definitiva, un auténtico testimonio evangélico.

Como alternativa nos hallamos ante una falta alarmante en el clero de austeridad y pobreza. Podemos observar el sistema de vida de estos señores con sus viviendas excesivamente confortables, su montaje económico basado en unos impuestos por bodas y funerales, unas limosnas o recibos por misas, en una paga del Estado ya de por sí inaceptable, mayormente cuando se trata de unas estructuras que no

atienden adecuadamente, en algunos aspectos, al pueblo. Se hace aún más ostensible el antitestimonio del clero, cuando los vemos en sus desplazamientos utilizando vehículos de los más caros del mercado, como puede serlo un Mercedes-Benz, un R-10 y, consideramos que hasta el utilitario 600 resulta excesivo si tenemos en cuenta que la mayoría de obreros se desplazan a sus lugares de trabajo a pie y unos pocos, mediante un esfuerzo considerable, a bordo de una motocicleta o un ciclomotor.

Podemos admirar en los templos imágenes recargadas de joyas de un valor considerable. Escandalizados observamos la construcción de enormes edificios destinados a colegios, en su mayoría clasistas y que dan prueba, por su magnitud, del negocio redondo de este tipo de actividad, perfectamente comercializado,

supone y creemos sinceramente que no se halla muy de acuerdo con la mayoría con las reglas de las instituciones religiosas que los llevan a cabo. Sabemos que las inquietudes de sus fundadores al enfocar su obra pedagógica hacia los desposeídos. Hoy en día estas mismas instituciones, suponemos que con las mismas reglas, se limitan con un acentuado paternalismo a admitir en sus colegios a un determinado número de niños "pobres". De este modo nos fijamos en que la clase

trabajadora no tiene a su alcance ningún medio de elevar su cultura y está condenada a un estancamiento que arrastrará toda su vida, pues la única solución a su alcance son las Escuelas Nacionales, y éstas dejan bastante que desear.

Urge un montaje económico distinto, el cual exigirá a su vez un montaje pastoral también distinto.

Vemos por parte del sacerdote una falta de integración con el pueblo, de la cual se desprenden una serie de consecuencias, a nuestro juicio, graves, tales como una superioridad sobre la clase obrera, quien hablando con ellos lo hace tímidamente y sin confianza, nunca como hablarían dos personas compenetradas, ya que para hablar con un sacerdote parece que se tiene que cambiar de vocabulario y tratarle como a un ser superior. Creemos necesario que en los barrios humildes haya un sacerdocio pobre, con una pobreza inteligible para los hombres de hoy.

Resultan deplorables las homilías explicándonos más bien en forma de narración el paso de Cristo por la tierra. Algún que otro se permite tratar puntos bíblicos cuando, pensamos, que las personas que van al templo viven y sufren por unos problemas bien distintos a los que la Iglesia no da respuesta. Sin embargo, no hemos oído todavía algo tan concreto como pueda ser la dignidad del trabajo. Desearíamos un testimonio más comprometido y concreto a través de sus palabras; que éstas sean claras y sencillas, que las pueda entender el pueblo y que no sigan la línea triunfalista que llevan algunos.

Hemos oído a algún párroco quejarse de la falta de colaboración del pueblo en las tareas parroquiales. ¿Por qué extrañarse de este fenómeno, cuando hay militantes cristianos viviendo en una Iglesia que no orienta en la situación concreta en que vivimos y que vive refugiada en sus sacerdotes, en un culto en los templos, pero que no tiene ningún alcance ni proyección en los verdaderos problemas de nuestro

pueblo? Por fidelidad al Evangelio urge destruir inmediatamente, aunque por etapas educativas, esta idea, en algunos o muchos casos no inexacta, para que el Evangelio pueda ser oído y entendido. ¿Cuándo se ha pronunciado el obispo, o sus sacerdotes, o algunos cristianos, con palabras y posturas prácticas, respecto al turismo, a los inmigrantes, a la falta de escuelas, al abandono del campo, al mundo del trabajo?

Señores. Nosotros queremos una participación más auténtica en la vida parroquial. Para empezar, pedimos al párroco que se integre y conozca a sus feligreses; que les visite si es necesario uno a uno en sus domicilios; que vea de cerca las inquietudes y los problemas de su feligresía; que se preocupe, en colaboración con los seglares de dar salida a todas aquellas necesidades que surjan; que incluso si es necesario deje llegar al seglar a la administración parroquial.

Nos duele comprobar cómo la jerarquía y el clero dificultan en muchas ocasiones la lucha de los que trabajamos por una mayor justicia social —labor ésta eminentemente cristiana— no solamente no apoyando al más débil, sino colaborando con la clase pudiente de la que su trato, no hay duda, es más rentable. Nos suena cómico que desde los púlpitos se nos hable de pobreza, igualdad y justicia, cuando en la práctica resulta todo lo contrario, encontrándonos con una Iglesia que no denuncia, por ejemplo, las situaciones de injusticia i degradación de la persona; que al igual que participa mucho en la clase burguesa, no participa en las comunidades obreras; no denuncia la explotación capitalista que existe con los inmigrantes y los trabajadores del ramo de hostelería... no comprometiéndose, en definitiva, en la Doctrina Social de la Iglesia.

Por lo que al denunciar estos hechos, creemos ser lo más sinceros posible y exigimos una autenticidad y un Evangelio de los pobres al estilo de Cristo en nuestros sacerdotes, a quienes debería prepararse ya desde el seminario de cara al ambiente obrero. Que la acción de la Iglesia no esté condicionada por ninguna estructura económico-política. Son necesarios signos visibles y fácilmente comprensibles por todos para que sea real aquí, en nuestra Iglesia, aquello de que "Los ciegos ven, los cojos andan, los leprosos quedan limpios y los pobres son evangelizados". (Firman: 31 jóvenes militantes de la JOC masculina y femenina de Mallorca)

CARTA AL NOSTRE BISBE. Palma, 3 de setembre de 1968

Som un grup de tres sacerdots, ficats de ple en el treball apostòlic entre els obrers del nostre poble. Per això, després de madura reflexió i experiència, ens veiem forçats en consciència pel mateix Evangeli que volem viure i aportar als altres, a prendre una nova forma de vida que volem veure encoratjada i confirmada pel nostre pastor ja que en tot moment i ocasió tenim el deure i el dret de fer un treball d'Església.

Tots coneixem l'evolució de l'Església que en aquests últims temps es dedica a prendre formes noves, algunes profundament atrevides i innovadores, per ser sempre fidel a l'Evangeli i als homes d'avui. Tot el Concili ha estat presentat com un intent de donar resposta al nostre món concret i bona part de les intervencions del

papa i de la jerarquia segueixen en aquesta línia, però no basten bones paraules; són fets, regits per la Paraula de Déu, el que el món necessita.

Constatam la situació de Mallorca. Veiem que estam endarrerits en molts aspectes de la pastoral i que la resposta de la nostra Església és més bé sols d'anar fent, perquè falten encara les proves pràctiques d'haver-se posat al dia. Pel que respecta al món obrer, constatam que, d'acord amb el document presentat al bisbat per un grup de cristians obrers, manquen testimoniatges clars de la nostra Església respecte a una dedicació al món dels més pobres.

— Que allí on es dona aquesta presència d'Església, és més bé desencarnada.

— Que ens manquen apòstols seglars. Hi són, però el seu nombre és tan reduït que la seva presència quasi bé no se sent.

— Que la gent tradicional del temple, malgrat la renovació actual, roman generalment en una postura inactiva.

— Que una reforma solament en el culte és ineficaç, per no dir que a la llarga és contraproduent.

— Que és molt gran el nombre dels allunyats, encara que acudeixin al temple per als fets i esdeveniments socials de la seva vida.

— Que és necessària una postura clarament d'encarnació en el nostre ambient concret, humil i treballador, en aquest cas.

— Que aquesta gent vol fets. Les bones paraules, si són solament paraules no convencen de res.

— Que és necessària una forma de vida pobra en tots els aspectes, des de la manera com trobam els diners per viure fins a la total destinació del temps lliure que tenim.

— Que el nostre treball sacerdotal en aquest poble nostre en general, i en aquests militants cristians, ens porta actualment a cercar una forma més intel·ligible per a tothom de la nostra vida cristiana i del nostre sacerdoci: per nosaltres mateixos en primer lloc, pels mateixos militants cristians i per tota la gent amb qui anam tractant.

Per totes aquestes raons i per moltes altres que es poden resumir en voler ser fidels al món concret d'avui i l'evangeli, decidim posar-nos al treball manual. Cercarem per tant:

— Guanyar-nos el pa amb el treball en la forma en què ho fa la gent que ens envolta, però estant sempre disposats a deixar aquest treball si la nostra dedicació a la comunitat cristiana ens demanàs tot el nostre temps —no és aquest el cas actual i sembla que encara hi estam molt lluny— serem aleshores alliberats per la mateixa, si aquesta ho exigeix.

— Volem ajudar a promoure una Església realment viva enmig del món dels més pobres i treballarem plenament perquè entre ells l'Eucaristia sigui també plenament trobada i viscuda. Volem que d'aquesta classe obrera en surtin els seus sacerdots d'una forma normal i natural, no com ens ha passat a nosaltres que, fills d'obers, ens trobam avui paradoxalment, per la formació rebuda, per la dedicació del nostre

temps i per la forma de guanyar-nos el pa, molt allunyats de l'ambient concret i estimat del qual sortirem.

Si donam ara aquesta passa no és duits per un sensacionalisme o un snobisme de carrer, sinó moguts per la situació real de les persones amb qui vivim, cristians i, principalment no-practicants, i també per voler viure una Església vertaderament pobre enmig dels pobres a imitació del Senyor Jesús que va venir a servir i no a ser servit, abaixant-se a si mateix en la condició d'esclau, essent com era Déu. Si l'Església sempre ha cercat noves formes de renovació i de seguir vivint la seva fidelitat a la Paraula salvadora, avui també, en aquesta situació nostra mallorquina, té l'obligació de posar-se al dia en el servei de tots, però especialment dels més pobres i humils, ja que aquesta és la seva característica principal.

A l'edat mitjana foren els ordes mendicants els que trobaren una nova forma de vida i de predicació evangèlica. L'Església en la seva jerarquia a la llarga va aprovar aqueixa nova forma de vida, revolucionària al començament, recordem-ho bé. Avui tothom veu que captar de porta en porta no seria ser fidel al món actual ni a l'evangeli, però si que ho és —i es presenta en la figura del Crist, de sant Pau i d'altres apòstols— el testimoni del treball per guanyar-se un mateix el pa. Però en tot això no cercam solament una tàctica pastoral —cauria a terra tot el nostre propòsit— sinó que cercam una sinceritat absoluta de la nostra vida i del nostre ministeri sacerdotal.

S'ha dit ja moltes vegades que a Mallorca no és necessari que el sacerdot es posi al treball manual. Si nosaltres presentam una conclusió oposada ho fem després d'haver escoltat una part més viva, creim, i representativa del món del treball. Segurament hi ha un risc en aquesta experiència, però més perilloses són les conseqüències —per desgràcia, no possibles, sinó ja presents— d'una absència ja total de l'Església en el món del treball. Volem fer un treball d'Església, ho repetim i necessitam la certesa de la seva missió. Veim aquest sentit d'Església en les exigències que ens presenta la comunitat humana on vivim i també el manifesta un grup de militants cristians i de sacerdots realment compromesos que ens encoratja en aquesta experiència. Necessitam també, perquè creim i vivim en l'Església de Jesucrist, l'ajuda incondicional del bisbe, representant dels apòstols. Creim que no la negarà veient la situació real del món obrer, les nostres motivacions i una vegada que en aquest aspecte s'ha romput el foc durant l'estiu per part d'un altre company sacerdot amb qui estam units. Estam disposats a obeir en tot i per tot els nostres superiors, però manifestam i exigim que el seu ofici sigui de servei i amor totals als qui dirigeixen

Tampoc no creim que el nostre pas sigui quelcom definitiu, ja que solament és una primera passa per estar més incondicionalment presents dins el món dels pobres. Una altra passa serà la que la nostra Església donarà de bon de veres quan es creïn vertaders equips de sacerdots en el treball i també quan s'aixequin representatives parròquies dins els barris obrers i s'encoratgi decididament la qüestió social, especialment l'obrera.

Tot això demana en definitiva una vertadera presa de consciència per part de tots els cristians, tradicionals i innovadors, vells i joves, seglars i sacerdots, jerarquia i tot el poble de Déu. Necessitam la unió de tots perquè la nostra Eucaristia sigui realment convincent, ja que el Crist no està dividit i és a l'únic Déu i Pare que tots volem servir, reconeixent l'obra del mateix Esperit que tots impel·leix amb diferent dons per a la construcció del mateix cos del Crist en l'Església.

MEMÒRIES D'ELS CURSOS ACADÈMICS

Bartomeu Moll i Ribes

INTRODUCCIÓ

EDICTUM NOVI CURSUS IN SEMINARIO MAIORICENSI

*Petrus Ioannes Campins et Barceló, Dei et Apostolicae Sedis gratia,
Episcopus Maioricensis.
Rectori, Praeceptoribus, et Alumnis Seminarii Conciliaris Sancti Petri,
salutem in Domino sempiternam.*

(...) Peractis spiritualibus exercitiis, quotannis, Deo favente, die trigesima Septembris, consuetis solemnibus precationibus fideique professione auspicabuntur (del verb “auspicor” = “començar”) studia, legetque continuo Secretarius accuratam totius anteacti cursus relationem, quae in Ephemeride officiali vulgabitur, ut Seminarii Maioriciensis Historia, Nostro mandato, ad haec usque tempora iam scripta, annuis accessionibus protrahatur...

Datum Maioricis, ex AEdibus Episcopalibus die 18 Septembris, anno salutis MCMIII.

+ *PETRUS, EPISCOPUS MAIORICENSIS.*

(L. + S.)

*In fidem, Rdm. Domini mei Episcopi mandato subscribo:
Lic. Bartholomaeus Pascual, Lect. Srios.*

Aquest fou l'inici de la “Memòria” que llegia el Secretari d'Estudis del Seminari el dia de la inauguració del nou curs acadèmic. La seva finalitat: *(El Ilmo. Y Rvdmo. Sr. D. Pedro Juan Campins) “Introdujo las memorias de los cursos académicos del Seminario para que se continuase sin interrupción la historia del Seminario”*. (Notas biográficas del Ilmo y Rdm. Sr. D. Pedro Juan Campins Barceló Obispo de Mallorca, pág. 53. Març 1915) El mateix any 1903 en el B.O.B.M. es publiquen les dels cursos anteriors, a partir del començament del Pontificat del Bisbe Campins: 1898–1899, 1899–1900, 1900–1901, 1901–1902 i 1902–1903. La publicació en el B.O.B.M. s'acabà el curs 1965–1966, un abans de la nostra ordenació sacerdotal. La del curs 1957–1958 no es publicà per un possible lapsus de D. Pep Sacanell.

L'esquema de les memòries es repeteix cada curs.

La sol encapçalar un esdeveniment que destaca, com la benedicció del Seminari o de la Capella, la mort, l'acomiadament del Bisbe o l'inici d'un nou Pontificat...

A continuació, els canvis de personal (rector, superiors, professors, jubilacions).

El nombre d'alumnes matriculats.

Els actes d'exàmens i les qualificacions.

Els alumnes que per oposicions han obtingut beca.

Els alumnes premiats en els treballs de Certamen.

La celebració de les festes més importants: La Càtedra, la Conversió del Beat Ramon Llull, Sant Joan d'Àvila, les celebracions a la Catedral, el Domund i els sacerdots que han predicat en aquestes festes.

La festa de Sant Josep i la campanya del Seminari.

Les tandes d'exercicis espirituals i els seus directors.

La celebració del Concili Vaticà II, l'any Marià, la Missió de Palma, la projecció de les diapositives de propaganda vocacional.

Les conferències i conferenciants.

Els visitants il·lustres, com el Nunci del Papa, algun Cardenal, Bisbes, missioners...

Els concerts de piano, d'orgue, d'agrupacions corals, de música de càmera,...

Les representacions teatrals.

Les activitats duites a terme durant les convivències d'estiu: conferències, curses,...

Els sacerdots que han mort durant l'any, lligats al Seminari.

Els difunts de la germandat de sufragis.

I el capítol més llarg, les donacions fetes al Seminari: la col·lecta del dia del Seminari, altres donacions amb diners, beques, llibres, publicacions, biblioteques deixades per sacerdots, ornaments, imatges, composicions musicals dedicades al Seminari.

La memòria acaba demanant al Sr. Bisbe la seva Benedicció.

La present transcripció parteix del curs 1953-1954, any de la benedicció del nou Seminari Menor (8 de novembre de 1953), i acaba el curs 1965-1966.

És còpia escurpolsa de la redacció del Secretari d'estudis.

RESUMS

S'ha cregut oportú publicar a la revista un **resum** de cada curs acadèmic, i fer a part còpia d'un CD amb el textos complets que estaran també a la vostra disposició. En aquest resum no es fa menció dels esdeveniments i festes que cada curs es repetien, com les celebracions a la Seu (La Immaculada, Nadal, Sant Sebastià, Quaresma, Setmana Santa, Ascensió del Senyor, Pentecostes, Corpus Christi), la Conversió del Beat Ramon Llull, i les festes que celebràvem en el Seminari (Càtedra de Sant Pere, L'Assumpta, les Ordenacions sacerdotals, Sant Josep, Beat Joan D'Àvila, Sant Josep Obrer, Domund,...) que es donen per suposades.

Curs 1953-1954

Benedicció del nou Seminari Menor (8 de novembre de 1953). Els cinc primers cursos, - llatinistes i humanistes - , ja viuen en el Seminari nou.

Havent cessat Mn. D. Bartomeu Torres Gost en el càrrec de Rector del Seminari Major, El Bisbe Mons. D. Joan Hervàs s'ha reservat el càrrec de Rector del Seminari.

D. José Rodríguez, professor de quart de llatí, és nomenat Prefecte d'Estudis.

Se celebra l'any Marià. Per tal motiu la imatge de la Mare de Déu de Fàtima, que visita totes les parròquies de la Diòcesi, també es portada al Seminari Nou.

Nombre d'alumnes: 244.

Se celebra en el Seminari el centenari del naixement dels poetes Mn. Miquel Costa i Llobera i Joan Alcover.

Curs 1954-1955

Al començament de curs s'instal·len en el Seminari Nou els estudiants de Filosofia.

El Seminari col·labora activament en la celebració de l'any Marià.

Nombre d'alumnes: 286.

Es realitza a Palma la "Campaña del Sobre" per recollir almoines per a la construcció del Seminari. Els seminaristes, a partir de segon de llatí, recorren totes les cases de la Ciutat.

Visita Apostòlica del Bisbe Mons. Antonio Montero, segons les normes de la Sagrada Congregació de Seminaris, (7 a 11 de març de 1955).

El Bisbe Mons. D. Joan Hervàs es nomenat Bisbe de Ciudad Real. El Seminari li ret un homenatge el dia 7 de maig i, l'endemà, parteix cap a la nova diòcesi. Els seminaristes van al moll per acomiadar-lo.

Els majors participen en les catequesis parroquials, aspirantats d'Acció Catòlica, Cursets de Cristiandat i col·laboren amb els capellans dels campaments d'estiu del "Frente de Juventudes".

Es nomenat Bisbe de Mallorca Mons. D. Jesús Enciso y Viana. Fa l'entrada a la Diòcesi el mes de setembre, cinc dies abans de començar el nou curs.

Durant aquest curs moren els Bisbes Mons. D. Rigoberto Domenech, Arquebisbe de Saragossa, i Mons. D. Joan Perelló, Bisbe de Vich.

Curs 1955-1956

Publicació de la carta pastoral sobre la formació dels seminaristes i promulgació d'un nou pla d'estudis.

Els estudiants de Teologia s'han traslladat al Seminari Nou, llevat dels de quint curs, que es queden al Seminari vell, convertit en Convictori Sacerdotal.

Mn. Francesc Payeras és nomenat Rector del Seminari. Mn. Miquel Moncadas cessa com a Rector del Seminari Menor i passa a ser Director de la Casa d'exercicis de la Sagrada Família.

Mn. Miquel Amer es nomenat director espiritual del Seminari Major, cessant Mn. Pere Amorós.

Mn. Antoni Esteva és el nou majordom del Seminari, substituint Mn. Llorenç Escalas, que serà el majordom del Convictori Sacerdotal.

Mn. Bartomeu Torres es nomenat professor de Teologia Fonamental, substituint Mn. Joan Nicolau.

Mn. Joan Bautista Munar ha ocupat la càtedra de tercer de llatí, substituint el M. I. D. Francesc Suárez, promogut a una canongia de Ciudad Real.

Nombre d'alumnes: 276.

Benedicció de la capella del Seminari Major (la del pati de teòlegs). Reben la Confirmació (15 de desembre de 1955) alguns alumnes que han ingressat en el Seminari.

Celebració del 80è aniversari del naixement del Papa Pius XII. Conferències sobre les seves Encícliques.

A finals de gener ha visitat el Seminari Mons. Pablo Ro, Arquebisbe de Seül, que ha parlat de la situació del catolicisme a Corea.

Mor Mn. Antoni Vallès, mestre de l'escola preparatòria del Seminari (15 d'octubre de 1955).

Participació del Seminari als centenaris de la mort de St. Ignasi de Loyola i al de la fundació de les germanes Franciscanes.

Benedicció de la primera pedra de les esglésies de So'n Ferriol i de St. Josep Obrer; hi són presents els seminaristes.

Curs 1956-1957

Jubilació dels professors M. I. D. Joan Quetglas Prats, M. I. D. Francesc Esteva Blanes i D. Emili Sagristà Llompart.

Cessen en el càrrec de Prefectes de disciplina: dels teòlegs Mn. Pere Xamena Fiol i, dels llatínistes, Mn. Miquel Ramón Font. Nous prefectes de disciplina: dels humanistes Mn. Gabriel Reus i, dels llatínistes, Mn. Baltasar Soler. (D. Guillem Fiol continua com a Prefecte de disciplina dels teòlegs).

El M. I. D. Sebastià Gayà ha renunciat al càrrec de professor de literatura i ha estat substituït per Mn. Pere Xamena Fiol. Altres nomenaments: Mn. Llorenç Pérez Martínez, professor d'Història Universal i d'Història Eclesiàstica; Mn. Guillem Fiol, professor de Ciències.

Nombre d'alumnes: 277.

El Nunci del Papa Pius XII, Mons. Antoniutti, ha visitat la diòcesi de Mallorca. En el Seminari ha presidit la celebració del LVIII Certamen Científic-Literari (8 de febrer de 1957).

Celebració a Palma del primer Congrés Eucarístic Diocesà.

Concert de piano a càrrec del Professor D. Jaume Mas Porcel (festa de Santa Cecília) i del trio de violí, violoncel i piano, a càrrec dels Professors Pinya, Quintana i Roig, respectivament (festa de St. Tomàs D'Aquino).

Curs 1957-1958

No es va publicar la Memòria d'aquest curs. El resum que segueix és tret de la revista "Antorcha".

Dia 10 d'octubre es tanca el Seminari a causa de l'epidèmia de "la grippe asiàtica".

El primer de novembre comença el curset missional dirigit per D. Angel Sagarmínaga i D. Pedro San Martín.

Conferències: "Ejercitaciones por un mundo mejor" (Mons. Juan Alonso Vega i D. Federico Bellido). "Els satèl·lits artificials" (D. Ramón Compte i D. José Casares). "El perfil sacerdotal del Papa Paulo IV" (P. Antoni Veny, C. R.). "Fray Juníper Serra" (D. Miquel Ramis).

Projecció de pel·lícules: "Jeromín", "El capitán Furia", "El tambor del Bruch", "Cerca de la ciudad", "La mies es mucha".

Campionat de futbol entre teòlegs, filòsofs i humanistes.

Excursions: El Seminari Major al Santuari de Cura i el Seminari Menor al Puig de Santa Magdalena.

La senyora Francisca Alcover regala al Seminari el piano "Pleyel". El dia de l'estrena D. Bartomeu Ballester dona una conferència sobre el mestre i compositor D. Francesc Capllonch i, a continuació el seu fill D. Miquel dona un concert de piano interpretant obres del seu pare.

En el certamen han estat premiats els nostres condeixebles Pere Rebassa i Jaume Sancho.

Durant la quaresma escoltam en el menjador les homilies dels alumnes de teologia.

Per primera vegada els llatínistes i humanistes celebren la Setmana Santa en el Seminari.

Durant les vacances de Pasqua un avió bimotor "Douglas" aterra dins el Seminari.

Dia 17 d'abril comença la Setmana de Joventut amb conferències del P. Royo.

Dia primer de maig l'Acadèmia de sociologia organitza la festa de Sant Josep Obrer. Conferències: el P. Florentino del Valle ens parla sobre el treball de l'Església en

els Sindicats i a les Universitats laborals i Mn. D. Damià Vidal sobre la F.A.C. Projectió de la pel·lícula “El Judas”.

La setmana del 10 de maig se celebra a Manacor el Congrés Eucarístic comarcal. El famós P. Rodríguez, present en el Congrés, ve a visitar-nos.

El 25 de juny acaben els exàmens.

Curs 1958-1959

Mort del Papa Pius XII. Elecció del Cardenal Angel José Roncalli, Joan XXIII (28 octubre de 1958).

El 17 de maig mor sobtadament Mn. D. Joan Nicolau Riutort, professor de Teologia Fonamental. El substitueix el M. I. D. Rafel Caldentey Prohens.

Prèvies oposicions el M. I. D. Sebastià Garcias Palou es nomenat professor de Teologia Fonamental. Nomenats també, després d'opositar, Mn. D. Bartomeu Torres Gost, professor de Teologia Dogmàtica, i Mn. D. Guillem Fiol, professor de Ciències Naturals i de Física i Química i també director del Secretariat de Radiodifusió, cessant com a Prefecte de Disciplina del Seminari.

Nombre d'alumnes: 281.

Inauguració del torn d'Adoració Nocturna del Seminari (11 d'octubre de 1958).

Amb motiu del 75è aniversari de la coronació pontifícia de la imatge de la Mare de Déu de Lluc, el Seminari peregrina al Santuari el 13 de maig de 1959. El Nunci del Papa viatja a la Diòcesi per presidir, el 9 d'agost, aquesta solemnitat. Aprofitant l'estància a Mallorca, visita les obres de la nova Capella del Seminari.

Projectió de les diapositives (del Rector Mn. D. Francesc Payeras) destinades a donar a conèixer el Seminari.

A principi de juny de 1959, benedicció del nou camp d'esports, preparat amb l'esforç dels propis alumnes.

Curset Regional de Missions a la Casa Diocesana d'exercicis, del 28 al 30 de setembre de 1959.

Curs 1959-1960

L'Illustríssim D. Francesc Planas, Vicari General es nomenat Bisbe d'Eivissa el 23 de març de 1960. Consagració episcopal el 29 de maig. El mateix dia, el Seminari li dedica un acte literari-musical.

Acabada la processó del Corpus, el Dr. Enciso, Bisbe de Mallorca, anuncia als seminaristes el nomenament del nou Vicari General de la diòcesi, D. Francesc Payeras.

Presentació del nou Rector, Mn. Pere Sureda Rosselló, que visita el Seminari abans de l'inici de les vacances d'estiu.

Altres nomenaments: D. Gabriel Reus, prefecte de disciplina dels filòsofs i teòlegs. D. Vicens Orvai, director espiritual del Seminari Menor. D. Llorens Tous, professor de Sagrada Escripura, que, per acabar els estudis a Terra Santa durant tot el curs vinent, serà substituït pel P. Llorenç Garí T. O. R.

Nombre d'alumnes: 268.

Condeixebles premiats en els treballs de Certamen: Pere Orpí i Guillem Ramon.

Sínode diocesà (12-15 d'octubre); per tal motiu, els alumnes del Seminari assisteixen a les funcions litúrgiques que se celebren a la Seu.

Campanya a favor de les obres del Seminari per poder acabar la darrera nau i la Capella.

Instal·lats en el Seminari Nou els museus de Sagrada Escriptura i d'Història natural i la Sala de Revistes.

Els antics blauets regalen una imatge de la Mare de Déu de Lluc, reproducció exacta de la venerada en el Santuari.

Erecció de l'Institut Apostòlic Juníper Serra.

Obres teatrals escenificades: "El Divino Impaciente", "Cisneros", "Pastores a Belén", "El sacristán de la aldea" i altres obres còmiques.

Campaments d'estiu a l'illa de Cabrera.

El 8 de juliol mor D. Joan Mas Vallespir, que donà la finca de "Son Gibert" on s'ha edificat el Nou Seminari.

(Aquest curs es dispensaren els exàmens finals, notícia que no recull la "Memòria".)

Curs 1960-1961

Benedicció de la Capella i de la imatge de l'Assumpta, obra de l'escultor Horacio de Eguía (15 d'octubre de 1960).

Se celebra aquest esdeveniment durant tota una setmana; recés espiritual per als sacerdots, dirigit pel Sr. Bisbe, dinar, festa recreativa i processó eucarística.

Mn. Guillem Puigserver dona un retaule neogòtic que es col·loca a la capella lateral (del Sr. Rector).

Canvis de personal: Mn. Miquel Amer, nomenat capellà de les Carmelites Descalces, ocupant el seu lloc els Mns. Jaume Cabrer, director espiritual dels filòsofs, i Mn. Guillem Payeras, dels teòlegs. Mn. Gabriel Reus, es nomenat rector de la parròquia de Sant Francesc de Paula i el substitueix en el càrrec de Prefecte de disciplina del Seminari Major Mn. Joan Soler, que endemés serà professor d'alguns tractats de filosofia. Mn. Llorenç Tous, finalitzats els estudis a l'Escola Bíblica de Jerusalem, es fa càrrec de la càtedra de Sagrada Escriptura, que ocupava interinament el P. Llorenç Garí, T.O.R. Professor de Literatura, Mn. Baltasar Coll Tomàs.

El nombre d'alumnes matriculats és de 295.

En els treballs de certamen obtenen premi els nostres condeixebles Antoni Perelló Nebot, Pere Orpí Ferrer, Sebastià Salom Mas, Antoni Bennàssar Cirer i Bartomeu Català Barceló.

En el pati dels teòlegs, benedicció de la imatge del Beat Ramon Llull, donada per Mn. Guillem Puigserver.

Celebració d'una missa en ritus bizantí-eslau, en la solemnitat de l'Ascensió del Senyor.

Durant les convivències d'estiu, escenificació de l'obra original del seminarista Pere Llabrés Martorell "Un Regne dins la mar".

El 22 de novembre de 1960, se celebra el cinquantenari de la fundació de la Schola Cantorum.

Ràdio Popular ha transmès les celebracions més importants del Seminari, la benedicció de la Capella i de l'Altar, i la Sabatina dels dissabtes.

Concert a càrrec de la Coral infantil "Juan Bautista Comes" en el saló d'actes del Col·legi de Sant Francesc a benefici de l'orgue del Seminari.

Durant el present curs han mort els sacerdots relacionats amb el Seminari Mn. Gabriel Cabrer Calafell, el M. I. D. Joan Rotger Niell, Mn. D. Guillem Puigserver Munar i el M. I. D. Josep Rosell Santomà.

Curs 1961-1962

Homenatge al Papa Joan XXIII amb motiu dels seus 80 anys.

Nombre d'alumnes del Seminari: 311.

Condeixebles premiats en els treballs de certamen: Bartomeu Fons, Antoni Perelló, Pere Orpí, Jaume Sancho, Bartomeu Català i Jaume Gual.

Celebració de dos certàmens en el Seminari Menor: al mes de maig i a les Convivències d'estiu.

El dia de Pentecostés, celebració, per primera vegada, del dia dels pares.

Mor a Lloseta, després de curta malaltia, el seminarista Josep Riera Ferragut.

Visita i excursió a Sa Pobla amb motiu de la campanya del dia del Seminari. L'horabaixa, a l'església parroquial, celebració de l'Eucaristia per pregar per les vocacions.

Celebració del centenari del naixement de Mn. Antoni Maria Alcover.

Visites importants: el Bisbe de Ngozi (Burundi).

El dia de Santa Cecília en el saló d'actes concert del violinista de fama mundial Philipp Newman, resident a Pollença.

Representacions teatrals de "Hamlet" i "El condenado por desconfiado".

A les convivències d'estiu posada en escena de l'obra original de Pere Llabrés "En gran pèlag d'amor", sobre la vida i obra del Beat Ramon Llull.

També durant les convivències d'estiu, curset d'espiritualitat a través de l'obra i escrits de Santa Teresa de Jesús, pel M. I. D. Angel Suquía, Rector del Seminari de Vitòria.

Durant el curs han mort els sacerdots lligats al Seminari: Mn. Jaume Sampol (professor i secretari d'estudis), el M. I. D. Antoni Sancho Nebot (professor i fundador de la Schola Cantorum), el M. I. D. Joan Quetglas (professor).

Curs 1962-1963

Mn. D. Bernat Julià, professor de Cant Gregorià i director de la Schola Cantorum, absent de la diòcesi per estudis superiors, ha estat substituït pels Reverends, D. Joan Ferrer i D. José Ramón Echave.

Nombre d'alumnes: 334.

El Seminari rep dos seminaristes de Camagüey (Cuba) per continuar els estudis sacerdotals.

Condeixebles premiats en els Treballs de Certamen: Josep Toni Fuster, Joan Bauzà, Pere Orpí, Bartomeu Català, Joan Parets i Joan Darder.

El 16 de març el Seminari rep el braç incorrupte de Santa Teresa de Jesús.

Mor el Papa Joan XXIII i es elegit el Cardenal Joan Bautista Montini amb el nom de Pau VI.

Primer curset intensiu de Cant Gregorià, dirigit pel P. Miquel Estradé, Monjo de Montserrat.

Durant les Convivències d'estiu: curset sobre espiritualitat i el pensament filosòfic actual per Mn. Ramon Roquer, professor de la Universitat de Barcelona.

El dia de la Solemnitat de l'Assumpció de la Mare de Déu el Sr. Bisbe beneeix i inaugura el dispensari d'assistència mèdica que dirigiran els Doctors D. Gustavo Muñoz Pons, metge de capçalera, i D. Jaume Garcías Vich, dentista.

Com a final de la solemnitat de l'Assumpció, representació de l'obra original de Pere Llabrés "Fray Junípero Serra, evangelizador del Mar Pacífico".

Benedicció i inauguració del nou orgue del Seminari (22 de setembre de 1963). Concert inaugural a càrrec de Mn. D. Bartomeu Ballester, organista de la Catedral.

Durant aquest curs els teòlegs han pres part activa en la Missió de la Ciutat de Palma.

A la festa de Santa Cecília concert de piano a càrrec de Mn. Toni Matheu.

Visites: Il·lustríssims Dn. Federico Pérez Silva Arquebisbe de Trujillo i D. José Refugio Santoyo, Bisbe de Rio Cuarto.

El 28 de març conferència de dos monjos de Taizé sobre la unió dels cristians.

Ha mort D. Emili Sagristà que durant més de 50 anys ha estat professor del Seminari.

Curs 1963-1964

El 21 de setembre de 1964 mor el Bisbe D. Jesús Enciso.

Mor també D. Bartomeu Quetglas (20-1-64). El dia de Sant Josep Obrer el Seminari li ret un homenatge.

Fins a final de curs D. Joan Soler ha estat el seu substitut a la classe de Teodicea, Ètica i Sociologia. Acabat el curs D. Bartomeu Bennassar és nomenat professor de Sociologia, Ètica i Psicologia racional.

Alumnes matriculats aquest curs: 354.

A causa de la malaltia del Senyor Bisbe no s'ha celebrat el Certamen científic literari. El dia de Sant Joan D'Àvila es fan públics el noms dels premiats, entre ells,

els condeixebles Bartomeu Tauler, Joan Parets, Jaume Sancho, Bartomeu Fons, Pere Orpí i Joan Darder.

Peregrinen a Roma 64 seminaristes amb motiu del IV Centenari de la institució dels Seminaris pel Concili de Trento.

Durant l'estiu, 8 seminaristes van a Alemanya per practicar l'alemany i, en el mes d'agost, un grup d'alumnes d'Alemanya passen algunes setmanes a Mallorca.

Després de les vacances de Nadal té lloc el segon curs de perfeccionament de Cant Gregorià, dirigit pel P. Miquel Estradé, Monjo de Montserrat.

Els sacerdots ordenats l'any 1939, entre ells, D. Toni Esteva i D. Bru Morey celebren en el Seminari les noces sacerdotals d'argent.

L'Excel·lentíssim i Reverendíssim Nunci del Papa a Espanya, que ha vingut a Mallorca per oficiar els funerals del Bisbe D. Jesús Enciso, s'ha hostatjat en el Seminari.

Concerts d'orgue a càrrec de l'organista Arthur Bollinger i de D. Antoni Matheu. I concert de piano a càrrec de D. Ignasi Furió.

Curs 1964-1965

Nou Bisbe de Mallorca, l'Excel·lentíssim i Reverendíssim D. Rafael Alvarez Lara, que fa l'entrada oficial el 27 de maig de 1965. Des de l'aeroport es dirigeix al Seminari i, l'horabaixa, és rebut a la Catedral per les autoritats i els feels. Dos dies després presideix en el Seminari la celebració del Certamen.

A petició del M. I. D. Bru Morey, el Senyor Bisbe ha nomenat professor de Dret Públic el Rd. D. Antoni Pérez que, endemés ocuparà la Càtedra d'Història de l'Església. A petició i renúncia del M. I. D. Sebastià Garcias Palou, professor de Teologia fonamental, s'encarrega al Rd. D. Leovigildo Gómez Amézcu a l'explicació dels tractats "De Revelatione" i "De Christo Legato". També, per renúncia del M. I. D. Rafel Caldentey, el Rd. D. Juan García Torres serà el nou professor de Teologia Dogmàtica.

Aquest curs s'ha implantat el pla d'estudis segons les normes elaborades per la Comissió Episcopal de Seminaris i aprovades per la Sagrada Congregació.

Condeixebles premiats en el Certamen: Bartomeu Català, Pere Orpí, Pepe Toni Fuster, Joan Parets, Toni Bennassar i Bartomeu Fons.

El mes de setembre els alumnes que han de passar a Teologia practiquen exercicis espirituals d'un mes.

Durant les vacances d'estiu s'han duit a terme les obres per adequar el presbiteri a les normes litúrgiques actuals.

Han començat les obres del pavelló que ha d'unir la fatxada principal amb la resta de l'edifici.

El dia de la Càtedra el Vicari General descobreix una pintura del Bisbe Enciso. També a final de curs es col·loca un retrat de D. Joan Mas Vallespir, donant de la finca de Son Gibert, on està edificat el Seminari.

Festa de l'Assumpció: ordenacions. Escenificació de l'obra original de Mn. Baltasar Coll "Retablo Mariano".

Festa de Crist Rei: inauguració de la biblioteca del Bisbe Enciso. Benedicció d'un aparell de Raigs X. donat pel Dr. Romaguera.

A la festa de Sant Josep Obrer, exposició dels llibres regalats per D. Bartomeu Quetglas.

Preparació del “Dia del Seminari”: presentació de les noves diapositives de caràcter vocacional.

Tercer curset de Cant Gregorià dirigit pel P. Miquel Estradé, Monjo de Montserrat.

Visita el Seminari el Nunci del Papa en el Perú, l'Excel·lentíssim i Reverendíssim D. Rómulo Carboni.

Concert de piano de D. Joan Moll Marquès, antic alumne del Seminari. Concerts d'orgue d'Albert Bollinger, d'Andrés Marchal, invident, i de D. Julià Samper.

L'Schola Cantorum dedica un concert de gregorià al Mestre Pérez Busquier.

Durant el present curs ha mort el M. I. D. Francisco Esteve, professor del Seminari.

Curs 1965-1966

Mor l'Il·lustríssim D. Francesc Payeras (8 de maig de 1966), que des de 1928 havia estat professor del Seminari, el seu Rector i, finalment, Vicari General de la diòcesi.

Nous prefectes de disciplina: Mn. Miquel Orell, del Seminari Menor, Mn. Baltasar Soler, de Filosofia, i Mn. Joan Soler, de Teologia. Mn. Miquel Pons s'encarregarà de la formació musical del alumnes del Seminari Menor.

Nombre d'alumnes matriculats: 334.

Condeixebles premiats en els treballs de Certamen: Josep Antoni Fuster, Antoni Mateu, Bartomeu Fons, Joan Parets, Jaume Sancho i Antoni Bennàssar.

Durant el curs s'han treballat els documents de Concili Vaticà II.

Intensa activitat per fer de Mallorca una diòcesi amb projecció missionera. Ens han visitat alguns Bisbes de països de missió: Mons. Néstor Bihonda, de Gitega, Mons. Buenaventura León de Uriarte, del Perú, Mons. Don Juan Velasco, de Filipines, i Mons. D. Rafael Abui, de Bata.

Durant les convivències d'estiu s'han tractat temes Conciliars. Mn. Antoni Fullana i el P. Josep Roig S. I. han fet sessions de cine fòrum.

Els textos íntegres d'aquestes Memòries estan a la vostra disposició en CD. Se us poden remetre també en arxiu d'Internet (en format PDF) o els trobareu també inserits dins el DVD “*MODÈLICS i modelicons*” **Col·lecció Completa** de l'any 2015, dins la carpeta o secció “DOCUMENTA”

MODÈLICS i modelicons

ADMINISTRACIÓ *Balanç 2015*

Atenent que en T. Perelló i alguns altres insistiu cada any en saber el cost total de la revista, enguany he anotat totes les despeses de cada número. Vet aquí el balanç:

Com que enviam un exemplar a cada un que escriu a la revista es fan 30 exempl.

Nº 37 (30 exempl.) 137'20 €

Nº 38 (30 exempl.) 131'40 €

Nº 39 (30 exempl.) 126'30 €

394'90 €

Calendari (22 exempl.) 91'60 €

Total any 2015 486'15 €

* * *

Si s'haguessin fet només 20 exemplars (CONDEIXEBLES) de la revista, sortrien 263'26 €

Calendari (20 exemplars) 83'27 €

Total 346'53 €

No sé qui va ser l'eminent que va fer els comptes i li sortiren a pagar per cada un dels que érem a la reunió 30 euros i així a mi me surten 510 euros, quan només n'havien de sortir 486.

Queda, per tant, un superàvit de 24 euros. I tampoc se tracta que jo hi hagi de fer un negociet.

Moltes gràcies per les vostres aportacions i aquests 24 euros se rebaixaran del pròxim balanç.

Felicitació nadalenca de Joan Sunyer

La Sibil·la a Cuba (Parròquia de Rosario. L'Havana)

Cavil·lades d'un desenfeinat Carta als capellans joves

I per a mi - quasi vuitantí - “joves” ho sou si no heu complit els 50...

J. SANCHO

Estimats, encara que desconeguts amics:

Permeteu-me avui compartir amb vosaltres algunes inquietuds i incògnites meves, de cristià vell, sobre vosaltres, la vostra feina i la tasca que us hem deixat. Podria ser molt bé que algunes d'aquestes inquietuds responguessin més aviat al meu desconeixement sobre vosaltres que a una realitat objectiva. No ho sé, però m'alegraria que fos així, i me doldria que aquestes paraules meves, que volen ser sinceres, us semblassin prepotents.

La primera cosa que no entenc gaire afecta a la vostra feina: Pel que veig i sent comentar, sembla que majoritàriament estau orientats a fer una feina de “temple” i “restauració”, en el sentit de mantenir una Església de cristiandat. Si és així, no ho entenc gens: L'Església de “cristiandat” potser serveixi quan hi ha cristiandat. Ara i aquí aquest no és el cas.

Jo no entraré a discutir si aquella era o no era una bona Església. En haver dit que era “aquella” i no “aquesta” ja està dit tot. L'Església de cristiandat, que nosaltres encara coneguèrem, era una Església de “manteniment”, quan hi havia alguna cosa a mantenir, quan se suposava que la fe estava consolidada i els “bons costums” es mantenien gairebé tots sols. Aleshores un capellà quasi no importava que sortís al carrer: li portaven la feina a ca seva i sols havia d'impartir doctrina des de la trona o des dels centres de joves, assemblees de “cursillistes”, etc. El personal venia tot sol... i escoltava o no, però venia.

“Quin temps era aquell...” deu pensar qualcú. Si era bo aleshores, tornem allà on érem ! El camí no deixa: Se tracta només de modernitzar o actualitzar les formes, més cant a les misses, “collet” en lloc de sotana i prou... I si no tenim gent a l'església, almanco tendrem misses solemnes... Cantem “Mans, mans, mans...” malgrat no hi hagi mans per enlairar ni, sobre tot, per posar-se en feina. Som-hi... i cantem ! (Desenganau-vos: La música i la litúrgia, per bona que sigui, sempre serà una realitat “beata” que plau només als qui ja hi són amb música o sense. No encanta a ningú de fora ni surt mai al carrer. Se queda dins l'església.)

Aquests remeis no us serviran. Nosaltres tocàvem guitarres i tampoc ens servia gaire...

Me diuen, perquè jo no us conec prou, que alguns de vosaltres estau convençuts que heu d'esmenar i recompondre el que esgarraren els capellans dels '60 amb el seu Concili Vaticà II i tota la gresca d'aquells temps, que ho dugueren tot a mal lloc... Al meu parer, aquesta és obertament una visió escairada i “clerocentrista”, com si el món, des dels anys '60, no hagués anat fet la seva via, al marge del que hi poguessin fer els capellans, ni el Concili, ni l'Església mateixa en conjunt... És el Món mateix que ha anat canviant pel seu compte i poc té a veure amb el d'aquell temps. Nosaltres no fôrem la *causa* del seu canvi.

Així, doncs, no cal tenir nostàlgia d'un món que fou... però ja no és. El primer problema és establir un encertat diagnòstic: Aquesta Església nostra actual no és en cap sentit una Església de “manteniment”, és – jo diria més *per sort* que *per desgràcia* – una Església de “reconstrucció” des dels ciments: no es pot retocar només el referit quan les parets no aguanten. L'Església que us ha tocat a vosaltres requereix bons mestres d'obra amb idees clares i innovadores, no podreu fer només de manobres com els vicaris d'aquells temps... Els capellans dels '60 teníem d'on partir, vosaltres ho teniu molt pitjor: per evangelitzar ja haureu de davallar - us agradi o no - als terrenys insegurs i fronterers on el món habita. Estam instal·lats, ara i aquí, dins un terrenys de missió i ser capellà diocesà suposa estar a la primera trinxera: al contacte més immediat amb la gent. Mai “*refugiats*” dins el temple.

Així, doncs, passem a una altra qüestió: Quins són els problemes del clero jove d'avui? Quins creis vosaltres què és el vostre problema? Jo crec que n'hi ha un que m'agradaria m'aclarissiu: Per a **què** - i, sobretot, per a **qui** - us heu fet capellans? Vet aquí un misteri.

Si la vostra íntima convicció us diu que “*per als que venen a l'església*”, podeu deduir - sols obrint els ulls - que, ben prest, durarà més el metge que els malalts: Si us trobau que ja sou els més joves de tota la collada, convé que aneu pensat a què dedicar-vos dins uns quants anys. Us heu imaginat mai com a capellans sense temple? Estau preparats? Quan ja no hi hagi gent a les esglésies com donareu sentit a la vostra vida? Ser capellà diocesà no és una forma íntima i personal d'espiritualitat, és fonamentalment una “missió”

Seria trist que pensàssiu: *Això encara pot durar... I, després de mi, ja s'arreglaran!* Me perdonareu si us dic que això és el que més por em fa i m'escarrufa sols de pensar-ho, perquè això suposaria un grau de desistiment insuportable per als qui hi arriscau la vida. Jo puc entendre bé un capellà rebotat o en crisi, però mai “en retirada”: és contradictori.

Jo no sé si sou “*bons capellans*” ni sé bé el que això significa. La mesura que tenc jo per entendre aquesta qüestió és molt simple: exposar-hi la vida. Un antic professor vostre em digué una vegada quan encara érem ben joves: “Se'ns demana unes virtuts heroiques, quan vivim una vida sens gens d'heroisme”. Jo no sé si es pot ser capellà sense heroisme.

Pot ser que aquest sigui un dels problemes? Hi arriscau la vida o sou uns nous burgesos? Jo entenc que per anar a dir misses a dos o tres pobles fa més falta una moto que heroisme i comprenc que això no pot omplir la vida d'una persona per entregar-s'hi en cos i ànima. Aleshores, com administreu la vostra soledat? Amb heroisme o portant una doble vida?

Si em permeteu expressar-ho així, crec que per gestionar bé la vostra situació - us agradi o no - se necessiten *homes fets* i no mediocres ni insegurs... ni gent a la qui, donant-los un càrrec eclesial, se'ls pot “neutralitzar” com a persones amb criteri propi i als qui la “*carrera*” els vagi configurant com a *funcionaris* clericals. M'agradaria en féssiu la mida.

A nosaltres - també ens agradi o no - no ens queda tampoc altre remei que confiar a les vostres mans aquesta Església - que, a la nostra manera i com hem sabut, també estimam - i això no resulta fàcil quan no es veuen les coses clares. I a mi, personalment, em costa. Tot i això, voldria dar-vos la meua confiança, sabent cert que – estiguem o no d'acord en les idees – vosaltres no sou pitjors que els que us precedírem i que en sabreu treure el cap endavant. Si necessitau ajuda, digau-ho, però no us encastelleu sols dins la desesperança. Ni caiguen mai dins el parany d'una “doble vida” que a la llarga destrueix tota honradesa. O sou a dins o sou a fora, però a dins sols hi podreu estar decorosament amb heroisme.

Perdonau, amics, aquest sermó - mesell d'interrogants - que sembla més una “meditació” de seminari que una carta de “germà gran”, com m'havia proposat que fos d'antuvi...